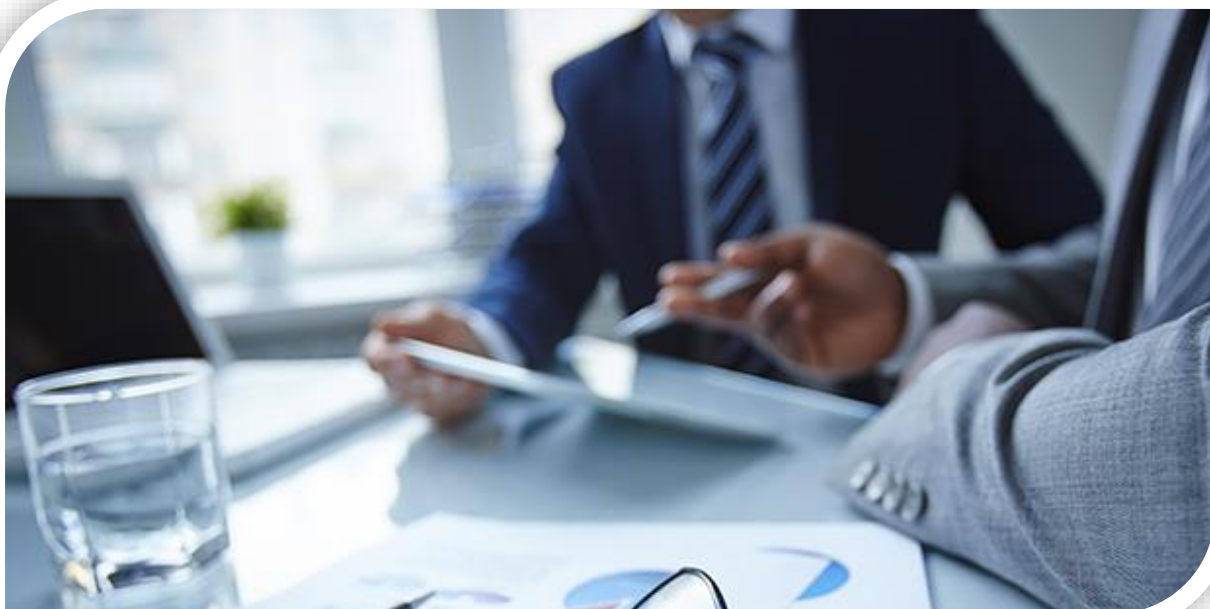

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ:

ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή στην Τεχνική των Συναλλαγών	3
Αντικείμενο και χρησιμότητα της τεχνικής των συναλλαγών	4
Η οικονομική δράση των ανθρώπων και τα αίτια δημιουργίας της	4
Οι δυσχέρειες της άμεσης (φυσικής) ανταλλαγής και η εμφάνιση του χρήματος και του νομίσματος	6
Ο ρόλος του χρήματος ως μέσου ανταλλαγής ως μονάδα μέτρησης αξίας και ως μέσο διατήρησης αγοραστικής δύναμης.....	7
Ανακεφαλαίωση.....	9
Εμπόριο – Εμπόρευμα – Εμπορικές Αγοραπωλησίες – Εμπορικά Επαγγέλματα.....	11
Εμπόριο.....	12
Έννοια και φύση του εμπορίου	12
Αντικείμενο του εμπορίου	12
Διακρίσεις του εμπορίου	12
Σημασία του εμπορίου	15
Περιορισμοί του Εμπορίου	16
Εμπόρευμα	17
Έννοια και χαρακτηριστικά του εμπορεύματος	17
Εμπορική Αγοραπωλησία	18
Υποχρεώσεις και δικαιώματα των συμβαλλομένων	19
Συμπληρωματικοί όροι αγοραπωλησίας	20
Προσδιορισμός της ποσότητας	20
Είδη απόβαρου	20
Προσδιορισμός της ποιότητας	21
Προσδιορισμός της τιμής πώλησης - Παράγοντες που επηρεάζουν τις τιμές των εμπορευμάτων	22
Αίτια που επηρεάζουν τις τιμές των εμπορευμάτων	22
Χρόνος και τρόπος πληρωμής των εμπορευμάτων	23
Συσκευασία	24
Χρόνος και τόπος παράδοσης εμπορευμάτων.....	25
Διάκριση αγοραπωλησιών	27
Έγγραφα αγοραπωλησίας	29
Έγγραφα που εκδίδονται κατά το διακανονισμό της αγοραπωλησίας.....	37
Εμπορικά επαγγέλματα	38
Γενικά.....	38
Κύρια πρόσωπα του εμπορίου	38
Τα βοηθητικά πρόσωπα του εμπορίου	39
Ανακεφαλαίωση.....	46
Τα χρηματιστήρια και οι διακρίσεις τους	50
Η ίδρυση των χρηματιστηρίων.....	50
Η σύγχρονη μορφή των χρηματιστηρίων.....	50
Τα είδη των χρηματιστηρίων	50
Η σημασία του Χρηματιστηρίου Αξιών.....	50
Μετοχές και ομολογίες	51

Πρωτογενείς και δευτερογενείς αγορές	51
Οργάνωση του Χρηματιστηρίου Αθηνών	52
Ο Σκοπός και η σημασία του Χ.Α.Α.....	52
Ο σκοπός και σημασία του Χ.Α.Α. συνίσταται στα εξής :	52
Η διοίκηση και εποπτεία του ΧΑΑ	53
Οι χρηματιστηριακοί δείκτες	53
Οι Τράπεζες	54
Ορισμός Τράπεζας	54
Είδη Τραπεζών.....	54
Ο Ανταγωνισμός: Η έννοια και τα είδη του	56
Η έννοια του ανταγωνισμού.....	56
Είδη ανταγωνισμού	56
Αποτελέσματα του ανταγωνισμού	56
Θεμιτός και Αθέμιτος Ανταγωνισμός	57
Διακρίσεις Βιομηχανιών	60
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	65
Μορφές Χρηματοδότησης Επιχειρήσεων	65
ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΑ ΔΑΝΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	65
FACTORING -ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ.....	66
LEASING - ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΜΙΣΘΩΣΗ	66

Εισαγωγή στην Τεχνική των Συναλλαγών

Οι σύγχρονες συναλλαγές απαιτούν μια σειρά από επιστημονικές γνώσεις σε συνδυασμό με την πρακτική εφαρμογή των γνώσεων αυτών.

Συναλλαγή είναι ο τρόπος με τον οποίο διενεργούνται οι διάφορες πράξεις για την απόκτηση αγαθών ή υπηρεσιών από δύο ή περισσότερα πρόσωπα στο εμπόριο.

Τα αγαθά είναι τα μέσα με τα οποία ο άνθρωπος ικανοποιεί τις ανάγκες του. Όλα τα αγαθά δεν έχουν την ίδια αξία. Για τη μέτρηση της αξίας των αγαθών καθορίστηκε το χρήμα, αγαθό το οποίο έγινε αποδεκτό από όλους στις συναλλαγές.

Το χρήμα, στο οποίο προσδίδεται νόμιμος χαρακτήρας και το οποίο αναγνωρίζεται από το Κράτος σαν υποχρεωτικό μέσο των συναλλαγών καλείται νόμισμα.

Τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθιέρωσαν ενιαίο νόμισμα το ΕΥΡΩ-EURO, το οποίο κυκλοφορεί σε κέρματα και χαρτονομίσματα.

Αντικείμενο και χρησιμότητα της τεχνικής των συναλλαγών

Οι Σύγχρονες Συναλλαγές δεν αποτελούν αυτοτελή επιστημονικό κλάδο. Περιέχουν στοιχεία από διάφορους κλάδους της οικονομικής επιστήμης (Πολιτική Οικονομία, Οικονομική των Επιχειρήσεων), αλλά και της Νομικής Επιστήμης (κυρίως του Εμπορικού Δικαίου) και εξετάζουν τον τρόπο με τον οποίο γίνονται στην πράξη οι συναλλαγές. Οι Σύγχρονες Συναλλαγές η Τεχνική των Συναλλαγών είναι το σύνολο των επιστημονικών και πρακτικών γνώσεων και ορισμένων εμπορικών κανόνων που αναφέρονται στον τρόπο διεξαγωγής των εμπορικών γενικά συναλλαγών.

Από τον ορισμό προκύπτει ότι το αντικείμενο των σύγχρονων συναλλαγών καλύπτει τον τρόπο με τον οποίο επιτυγχάνεται ένα αποτέλεσμα σε κάθε είδους δραστηριότητα της πρακτικής οικονομικής ζωής. Επομένως το αντικείμενο μελέτης των σύγχρονων συναλλαγών είναι ευρύ. Ασχολείται με την ιστορική εξέλιξη του εμπορίου και γενικά των συναλλαγών. Συγκεκριμενοποιεί τα αντικείμενα της συναλλαγής και εξετάζει τις αγοραπωλησίες, μελετά και ταξινομεί τα εμπορικά έγγραφα μιας αγοραπωλησίας, αναφέρεται στα διάφορα εμπορικά επαγγέλματα και τονίζει τη σημασία τους. Εξετάζει επίσης τα «Πρόσωπα» του εμπορίου, ορίζει την έννοια της πίστης και των πιστωτικών τίτλων, μελετά τα μέσα μεταφοράς, τη λειτουργία των τελωνείων, των χρηματιστηρίων, του τραπεζικού συστήματος και τέλος αναφέρεται στη δημιουργία και τα πεδία εφαρμογής του Ηλεκτρονικού εμπορίου.

Η χρησιμότητα και η σημασία του τρόπου διεξαγωγής των συναλλαγών είναι τόσο μεγάλη, όσο και η χρησιμότητα και σημασία του εμπορίου για τον άνθρωπο σήμερα.

Το εμπόριο είναι εκείνο, με το οποίο ικανοποιούνται όλες σχεδόν οι ανάγκες του ανθρώπου. Μέσω του εμπορίου επιτυγχάνεται η μεταφορά των εμπορευμάτων από τον τόπο της παραγωγής στον τόπο της κατανάλωσης και αυξάνεται η παραγωγή.

Η γνώση της τεχνικής με την οποία διεξάγονται οι συναλλαγές είναι απαραίτητη σε κάθε άνθρωπο γιατί στη σημερινή κοινωνία «όλοι συναλλάσσονται». Περισσότερο αναγκαία είναι στους εμπόρους, τους τραπεζίτες, τους βιομηχάνους, στα οικονομικά και διοικητικά στελέχη των εμπορικών επιχειρήσεων, σε όλους εκείνους που απασχολούνται με το εμπόριο, τη βιομηχανία, τις τραπεζικές εργασίες, τις διαφημίσεις, τις μεταφορές κλπ.

Προκειμένου να ανταποκριθεί κάποιος στις σημερινές απαιτήσεις των συναλλαγών, οι οποίες είναι πλέον θέμα παγκοσμίου ενδιαφέροντος, απαιτούνται ειδικές γνώσεις, πείρα, προσαρμοστικότητα, σύνεση σοβαρότητα και υπευθυνότητα.

Η οικονομική δράση των ανθρώπων και τα αίτια δημιουργίας της

Η οικονομική δράση του ανθρώπου κάνει την εμφάνισή της ταυτόχρονα με τις προσπάθειες που αυτός άρχισε να καταβάλλει για να εξασφαλίσει τα μέσα εκείνα με τα οποία θα ικανοποιούσε τις ανάγκες του. Με την εμφάνιση του ανθρώπου στη γη παρουσιάστηκαν και οι πρώτες του ανάγκες, ανάγκες για διατροφή, για ένδυση, για συντήρηση, για άμυνα. Χρειάστηκε να καταβάλλει προσπάθειες για να αποκτήσει τα αγαθά εκείνα που απαιτούνται για να ικανοποιήσει αυτές τις ανάγκες. Χωρίς την ικανοποίηση αυτών των αναγκών είναι αδύνατο να ζήσει και να εκτελέσει τον προορισμό του.

Η οργανωμένη κοινωνική ζωή και η βελτίωση του πολιτιστικού επιπέδου των ανθρώπων δημιούργησε νέες ανάγκες, διαφορετικές από τις αρχικές και επομένως χρειάστηκαν καινούργια μέσα για την ικανοποίησή τους.

Ο άνθρωπος είναι υποχρεωμένος να εξασφαλίσει τα μέσα, για να μορφωθεί, να ψυχαγωγηθεί, να μετακινηθεί από περιοχή σε περιοχή, να δημιουργήσει συνθήκες άνετης διαβίωσης κλπ.

Η ικανοποίηση όμως μιας ανάγκης δημιουργεί την επιθυμία να ικανοποιήσει μια άλλη, η οποία μόλις ικανοποιηθεί δίνει τη θέση της σε νέες ανάγκες κ.ο.κ.

Έτσι διαφοροποιήθηκε και η οικονομική δράση, του ανθρώπου.

Οι βασικές έννοιες που προσδιορίζουν την οικονομική δράση του ανθρώπου είναι δύο:

- α. Η ανάγκη και
- β. Τα αγαθά

A. Ανάγκη

Ως ανθρώπινη ανάγκη εννοούμε κάθε φυσικό ή νοητικό αίσθημα στέρησης που μπορεί να αγνοηθεί, να εξιδαγκευτεί ή να ικανοποιηθεί.

Υπάρχουν δηλαδή ελλείψεις για τις οποίες εκδηλώνεται η επιθυμία ικανοποίησής τους, που μπορεί να αγνοήσει ο άνθρωπος και ελλείψεις τις οποίες πρέπει οπωσδήποτε να ικανοποιήσει.

Οι ανάγκες λοιπόν δεν έχουν όλες την ίδια σημασία γι' αυτόν. Ανάλογα με την εποχή, τον τόπο κατοικίας του, την κοινωνική θέση, την ιδιότητά του κλπ. οι ανάγκες διαφέρουν. Άλλες είναι οι ανάγκες των περασμένων αιώνων και άλλες είναι σήμερα. Άλλες οι ανάγκες του νέου ατόμου κι άλλες του ηλικιωμένου. Άλλες οι ανάγκες των κατοίκων του χωριού κι άλλες των κατοίκων μιας πόλης.

Οι ανάγκες διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

1. Ανάλογα με τη **σημασία** που έχουν για τον άνθρωπο οι ανάγκες διαιρούνται σε:

α. Ανάγκες ύπαρξης ή φυσικές ανάγκες

Είναι οι ανάγκες εκείνες που απαραίτητα πρέπει να ικανοποιηθεί ο άνθρωπος για να διατηρηθεί στη ζωή. Είναι ανάγκες που επιβάλλονται από την ίδια του τη φύση. Αυτές περιλαμβάνουν τις ανάγκες για διατροφή, ενδυμασία, κατοικία κλπ.

Οι επιθυμίες για την ικανοποίηση των αναγκών αυτών καταλαμβάνουν όλους τους ανθρώπους ανεξάρτητα από φύλο, ηλικία, τόπο διαμονής, χρόνο κλπ.

Όλοι για να ζήσουν πρέπει να έχουν στέγη, τροφή, ρούχα κλπ. αλλιώς μπαίνει σε κίνδυνο η ζωή και η υγεία τους.

β. Ανάγκες πολιτισμικές ή κοινωνικές ανάγκες

Είναι οι ανάγκες εκείνες του ανθρώπου, οι οποίες δεν είναι απαραίτητο να ικανοποιηθούν για την ύπαρξή του, επιβάλλονται όμως από την κοινωνική διαβίωση και τη βελτίωση του πολιτισμικού του επιπέδου. Τέτοιες ανάγκες είναι η ψυχαγωγία, η πνευματική καλλιέργεια, η αγορά συσκευών video, τηλεοράσεων, κλπ.

Αν επιχειρούσαμε να κατατάξουμε ιεραρχικά τις ανάγκες των παραπάνω κατηγοριών θα είχαμε κατά σειρά:

Ανάγκες διατροφής, στέγασης, ένδυσης, μόρφωσης, ψυχαγωγίας και ανέσεων κλπ.

Η ιεράρχηση των αναγκών διαφέρει από τόπο σε τόπο και εξαρτάται από το επίπεδο ανάπτυξης ενός λαού. Οι φτωχοί λαοί έχουν έντονες τις ανάγκες ύπαρξης και επιδιώκουν την ικανοποίησή τους ενώ οι πλούσιοι δίνουν προτεραιότητα στις ανάγκες μόρφωσης, ψυχαγωγίας και ανέσεων δηλαδή στις πολιτισμικές ανάγκες.

2. Ανάλογα με τον αριθμό των ατόμων στα οποία παρουσιάζονται οι ανάγκες διακρίνονται σε:

α) Ατομικές ανάγκες

Είναι εκείνες οι ανάγκες που παρουσιάζονται σε ένα μόνο άτομο και δεν εξαρτώνται από τις ανάγκες των άλλων ατόμων π.χ. ανάγκη ένδυσης, τροφής κλπ.

β) Συλλογικές ανάγκες

Είναι εκείνες που προκύπτουν εξαιτίας της κοινωνικής συμβίωσης των ατόμων και ικανοποιούνται με συλλογική προσπάθεια και κοινά μέσα π.χ. δημόσια εκπαίδευση, δημόσια υγεία, ασφάλεια, πρόνοια κλπ.

Εκτός από τις πιο πάνω κατηγορίες οι ανάγκες μπορεί να διακριθούν σε υλικές και πνευματικές, ανάγκες διαρκείς και περιοδικές, ανάγκες του παρόντος και του μέλλοντος κ.ο.κ., διακρίσεις που δεν έχουν άμεσα πρακτική σημασία.

B. Αγαθά

Αγαθά είναι τα μέσα με τα οποία ο άνθρωπος ικανοποιεί τις ανάγκες του.

Τα αγαθά βασικά διακρίνονται σε ελεύθερα και οικονομικά αγαθά:

Ελεύθερα είναι τα αγαθά που πλεονάζουν σε σχέση με τις ανθρώπινες ανάγκες και ως εκ τούτου δεν έχουν οικονομική αξία (π.χ. αέρας, ηλιακό φως κλπ.), δηλαδή ο άνθρωπος δεν καταβάλλει γι' αυτά καμία προσπάθεια ή θυσία να τα αποκτήσει.

Οικονομικά είναι τα αγαθά εκείνα που δεν περισσεύουν σε σχέση με τις ανθρώπινες ανάγκες, έχουν οικονομική αξία και αποτελούν αντικείμενο των συναλλαγών (κρέας, λάδι, ρούχα κλπ.).

Τα οικονομικά αγαθά υποδιαιρούνται στις εξής κατηγορίες:

α. Ανάλογα με τη φύση τους σε:

- υλικά ή ενσώματα αγαθά που έχουν υλική υπόσταση (βιβλία, ρούχα)
- άυλα ή ασώματα αγαθά, χωρίς υλική υπόσταση (Υπηρεσίες, νομικές συμβουλές κλπ.).
- Μικτά αγαθά με υλική υπόσταση και παροχή υπηρεσίας (λ.χ.σφράγισμα ενός δοντιού).

β. Με κριτήριο την αμεσότητα που ικανοποιούν τις ανάγκες σε:

- άμεσα αγαθά, δηλαδή αυτά που παρέχουν άμεση ικανοποίηση, χωρίς μεταβολή στη μορφή τους (φρούτα, έπιπλα κλπ.).
- έμμεσα αγαθά αυτά που συμβάλλουν στην παραγωγή άλλων αγαθών (πρώτες ύλες, μηχανήματα κλπ.).

γ. Με βάση το βαθμό επεξεργασίας τους σε:

- Ακατέργαστα αγαθά (μαλλί, βωξίτης, κ.ά)
- Ημικατεργασμένα αγαθά (ύφασμα)
- Τελικά αγαθά (ένδυμα)

δ. Με βάση πόσες φορές μπορούν να ικανοποιούν ανάγκες σε:

- Αναλώσιμα αγαθά, αυτά που εξαφανίζονται με την πρώτη τους χρήση (τρόφιμα, απορρυπαντικά κ.ά.).
- Διάρκεια αγαθά με διάρκεια χρησιμοποίησής τους π.χ. σπίτια, αυτοκίνητα, ψυγεία κλπ.).

Οι δυσχέρειες της άμεσης (φυσικής) ανταλλαγής και η εμφάνιση του χρήματος και του νομίσματος

Φυσική ανταλλαγή

Η πρώτη μορφή συναλλαγής ήταν η φυσική ανταλλαγή πράγματος με πράγμα. Η φυσική ανταλλαγή γινόταν με βάση τη χρησιμότητα που είχε το αγαθό για τον αγοραστή και τον πωλητή.

Ανταλλάσσονταν λ.χ. σιτάρι με λάδι, λάδι με κρασί, κρασί με κρέας κ.ο.κ.

Πρόκειται για ανταλλαγή σε είδος ή φυσική ανταλλαγή ή αντιπραγματισμό.

Το μεγάλο πρόβλημα των ανταλλαγών σε είδος ήταν οι ποσότητες, ποιες δηλαδή έπρεπε να είναι οι ποσότητες που θα ανταλλάξουν, ποια ποσότητα σιταριού λ.χ. έπρεπε να ανταλλαγή με ορισμένη ποσότητα λαδιού.

Τα αγαθά που ανταλλάσσονται μεταξύ τους είναι μόνο τα οικονομικά αγαθά, γιατί αυτά έχουν αξία.

Η αξία ενός αγαθού διακρίνεται σε δύο κατηγορίες: την **αξία χρήσης ή υποκειμενική αξία** και στην **ανταλλακτική αξία ή αντικειμενική αξία**.

Αξία χρήσης είναι η ικανότητα που έχει το αγαθό για να καλύψει την ανάγκη ενός ανθρώπου που το χρησιμοποιεί, π.χ. το τετράδιο για το μαθητή, το φάρμακο για τον ασθενή, η βενζίνη για το αυτοκίνητο κ.ο.κ. Η αξία χρήσης διαφέρει από χρήστη σε χρήστη.

Ανταλλακτική αξία είναι η δυνατότητα ενός αγαθού να ανταλλάσσεται με άλλα αγαθά π.χ. το ξενόγλωσσο βιβλίο για εκείνον ο οποίος δεν γνωρίζει ξένη γλώσσα ή το βιβλίο γενικά για τον αγράμματο έχει ανταλλακτική αξία.

Δυσχερείες της φυσικής ανταλλαγής και η εμφάνιση του χρήματος

Η φυσική ανταλλαγή ή η ανταλλαγή σε είδος παρουσίασε βασικές δυσχερείες. Αυτές ήταν:

1. Εκείνος που είχε πλεόνασμα π.χ. λαδιού και ήθελε να αγοράσει κρέας, έπρεπε να βρεί κάποιον με έλλειψη λαδιού και περίσσια ποσότητα κρέατος. Πράγμα δύσκολο, να υπάρξει σύμπτωση στις επιθυμίες των ανθρώπων που συναλλάσσονται.
2. Υπήρχε δυσκολία στο μέτρο σύγκρισης. Π.χ. πόσα αρνιά με πόσες καρέκλες, πόσα κιλά σιταριού με ένα κιλό λάδι κλπ. Ήταν δηλαδή δύσκολη η συμφωνία για την οικονομική ισοδυναμία των αγαθών που ανταλλάσσονται.
3. Υπήρχε πληθώρα αγαθών που δημιουργούσαν αδυναμίες στις αγοραστικές απαιτήσεις των ανθρώπων. Δεν ήταν εύκολη δηλαδή η αποτίμηση όλων των αγαθών της αγοράς γιατί δεν υπήρχε ένα ενδιάμεσο αγαθό, το οποίο να χρησίμευε σαν μέτρο εκτίμησης της αξίας των υπόλοιπων αγαθών.

Από τις δυσχερείες αυτές κατάφερε να απαλλαχθεί ο άνθρωπος με τη χρησιμοποίηση ενός μόνο αγαθού, με το οποίο αντάλλαζε όλα τα άλλα και με το οποίο προσδιόριζε την αξία τους.

Το αγαθό αυτό έγινε αποδεκτό από όλους στις συναλλαγές σα μέτρο μέτρησης της αξίας όλων των άλλων αγαθών και ονομάστηκε «ΧΡΗΜΑ».

Ο ρόλος του χρήματος ως μέσου ανταλλαγής ως μονάδα μέτρησης αξίας και ως μέσο διατήρησης αγοραστικής δύναμης

Το Χρήμα ως μέσο ανταλλαγής

Χρήμα καλείται κάθε αγαθό το οποίο χρησιμεύει για την ανταλλαγή όλων των άλλων αγαθών και τη μέτρηση της αξίας τους. Χρήμα δηλαδή είναι οτιδήποτε η κοινωνία αποδέχεται ως γενικό μέσο ανταλλαγής και κοινό μέτρο σύγκρισης της ανταλλακτικής αξίας των αγαθών.

Με τη χρησιμοποίηση του χρήματος η ανταλλαγή χωρίζεται σε δύο πράξεις:

Σε μια αγορά και μια πώληση και έτσι διευκολύνεται σε μεγάλο βαθμό η ανταλλαγή.

Στην αρχή ως χρήμα οι λαοί χρησιμοποίησαν διάφορα είδη, ζώα, δέρματα, σιτάρι, σίδηρο, λάδι κ.ά. Ορίζονταν δηλαδή ότι το ζώο Α μπορούσε να ανταλλαγεί με Χ ποσότητα λαδιού ή Ψ ποσότητα σιταριού. Αυτή δηλαδή ήταν η ανταλλακτική αξία δύο αγαθών: Χ ποσότητα λαδιού ή Ψ ποσότητα σιταριού με το ζώο Α.

Αργότερα χρησιμοποιήθηκαν τα μέταλλα κυρίως ο χρυσός και το ασήμι. Οι λόγοι της χρησιμοποίησής τους ήταν:

1. Η μεγάλη αξία τους σε μικρό όγκο με αποτέλεσμα να μεταφέρονται και να φυλλάσσονται εύκολα.
2. Η περιορισμένη ποσότητα στη φύση.
3. Η δυσκολία αλλοίωσης (δηλαδή νόθευσής τους).
4. Η αντοχή και η διατήρηση στο χρόνο
5. Η διαίρεσή τους σε μικρά κομμάτια, χωρίς να χάνουν την αξία τους.

Στην αρχή ο χρυσός χρησιμοποιήθηκε με μορφή ράβδων ή πλακών και ήταν αναμεμιγμένος με άλλα μέταλλα για να μην φθείρεται επειδή ο χρυσός είναι μαλακό μέταλλο.

Αυτό παρουσίαζε δυσκολίες στις συναλλαγές και οδηγούσε σε παρεξηγήσεις τους συναλλασσόμενους γιατί σε κάθε αγορά ή η πώληση έπρεπε να προσδιοριστεί η περιεκτικότητα του κράματος σε χρυσό.

Τα κράτη προκειμένου να αντιμετωπίσουν αυτές τις δυσκολίες, επενέβησαν και κατασκεύασαν μικρούς και ομοιόμορφους δίσκους ορισμένου βάρους και σχήματος, από χρυσό και άργυρο ορισμένης περιεκτικότητας.

Τους δίσκους αυτούς ονόμασαν νομίσματα γιατί το χρήμα λαμβάνει πλέον νόμιμο και επίσημο χαρακτήρα, ενώ το κράτος εγγυάται τη γνησιότητά του.

Νόμισμα καλείται το χρήμα, το οποίο αναγνωρίζεται σαν υποχρεωτικό μέσο διενέργειας των συναλλαγών και στο οποίο δίνεται νόμιμος χαρακτήρας από το κράτος.

Τα νομίσματα διακρίνονται σε **μεταλλικά** και **χάρτινα**.

Σε κάθε μεταλλικό νόμισμα διακρίνουμε την **ονομαστική αξία**, η οποία αναγράφεται στο νόμισμα και την **πραγματική** του αξία η οποία προκύπτει από την περιεκτικότητα του κράματος σε χρυσό ή αργυρό.

Η ονομαστική αξία πρέπει να είναι πάντοτε μεγαλύτερη από την πραγματική, γιατί διαφορετικά οι άνθρωποι δεν θα χρησιμοποιούσαν τα νομίσματα στις συναλλαγές τους αλλά θα τα απέκρυπταν ώστε να λάβουν μεγαλύτερη αξία και να τα χρησιμοποιήσουν ως μέταλλα.

Τα χάρτινα νομίσματα αποτελούνται από τα τραπεζογραμμάτια αρχικά και τα χαρτονομίσματα αργότερα. Τα τραπεζογραμμάτια εκδίδονται από την κεντρική τράπεζα και παλαιά ήταν υποχρεωτικά μετατρέψιμα στις μεταλλικές μονάδες χρυσού ή αργύρου, που γραφόταν στο σώμα τους.

Μετά την επιβολή της **αναγκαστικής κυκλοφορίας** τα κράτη επέβαλαν την αποδοχή των χαρτονομισμάτων σαν μέσου πληρωμής, χωρίς η Κεντρική Τράπεζα να υποχρεούται να ανταλλάσει το χαρτονόμισμα με μεταλλικές μονάδες. Το χαρτονόμισμα το οποίο εκδίδεται από την Τράπεζα της Ελλάδος, έγινε υποχρεωτικό μέσο διενέργειας των συναλλαγών, με απεριόριστη εξοφλητική δύναμη.

Εκτός από τα παραπάνω μέσα συναλλαγής, άλλο μέσο πληρωμής είναι το λογιστικό χρήμα, το οποίο διακινείται με λογιστική εγγραφή, το τραπεζικό χρήμα που δημιουργείται μέσω των καταθέσεων όψεως και μεταβιβάζεται με επιταγές και τέλος το ηλεκτρονικό χρήμα που δημιουργείται από τις συναλλαγές μέσω Η/Υ. Η πιο μεγάλη εξέλιξη στη μορφή του μέσου για την απόκτηση αγαθών και την παροχή υπηρεσιών είναι το **πλαστικό χρήμα** (πιστωτικές κάρτες).

Το χρήμα ως μέσο μέτρησης αξιών

Όπως για τη μέτρηση του βάρους ενός σώματος έχουμε για μονάδα βάρους το κιλό, για τη μέτρηση του μήκους ως μονάδα μήκους το μέτρο, έτσι και για τις μετρήσεις της αξίας των αγαθών, έχουμε ως μονάδα μέτρησης τη νομισματική μονάδα.

Νομισματική μονάδα καλείται το κοινό μέτρο μέτρησης της αξίας των αγαθών.

Όλα τα κράτη με νόμο έχουν καθορίσει τη νομισματική τους μονάδα. Η αξία ενός αγαθού, η οποία εκφράζεται σε νομισματικές μονάδες καλείται τιμή του αγαθού. Όταν π.χ. ζητάμε να μάθουμε την αξία του λαδιού εννοούμε το ένα κιλό λάδι πόσες νομισματικές μονάδες αξίζει.

Η σχέση της τιμής των ξένων νομισμάτων προς τις εγχώριες νομισματικές μονάδες, δηλαδή πόσες ελληνικές νομισματικές μονάδες απαιτούνται για την αγορά μιας νομισματικής μονάδας ξένης χώρας καλείται τιμή συναλλάγματος.

Η τιμή συναλλάγματος καθορίζεται στο χρηματιστήριο κάθε χώρας.

Το χρήμα ως μέσο διατήρησης αγοραστικής δύναμης

Το χρήμα επειδή είναι αποδεκτό σαν μέσο των συναλλαγών μπορεί να αποταμιευθεί και να χρησιμοποιηθεί σε οποιαδήποτε μελλοντική στιγμή για αγορά υλικών αγαθών ή υπηρεσιών. Έχει δηλαδή το χρήμα το πλεονέκτημα της ρευστότητας και για το λόγο αυτό αποτελεί εύκολο τρόπο διατήρησης της αγοραστικής δύναμης.

Πριν αναπτυχθεί η γενική χρησιμοποίηση του χρήματος, ο παραγωγός π.χ. λαδιού, θα ήταν υποχρεωμένος να διατηρεί την παραγωγή λαδιού στις αποθήκες του για όλη τη διάρκεια του έτους και να το διαθέτει σταδιακά για τις συναλλαγές του. Με τη χρησιμοποίηση όμως, του χρήματος του δίνεται η δυνατότητα να πουλήσει το λάδι του, να εισπράξει το αντίστοιχο χρηματικό ποσό και να το ξοδεύει τμηματικά ανάλογα με τις ελλείψεις του. Έτσι, η διατήρηση του χρήματος στη διάθεση του ελαιοπαραγωγού ισοδυναμεί με διατήρηση αγοραστικής δύναμης.

Εκτός από το χρήμα, υπάρχουν και άλλα πράγματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέσο διατήρησης αγοραστικής δύναμης π.χ. οι ομολογίες και οι μετοχές. Οι μετοχές και οι ομολογίες μπορούν εύκολα να ρευστοποιηθούν, να πουληθούν δηλαδή αντί χρήματος αλλά ο βαθμός ρευστότητας είναι μικρότερες και επιπλέον επειδή η τιμή της μεταβάλλεται μπορεί ο κάτοχός της να χάσει ένα μέρος των χρημάτων που έδωσε για να τις αγοράσει.

Γι' αυτό το λόγο, πολλοί άνθρωποι προτιμούν να κρατούν χρήμα αντί για άλλα μέσα διατήρησης αγοραστικής δύναμης.

Το νόμισμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΥΡΩ-EURO)

Οι διεθνείς συναλλαγές, εκτός από τις δυσχέρειες που έχει κάθε εσωτερική συναλλαγή παρουσιάζουν και τη δυσκολία του καθορισμού του είδους του νομίσματος, με το οποίο θα γίνει η πληρωμή και ο υπολογισμός της αξίας του.

Ακόμη και σήμερα για να διεκπεραιωθεί μια διεθνής συναλλαγή απαιτείται αρκετό χρονικό διάστημα και επιβαρύνεται με ασφάλιστρα, προμήθειες, έξοδα τραπεζών κλπ.

Για την αντιμετώπιση των δυσχερειών αυτών τα 15 Κράτη της Ευρωπαϊκής ένωσης (Ε.Ε.) Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Αγγλία, Ισπανία, Βέλγιο, Ελλάδα, Ολλανδία, Πορτογαλία, Αυστρία, Σουηδία, Δανία, Ιρλανδία, Φιλανδία και Λουξεμβούργο καθιέρωσαν ενιαίο νόμισμα, το ΕΥΡΩ-EURO.

Με βάση τη συνθήκη του Μάαστριχτ, άρχισε να κυκλοφορεί το ΕΥΡΩ σε χαρτονομίσματα και κέρματα. Κυκλοφορούν χαρτονομίσματα των 5, 10, 20, 50, 100, 200 και 500 ΕΥΡΩ. Τα χαρτονομίσματα όλων των χωρών της Ε.Ε. έχουν το ίδιο περίπου μέγεθος και την ίδια εικονογράφηση με μικρές διαφορές, για να διακρίνεται η χώρα έκδοσής τους. Κάθε χαρτονόμισμα αναγράφει τα αρχικά της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) σε πέντε γλώσσες, μεταξύ των οποίων και στην Ελληνική.

Τα κέρματα κυκλοφορούν σε οκτώ είδη ανάλογα με την αξία, που φέρει το καθένα και είναι του ενός και των δύο ευρώ με τις υποδιαιρέσεις αυτών, που εκφράζονται σε σεντ του 1, 2, 5, 10, 20 και 50 σεντς.

Ανακεφαλαίωση

Τα βασικά οικονομικά προβλήματα πηγάζουν από το γεγονός ότι ενώ οι ανάγκες των ανθρώπων είναι απεριόριστες, τα μέσα που διατίθενται για την κάλυψή τους είναι περιορισμένα. Έτσι ο άνθρωπος, τις ανάγκες του, επιδιώκει να τις ικανοποιήσει με διάφορα μέσα τα οποία ονομάζουμε αγαθά.

Η διαδικασία για απόκτηση αγαθών ή υπηρεσιών από δύο ή περισσότερα πρόσωπα στο εμπόριο καλείται συναλλαγή. Λέγοντας δε διαδικασία εννοούμε τον τρόπο με τον οποίο διενεργούνται οι διάφορες εμπορικές πράξεις. Η πρώτη μορφή συναλλαγής ήταν η φυσική ανταλλαγή πράγματος με πράγμα. Πρόκειται για το λεγόμενο αντιπραγματισμό.

Τα αγαθά τα οποία ανταλλάσσονται μεταξύ τους είναι τα οικονομικά αγαθά δηλαδή αυτά που έχουν αξία και βρίσκονται σε περιορισμένη ποσότητα.

Η φυσική ή σε είδη ανταλλαγή παρουσίαζε πολλές δυσκολίες. Έπρεπε δηλαδή να συμπέσουν οι επιθυμίες των ανθρώπων που συναλλάσσονταν, να υπάρξει συμφωνία για την αξία των αγαθών που ανταλλάσσονταν κλπ. Για να αντιμετωπισθούν αυτές οι δυσκολίες ήταν ανάγκη να βρεθεί ένα κοινό μέτρο για τον προσδιορισμό της αντικειμενικής αξίας των αγαθών.

Έτσι επινοήθηκε το χρήμα. Το χρήμα ήταν μέσο ανταλλαγής και κοινό μέτρο σύγκρισης της ανταλλακτικής αξίας των αγαθών.

Το χρήμα στο οποίο δίνεται από το κράτος νόμιμος χαρακτήρας και το οποίο αναγνωρίζεται σαν υποχρεωτικό μέσο διενέργειας των συναλλαγών καλείται νόμισμα.

Όλα τα κράτη έχουν καθορίσει την νομισματική τους μονάδα.

Η σχέση μεταξύ των νομισμάτων των χωρών αποτελεί τη συναλλαγματική ισοτιμία.

Για να περιορίσουν τις δυσκολίες στις διεθνείς συναλλαγές τα κράτη μέλη της ευρωπαϊκής ένωσης καθιέρωσαν ενιαίο νόμισμα το ΕΥΡΩ-EURO.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- Τί είναι οι σύγχρονες συναλλαγές και τεχνική των συναλλαγών;
- Ποιό είναι το αντικείμενο μελέτης των σύγχρονων συναλλαγών;
- Σε ποιούς είναι απαραίτητες οι γνώσεις της τεχνικής των συναλλαγών;

- Πως εμφανίσθηκε η οικονομική δράση του ανθρώπου;
- Ποια η έννοια της ανάγκης;
- Ποιες καλούνται ανάγκες ύπαρξης ή φυσικές ανάγκες και ποιες πολιτισμικές ή κοινωνικές ανάγκες. Αναφέρατε παραδείγματα.
- Ποιες ανάγκες καλούνται ατομικές και ποιες συλλογικές. Αναφέρατε παραδείγματα.
- Τι καλούνται αγαθά και πως διακρίνονται με βάση την ποσότητα που υπάρχουν;
- Πως διακρίνονται τα αγαθά ανάλογα με τη φύση τους.
- Ποια είναι η έννοια της ανταλλαγής;
- Όταν λέμε αξία ενός αγαθού τι εννοούμε;
- Τι καλείται αξία χρήσης και τι ανταλλακτική αξία ενός αγαθού;
- Ποιες δυσχέρειες παρουσίαζε η φυσική ανταλλαγή;
- Τι καλείται χρήμα;
- Ποιοι λόγοι επέβαλαν τη χρησιμοποίηση του χρυσού ως χρήμα;
- Τι καλείται νόμισμα;
- Σε τι διακρίνουμε τα νομίσματα;
- Τι είναι το λογιστικό χρήμα;
- Τι καλείται νομισματική μονάδα;
- Τι καλείται τιμή ενός αγαθού;
- Τι καλείται τιμή συναλλάγματος;
- Τι γνωρίζετε για το νόμισμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΥΡΩ);

Εμπόριο - Εμπόρευμα - Εμπορικές Αγοραπωλησίες - Εμπορικά Επαγγέλματα

Το εμπόριο για να διαμορφωθεί σε ιδιαίτερους κλάδους και να λάβει την τεράστια ανάπτυξη που έχει σήμερα, πέρασε από διάφορα στάδια εξέλιξης.

Στην πρωτόγονη περίοδο, οι άνθρωποι είχαν ως κύριο έργο, για να μπορούν να ανταποκριθούν στις βασικές ανάγκες της διατροφής ένδυσης και κατοικίας, τη συλλογή καρπών, το κυνήγι και το ψάρεμα. Στη συνέχεια χρησιμοποίησαν διάφορα ζώα και ασχολήθηκαν αποκλειστικά με την εκτροφή τους χρησιμοποιώντας τη νομαδική ζωή.

Αργότερα εγκαταστάθηκαν μόνιμα σε ορισμένο τόπο και ασχολήθηκαν με την παραγωγή αγαθών. Τα παραγόμενα αγαθά ήταν ανάλογα με τις κλιματολογικές συνθήκες του τόπου που εγκαταστάθηκαν άλλα και των προτιμήσεών τους. Ήταν ταυτόχρονα παραγωγοί και καταναλωτές των προϊόντων τους.

Η παραγωγή μεταξύ των διαφόρων λαών ήταν διαφορετική. Ήταν αποτέλεσμα των φυσικών προϋποθέσεων αλλά και της διαφορετικής πνευματικής και τεχνικής τους εξέλιξης. π.χ. η παραγωγή καφέ στην Ελλάδα δεν μπορεί να γίνει γιατί δεν υπάρχουν οι ίδιες κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν στη Βραζιλία, για τους ίδιους λόγους η σταφίδα που παράγεται στην Ελλάδα δεν καλλιεργείται στη Βραζιλία κ.ο.κ.

Έτσι από πολύ νωρίς δημιουργήθηκε μια τάση από τους μεν, λόγω της διαφοροποίησης της παραγωγής, να αποκτήσουν τα παραγόμενα προϊόντα από τους δε, τα οποία θεωρούσαν απαραίτητα για την ικανοποίηση των αναγκών τους.

Αρχικά, η απόκτηση των αγαθών πραγματοποιήθηκε με την ληστεία, την αρπαγή και την πειρατεία, οι οποίες έγιναν αιτία για το πρώτο βήμα των συναλλαγών του εμπορίου που δημιουργήθηκε αργότερα.

Εμπόριο

Έννοια και φύση του εμπορίου

Η εξέλιξη της ανθρώπινης κοινωνίας και η συνεχιζόμενη απαίτηση για την ικανοποίηση των αναγκών του ανθρώπου ήταν οι κύριες αιτίες για τη δημιουργία του εμπορίου.

Το εμπόριο ορίζεται ως κερδοσκοπική διαμεσολάβηση στην κυκλοφορία των αγαθών και των υπηρεσιών. Παλαιότερα εμπόριο θεωρούσαμε τη μεσολάβηση μεταξύ παραγωγού και καταναλωτή για τη μεταπώληση των αγαθών, χωρίς ουσιαστική μεταβολή στη μορφή τους με σκοπό το κέρδος.

Σήμερα με το εμπόριο εννοούμε κάθε μεταπώληση υλικών αγαθών ή υπηρεσιών με ή χωρίς επεξεργασία, με σταθερή και μόνιμη επιδίωξη το κέρδος.

Σύμφωνα με τα παραπάνω εμπόριο αποτελούν και η βιομηχανία και η βιοτεχνία και κάθε άλλη εργασία που συμβάλλει στη διεξαγωγή του εμπορίου. Άμεσα ή έμμεσα υποβοηθούν το εμπόριο οι τράπεζες, οι ασφαλιστές, οι συγκοινωνιακές επιχειρήσεις, οι εμπορικοί αντιπρόσωποι, οι μεσίτες κλπ.

Διαπιστώνουμε, επομένως ότι για να φθάσει ένα αγαθό από τον παραγωγό στον καταναλωτή είναι απαραίτητη μια ολόκληρη σειρά από εμπορικές πράξεις. Αυτές οι πράξεις είναι π.χ. η συσκευασία των αγαθών. Δε φθάνει μόνο να παραλάβει ο έμπορος το αγαθό από τον παραγωγό αλλά πρέπει να το συσκευάσει κατάλληλα ώστε η μεταφορά του να είναι ασφαλής. Αφού το συσκευάσει θα πρέπει να το μεταφέρει στον τόπο της κατανάλωσης, προκειμένου να το διαθέσει. Στον τόπο της κατανάλωσης δεν είναι δυνατό να το διαθέσει αμέσως. Πρέπει να το διαφυλάξει, χρειάζεται δηλαδή αποθήκευση.

Κατά την αποθήκευση πρέπει να φροντίσει για τη συντήρησή του, όταν μάλιστα πρόκειται για αγαθό το οποίο αλλοιώνεται και επηρεάζεται από το χρόνο.

Για το ενδεχόμενο κινδύνου ο έμπορος προβαίνει και στην ασφάλιση του αγαθού. Τελικά διαθέτει το αγαθό στον αγοραστή, ο οποίος είναι και ο καταναλωτής.

Όλες αυτές οι ενέργειες δεν είναι δυνατό να γίνουν από ένα και μόνο πρόσωπο. Παρεμβάλλονται μια σειρά προσώπων που το καθένα αναλαμβάνει μια συγκεκριμένη πράξη. Κατ' αυτόν τον τρόπο άλλος είναι ο παραγωγός του αγαθού, άλλος ο συσκευαστής, άλλος ο μεταφορέας, άλλος ο ασφαλιστής κ.ο.κ.

Ο εμπορικός νόμος δίνει ευρύτερη έννοια στο εμπόριο γιατί ακριβώς θέλει να συμπεριλάβει όλα τα πρόσωπα που συντελούν για να φτάσει ένα αγαθό από τον τόπο της παραγωγής στον τόπο της κατανάλωσης.

Αντικείμενο του εμπορίου

Αντικείμενο του εμπορίου αποτελούν: α) οι αγοραπωλησίες αγαθών. Οι αγοραπωλησίες αυτές περιλαμβάνουν όλα τα υλικά αγαθά (εμπορεύματα) καθώς και τα άυλα αγαθά (υπηρεσίες και δικαιώματα β) οι αγοραπωλησίες κινητών αξιών. Είναι το λεγόμενο χρηματιστικό εμπόριο. Πρόκειται δηλαδή για εμπόριο χρεωγράφων που περιλαμβάνουν τις μετοχές, τα ομόλογα, τις ομολογίες, το συνάλλαγμα κλπ. γ) οι αγοραπωλησίες ακινήτων που αγοράζονται με σκοπό την μεταπώλησή τους. Π.χ. αγορά οικοπέδων, κατοικιών που γίνεται επαγγελματικά με σκοπό την μεταπώλησή τους και στόχο το κέρδος.

Τα εμπορεύματα προσφέρονται από το εμπόριο κατά κανόνα αυτούσια.

Δεν αποκλείεται όμως κατά τη διακίνησή τους από την παραγωγή στην κατανάλωση να μεσολαβήσει κάποιας μορφής επεξεργασία τους χωρίς όμως να μεταβάλλουμε τη φύση τους. Τέτοιου είδους επεξεργασία είναι ο τεμαχισμός των κρεάτων, η ταξινόμηση των εμπορευμάτων σε κιβώτια, η ψύξη των ψαριών κλπ.

Διακρίσεις του εμπορίου

Το εμπόριο με βάση διάφορα κριτήρια διακρίνεται στις παρακάτω κατηγορίες:

Με κριτήριο την ποσότητα

1. Χονδρικό εμπόριο: Είναι το εμπόριο εκείνο το οποίο απαιτεί μεγάλα κεφάλαια και οι αγορές και πωλήσεις γίνονται σε μεγάλες ποσότητες. Σύμφωνα με τον ΚΒΣ χονδρική πώληση ονομάζεται η πώληση αγαθών και η παροχή υπηρεσιών από επιτηδευματία σε επιτηδευματία για την άσκηση του επαγγέλματός του. Επίσης

χονδρική θεωρείται και η πώληση αγαθών και προσφορά υπηρεσιών από επιτηδευματία προς το Δημόσιο, Νομικά πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, Σωματεία, ιδρύματα Ι. Ναούς, Μητροπόλεις, Διεθνείς Οργανισμούς κλπ νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

2. Λιανικό εμπόριο: είναι εκείνο το οποίο γίνεται από το λιανέμπορα, ο οποίος αγοράζει το εμπόρευσμά του από τον χονδρέμπορα και το πουλάει στον καταναλωτή δηλαδή σε άτομο το οποίο θέλει να καλύψει τις ανάγκες του. Σύμφωνα με το ΚΒΣ λιανική πώληση είναι η πώληση αγαθών και η παροχή υπηρεσιών από επιτηδευματία σε φυσικό πρόσωπο (καταναλωτή) για την ικανοποίηση ατομικών ή οικογενειακών αναγκών του.

3. Ημιχονδρικό εμπόριο: ημιχονδρικό ή μικτό εμπόριο είναι το εμπόριο εκείνο το οποίο γίνεται από τον έμπορο χονδρικός και λιανικός. Στην περίπτωση αυτή, ο έμπορος που έχει μεγάλα κεφάλαια, αγοράζει μεγάλες ποσότητες εμπορευμάτων και ο ίδιος τις πουλάει λιανικώς σε μικρές ποσότητες σε άλλους μικρέμπορους ή κατευθείαν στο καταναλωτικό κοινό.

Με κριτήριο την εγκατάστασή του:

1. Μόνιμο εμπόριο: είναι εκείνο το οποίο πραγματοποιείται από τον έμπορο σε μόνιμο τόπο. Ο έμπορος δηλαδή έχει σταθερή εγκατάσταση του καταστήματός του στο οποίο εκθέτει τα εμπορεύματά του, οι δε καταναλωτές προσέρχονται στο γνωστό και μόνιμο τόπο για να αγοράσουν τα αγαθά που χρειάζονται.

2. Πλανόδιο εμπόριο η πεζεμπόριο: είναι το εμπόριο εκείνο, το οποίο γίνεται από εμπόρους, χωρίς μόνιμη εγκατάσταση (κατάστημα) αλλά μετακινούνται από περιοχή σε περιοχή, από πόλη σε πόλη από χωριό σε χωριό μεταφέροντας τα εμπορεύματά τους και ανεξάρτητα από το μέσο μεταφοράς. Χαρακτηριστικό παράδειγμα πλανόδιου εμπορίου είναι εκείνο που πραγματοποιείται κατά τις εμποροπανήγυρες.

Με κριτήριο την γεωγραφική του έκταση:

1.Εσωτερικό εμπόριο, είναι εκείνο που διεξάγεται μέσα στα όρια του Κράτους, και αν το εμπόριο περιορίζεται στα όρια μιας πόλης, ενός τόπου, λέγεται επιτόπιο εμπόριο. π.χ. κάθε μορφής εμπόριο που γίνεται μέσα στην Αθήνα ή τη Θεσσαλονίκη, Λάρισα κλπ. είναι επιτόπιο εμπόριο.

2. Εξωτερικό εμπόριο, είναι εκείνο που πραγματοποιείται μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών. Αυτό είναι πάντοτε χονδρικό και διακρίνεται σε:

- i) Εισαγωγικό εμπόριο είναι εκείνο με το οποίο γίνεται εισαγωγή εμπορευμάτων ξένης χώρας στην ημεδαπή (στη χώρα μας) με σκοπό να διατεθούν στην εσωτερική αγορά. Ο έμπορος που ασχολείται με το εισαγωγικό εμπόριο λέγεται εισαγωγέας.
- ii) Εξαγωγικό εμπόριο είναι εκείνο με το οποίο γίνεται εξαγωγή εγχώριων εμπορευμάτων στην αλλοδαπή. Ο έμπορος που ασχολείται με το εξαγωγικό εμπόριο λέγεται εξαγωγέας.
- iii) Διαμετακομιστικό εμπόριο. Αφορά την εισαγωγή εμπορευμάτων σε μια χώρα όχι για να καταναλωθούν σε αυτή αλλά για να προωθηθούν σ' άλλες χώρες. Η χώρα δηλαδή της εισαγωγής χρησιμεύει σαν ενδιάμεσος σταθμός για να προώθησει τα εμπορεύματα που εισάγονται σε άλλη χώρα. Η Ελλάδα φροντίζει για την ανάπτυξή του διαμετακομιστικού εμπορίου μέσω των βελτιώσεων των εθνικών οδικών δικτύων, την κατασκευή της Εγνατίας οδού, την κατασκευή του αεροδρομίου των Σπάτων, τη σύζευξη Ρίου-Αντιρίου κλπ.

Το διαμετακομιστικό εμπόριο έχει μεγάλη σημασία για την οικονομία της χώρας μας, γιατί με αυτό εισέρχεται συνάλλαγμα.

3.Διεθνές ή παγκόσμιο εμπόριο, είναι εκείνο ο οποίο γίνεται μεταξύ όλων ή των περισσότερων χωρών του κόσμου (παγκοσμιοποίηση εμπορίου).

Με κριτήριο τη φύση του αντικειμένου του

1. Εμπόριο κινητών πραγμάτων. Στο εμπόριο αυτό υπάγονται όλα τα κινητά πράγματα, εμπορεύματα. Είναι το κυρίως εμπόριο που ασχολείται με συγκεκριμένα εμπορεύματα, τα οποία εμπεριέχουν αξία και προσδιορίζεται ανάλογα με το είδος της επιχείρησης. Έτσι έχουμε π.χ. εμπόριο λαδιού, εμπόριο σιταριού, εμπόριο σιδήρου, εμπόριο ξυλείας κ.λπ.

2. Εμπόριο ακινήτων. Σ' αυτό υπάγονται όλα τα ακίνητα που αγοράζονται με σκοπό την μεταπώλησή τους με κέρδος π.χ. οικόπεδα, κατοικίες, κτίρια κλπ.

3. Εμπόριο κινητών αξιών η χρηματιστικό εμπόριο. Σ' αυτό ανήκουν όλα τα πιστωτικά όργανα και τα χρεόγραφα. Το εμπόριο κινητών αξιών γίνεται από την τράπεζα και περιλαμβάνει τις επιταγές, τις συναλλαγματικές, τις μετοχές, το συνάλλαγμα κλπ.

4. Εμπόριο μεταφορών. Στο εμπόριο αυτό ανήκουν οι κάθε είδους μεταφορές εμπορευμάτων από τόπο σε τόπο. Σήμερα το εμπόριο αυτό γίνεται κυρίως μέσω μεγάλων Διεθνών γραφείων και χρησιμοποιούνται όλα τα σύγχρονα μέσα μεταφοράς.

Με κριτήριο το φορέα

1. **Ιδιωτικό εμπόριο.** Είναι εκείνο που το πραγματοποιούν ιδιώτες, άτομα η εταιρείες και
2. **Κρατικό εμπόριο.** Είναι εκείνο που άμεσα ή έμμεσα ασκείται μέσω κρατικών οργανισμών.

Με κριτήριο τα μέσα μεταφοράς που χρησιμοποιούνται

1. **Χερσαίο εμπόριο.** Είναι το εμπόριο εκείνο που η μεταφορά του γίνεται με αυτοκίνητα και το σιδηρόδρομο.
2. **Θαλάσσιο εμπόριο.** Είναι το εμπόριο που η μεταφορά του γίνεται με πλοία, ατμόπλοια ή δεξαμενόπλοια και
3. **Αεροπορικό Εμπόριο.** Είναι το εμπόριο που η μεταφορά του πραγματοποιείται με αεροσκάφη.

Με κριτήριο την προσέλκυση του κοινού (marketing)

Αποτελούν τις μοντέρνες μορφές εμπορίου που είναι:

1. Τα «μεγάλα καταστήματα» που αγοράζουν πολλά είδη σε μεγάλες ποσότητες και χαμηλές τιμές και τα πουλούν με μικρό περιθώριο κέρδος, γιατί στηρίζονται στο μεγάλο όγκο πωλήσεων (μεγάλο τζίρο).
2. Τα «εμπορικά κέντρα». Σε ένα οικοδομικό συγκρότημα συγκεντρώνονται πολλά καταστήματα διαφορετικών ειδών. Ο αγοραστής μπορεί να ικανοποιήσει τις ανάγκες του από τα καταστήματα αυτά του συγκροτήματος.
3. Οι «Αλυσίδες Καταστημάτων». Πρόκειται για μια οριζόντια συγκέντρωση ομοειδών καταστημάτων με διπλό σκοπό. Αφ' ενός μεν να αγοράζουν σε χαμηλές τιμές, αφ' ετέρου δε να καθορίζουν κοινές τιμές πώλησης.
4. Τα «πολλαπλά καταστήματα». Όταν υπάρχει τάση του καταναλωτικού κοινού για αγορά προϊόντων μιας βιομηχανίας που παράγει ποικιλία προϊόντων, αυτή ιδρύει καταστήματα σε διάφορα σημεία μιας πόλης η μιας χώρας για την διευκόλυνση των πελατών της χωρίς παρέμβαση μεσαζόντων.
5. Οι «ενώσεις καταναλωτών». Είναι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί και αποτελούν εφαρμογή των αστικών συνεταιρισμών στο χώρο της κατανάλωσης.
6. Οι συνεταιρισμοί αυτοί κάνουν μαζικές αγορές σε καλές τιμές και πουλούν τα είδη στα μέλη τους με μικρό περιθώριο κέρδους, ώστε να αντιμετωπίζουν τα λειτουργικά τους έξοδα.
7. Οι «Υπεραγορές» (Super Markets). Στηρίζονται στο ότι ο καταναλωτής εξυπηρετείται να κάνει όλες τις αγορές του σ' ένα κατάστημα σε ευνοϊκές τιμές.

Τα χαρακτηριστικά τους είναι:

- α) Σύστημα αυτοεξυπηρέτησης (self-service)
- β) Μεγάλη έκταση χώρων
- γ) Κατανομή των χώρων κατά κατηγορία εμπορευμάτων, ώστε ο καταναλωτής να διευκολύνεται στις αγορές των ειδών που επιθυμεί.
- δ) Έκθεση των διαφόρων ειδών με τρόπο που να προσελκύει τον πελάτη και να τον προδιαθέτει για αγορές.
- ε) Μεγάλος χώρος για parking των αυτοκινήτων και
- στ) Αποστολή και παράδοση στα σπίτια των πελατών των ειδών που αγοράζουν.

7. Επιχειρήσεις «Αυτόματης Πώλησης». Οι επιχειρήσεις αυτές αγοράζουν αυτόματες μηχανές πώλησης τις οποίες εγκαθιστούν σε διάφορα σημεία που συχνάζουν πολλοί άνθρωποι π.χ. μεγάλες βιομηχανίες, παιδικές χαρές, κέντρα αναψυχής κλπ. Στις μηχανές αυτές τοποθετούν ορισμένα είδη ευρείας κατανάλωσης όπως σοκολάτες, αναψυκτικά, καφέδες, τσιγάρα, γάλα κλπ. Ο αγοραστής ρίχνει το οριζόμενο για κάθε είδος ποσό (συνήθως κέρματα) σε ειδική θυρίδα εισόδου και πατώντας ένα πλήκτρο βγάζει το είδος που έχει επιλέξει.

Τα μηχανήματα αυτόματων πωλήσεων παρουσιάζουν σοβαρά μειονεκτήματα όπως βλάβες, μπλοκαρίσματα, κινδύνους κλοπών και ζημιών, προβλήματα εφοδιασμού και αναπροσαρμογής τιμών και άλλα.

Σημασία του εμπορίου

Παλαιότερα, επικρατούσε η αντίληψη ότι το εμπόριο αποτελεί μια «παρασιτική» δραστηριότητα που επιδιώκει με κάθε τρόπο το μεγαλύτερο δυνατό κέρδος, ότι είναι αντικοινωνικό, ανελέητο κλπ.

Σήμερα αναγνωρίζεται η τεράστια σημασία του εμπορίου για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας, γιατί με το εμπόριο επιτυγχάνεται:

1. Η ικανοποίηση των αναγκών του ανθρώπου. Το εμπόριο μεσολαβεί μεταξύ παραγωγού και καταναλωτή μεταφέροντας τα αγαθά από τον τόπο της παραγωγής στον τόπο της κατανάλωσης και τους απαλλάσσει από την ανάγκη της άμεσης επαφής, η οποία πολλές φορές είναι αδύνατο να γίνει. Έτσι ικανοποιούνται οι ανάγκες όλων των ανθρώπων γιατί το εμπόριο διακινεί και διατηρεί τα αγαθά, τα αποθηκεύει και τα προσφέρει στην κατανάλωση την στιγμή κατά την οποία τα χρειάζεται. Εάν δεν υπήρχε εμπόριο δεν θα υπήρχε καφές στην Ελλάδα, το λάδι δεν θα ήταν γνωστό στη Βόρεια Ευρώπη κλπ.

2. Η αύξηση της παραγωγής όλων των παραγωγικών κλάδων. Οι παραγωγοί (γεωργοί, κτηνοτρόφοι, βιοτέχνες, βιομήχανοι) θέλουν να αυξήσουν όσο μπορούν την παραγωγή τους και να διαθέσουν τα προϊόντα που παράγουν. Οι καταναλωτές θέλουν να αγοράσουν τα αγαθά που επιθυμούν. Το εμπόριο συνδέει τους πρώτους με τους δεύτερους.

3. Η ενίσχυση όλων των παραγωγικών κλάδων μιας χώρας. Με το εμπόριο ενισχύονται όλοι οι παραγωγικοί κλάδοι που συνδέονται με τη διεξαγωγή του και ιδιαίτερα:

α) Ανοίγονται νέοι δρόμοι μεταφοράς αγαθών τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

β) Ιδρύονται νέες τράπεζες και ενισχύονται αυτές που υπάρχουν ώστε να διευκολυνθεί το εμπόριο και οι άλλοι παραγωγικοί κλάδοι.

γ) Δημιουργούνται ασφαλιστικές επιχειρήσεις για την ασφάλιση των μέσων μεταφοράς και των εμπορευμάτων.

δ) Η εμπορική δραστηριότητα γενικά απασχολεί ένα σημαντικό αριθμό εργαζομένων. Δεν είναι μόνοι οι έμποροι, τραπεζίτες, ασφαλιστές και μεταφορείς που απασχολούνται αλλά και οι εμπορικοί αντιπρόσωποι, οι παραγγελιοδόχοι, οι μεσίτες, οι πράκτορες, οι διαφημιστές, οι περιοδεύοντες υπάλληλοι, οι πωλητές, τα στελέχη και το προσωπικό που απασχολείται στις επιχειρήσεις που ασκούν εμπορικές δραστηριότητες.

ε) Όπου αναπτύσσεται το εμπόριο, εκεί επικρατεί ευημερία γιατί δεν ενισχύονται μόνο οι έμποροι και τα πρόσωπα που εξαρτώνται από αυτούς, αλλά και όλοι ανεξάρτητα οι επαγγελματίες, υπάλληλοι και εργαζόμενοι. Τέλος το Κράτος ενισχύεται γιατί οι φορολογούμενοι αποκτούν μεγαλύτερη φοροδοτική ικανότητα (ικανότητα να πληρώσουν φόρους).

στ) Με το εξαγωγικό και το διαμετακομιστικό εμπόριο επιτυγχάνεται εισαγωγή συναλλάγματος που είναι τόσο απαραίτητο για μια χώρα.

4. Η εξίσωση των τιμών. Το εμπόριο ρυθμίζει την κίνηση της αγοράς ανάλογα με την προσφορά και τη ζήτηση. Με την μεταφορά των εμπορευμάτων από τον τόπο της παραγωγής στον τόπο της κατανάλωσης ο έμπορος ελαττώνει την ποσότητά τους στον τόπο της παραγωγής και συνεπώς αυξάνεται η τιμή τους, ενώ αυξάνει την ποσότητα στον τόπο της κατανάλωσης και έτσι ελαττώνεται η τιμή. Με αυτόν τον τρόπο επέρχεται σχεδόν εξίσωση των τιμών στον τόπο της κατανάλωσης και στον τόπο παραγωγής, τυχόν μικρή διαφορά οφείλεται στα έξοδα μεταφοράς και στο κέρδος που αναλογεί στον έμπορο. Χωρίς εμπόριο ο καφές στην Ελλάδα θα ήταν πανάκριβος γιατί θα ήταν πολύ σπάνιος, ενώ θα ήταν πάμφθηνος στην Βραζιλία, γιατί στη Βραζιλία η ποσότητα θα ήταν πιο μεγάλη από τις ανάγκες των καταναλωτών.

5. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας και του πολιτισμού. Οι έμποροι και όσοι εμπλέκονται στις εμπορικές συναλλαγές, πληροφορούνται νέες μεθόδους και νέους τρόπους παραγωγής, επεξεργασίας, συσκευασίας,

συντήρησης κλπ. των εμπορευμάτων, τις οποίες εφαρμόζουν και στον τόπο τους με συνέπεια την ανάπτυξη της τεχνολογίας. Δημιουργούνται σχέσεις φιλίας και συνεργασίας ανάμεσα στους λαούς του κόσμου, εξασφαλίζεται η επικοινωνία των λαών και γενικά συμβάλλει στην πρόοδο και τον πολιτισμό. Παρά ταύτα όμως τα τελευταία χρόνια υπάρχει μεγάλος οικονομικός ανταγωνισμός στους κόλπους των ομοειδών επιχειρήσεων τόσο εντός της χώρας όσο και σε διεθνές επίπεδο εξαιτίας της παγκοσμιοποίησης της αγοράς με απρόβλεπτες συνέπειες.

Περιορισμοί του Εμπορίου

Η Γαλλική επανάσταση κατήργησε την τάξη των εμπόρων ως ένα κλειστό επάγγελμα και έδωσε απόλυτη ελευθερία σε όλους τους ανθρώπους να ασκούν το επάγγελμα του εμπόρου.

Η αρχή αυτή ισχύει και σήμερα με ορισμένες απαγορεύσεις, περιορισμούς και ασυμβίβαστα για λόγους γενικότερα κοινωνικού συμφέροντος.

Οι περιορισμοί αυτοί είναι **αντικειμενικοί** (αφορούν το σύνολο των απασχολούμενων στο εμπόριο) και **υποκειμενικοί** (αφορά ειδικά ορισμένα πρόσωπα).

A. Αντικειμενικοί περιορισμοί

Αυτοί διακρίνονται στις γενικές απαγορεύσεις γιατί οι πράξεις είναι ποινικά κολάσιμες (αδικήματα του ποινικού κώδικα) και σε εμπορικές δραστηριότητες που δεν μπορούν να ασκηθούν από οποιονδήποτε, αλλά ασκούνται υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

1. Γενικές απαγορεύσεις

Σύμφωνα με αυτές απαγορεύεται:

- Το δουλεμπόριο
- Η σωματεμπορία
- Η εμπορία ναρκωτικών ουσιών
- Η λαθρεμπόριο
- Η εμπορία άσεμνων δημοσιευμάτων
- Το εμπόριο νοθευμένων τροφίμων
- Το εμπόριο εκρηκτικών υλών
- Το εμπόριο προϊόντων εγκλήματος
- Το εμπόριο δηλητηριωδών ουσιών
- Το εμπόριο πραγμάτων αρχαιολογικής σημασίας.

2. Εμπόριο που επιτρέπεται υπό προϋποθέσεις

- Για την άσκηση τραπεζικής δραστηριότητας
- Για την σύσταση και λειτουργία ασφαλιστικής επιχείρησης
- Για την σύσταση και λειτουργία χρηματιστηριακών επιχειρήσεων
- Για την άσκηση του επαγγέλματος του φαρμακοποιού
- Για την άσκηση του επαγγέλματος του εμπορικού αντιπροσώπου.
- Για την άσκηση του επαγγέλματος του μεσίτη αστικών συμβάσεων
- Για τη λειτουργία τουριστικών γραφείων ή για τη λειτουργία γραφείου εμπορικών πληροφοριών.
- Για την άσκηση του επαγγέλματος του εξαγωγέα.
- Για την ίδρυση και λειτουργία βιομηχανικών επιχειρήσεων κλπ.

Για όλες τις παραπάνω δραστηριότητες απαιτείται άδεια λειτουργίας από τις αντίστοιχες υπηρεσίες.

Β. Υποκειμενικοί περιορισμοί

Αυτοί αφορούν: α) την ικανότητα για την άσκηση εμπορίας και β) τα επαγγέλματα που είναι ασυμβίβαστα με την εμπορική ιδιότητα.

β) Ικανότητα για την άσκηση της εμπορίας. Ο έμπορος πρέπει να έχει δικαιοπρακτική ικανότητα για την άσκηση της εμπορίας, ειδικότερα ο έμπορος πρέπει:

- Να έχει νόμιμη ηλικία. Απόλυτα ικανός είναι αυτός που έχει συμπληρώσει το 18^ο έτος. Στις ηλικίες 10-14 ο ανήλικος κάνει πράξεις εφόσον από αυτές αποκτά ωφέλη. Αν συμπληρώσει το 14^ο έτος μπορεί να διαθέτει ελεύθερα ότι κερδίζει από την προσωπική του εργασία ή ότι του δόθηκε για να το χρησιμοποιεί ελεύθερα.
- Να μη βρίσκεται σε νόμιμη απαγόρευση, μετά από καταδίκη σε βαθμό κακουργήματος.
- Να μη βρίσκεται σε δικαστική απαγόρευση λόγω σωματικής πνευματικής ή διανοητικής ασθένειας (εκ γενετής τυφλοί, κουφοί, παράφρονες, πάσχοντες από μανία, οι τοξικομανείς, οι αλκοολικοί κλπ.)
- Οι πτωχεύσαντες έμποροι. Οι έμποροι που έχουν κυρηχθεί σε κατάσταση πτώχευσης είναι ανίκανοι να εμπορεύονται διότι έχουν χάσει την εμπορική ιδιότητα την οποία μπορούν να αποκτήσουν ξανά αν αποκατασταθούν.

β) Επαγγέλματα ασυμβίβαστα με την εμπορική ιδιότητα. Δεν εμπορεύονται για λόγους κοινωνικού συμφέροντος και σαν ασυμβίβαστο με το λειτούργημά τους τα πρόσωπα.

- Οι κληρικοί βάση των εκκλησιαστικών κανόνων.
- Οι Δημόσιοι υπάλληλοι και υπάλληλοι ΝΠΔΔ από το δημοσιοϋπαλληλικό κώδικα.
- Οι δικαστικοί λειτουργοί βάσει του οργανισμού των Δικαστηρίων.
- Οι μόνιμοι αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και οπλίτες των ενόπλων δυνάμεων Σωμάτων ασφαλείας και του Λιμενικού σώματος από τη σχετική νομοθεσία.
- Οι δικηγόροι βάσει του κώδικα δικηγόρων.
- Οι συμβολαιογράφοι, από το νόμο.
- Οι ορκωτοί λογιστές, από τον ιδρυτικό νόμο του Σώματος ορκωτών λογιστών.

Σήμερα οι περιορισμοί αυτοί δεν ισχύουν στην πράξη με την ανάπτυξη του μάρκετινγκ πολλών επιπέδων (Multi Level Marketing).

Σύμφωνα με το Μ.Λ.Μ. εταιρείες αναλαμβάνουν να διακινούν τα προϊόντα τους μέσω των μελών τους και για τη διακίνηση αυτή αμείβονται. Μέλος των εταιρειών αυτών μπορεί να γίνει οποιοσδήποτε χωρίς κανένα περιορισμό.

Εμπόρευμα

Έννοια και χαρακτηριστικά του εμπορεύματος

Α. Ορισμός

Εμπόρευμα καλείται κάθε κινητό πράγμα, υλικό ή άυλο, που προορίζεται για μεταπώληση και όχι για χρησιμοποίηση από τον ίδιο που το "κατέχει". Τα εμπορεύματα είναι κινητά πράγματα με την έννοια ότι μπορούν εύκολα ή δύσκολα να μετακινηθούν.

Εμπορεύματα π.χ. είναι το σιτάρι, το κρασί, το λάδι και έπιπλα, τα ρούχα, η φήμη και πελατεία η εκμετάλλευση ενός σήματος, η εκμετάλλευση διπλώματος ευρεσιτεχνίας κλπ. εφόσον προορίζονται για μεταπώληση από αυτόν που τα κατέχει και όχι για την ικανοποίηση των προσωπικών του αναγκών ή της οικογένειάς του. Σύμφωνα με τον ορισμό εμπορεύματα δεν μπορεί να είναι τα ακίνητα.

Για να χαρακτηριστεί ένα αντικείμενο ως εμπόρευμα απαιτείται:

1. Να είναι κινητό πράγμα και

2. Να είναι αντικείμενο εμπορικής συναλλαγής (αγοραπωλησίας)

Β. Χαρακτηριστικά εμπορεύματος

1. Να προορίζεται για πώληση
2. Να είναι κατάλληλο για την ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών
3. Να είναι διατηρήσιμο
4. Να δημοσιοποιείται ως προς τις ιδιότητές του.

Τα χαρακτηριστικά αυτά τα έχουν τόσο τα είδη για άμεση κατανάλωση (τρόφιμα, ρούχα), όσο και είδη που ικανοποιούν κοινωνικές ανάγκες ή ανάγκες πολιτισμού (π.χ. ένας πίνακας ζωγραφικής).

Κατ' επέκταση εμπορεύματα είναι και τα αξιόγραφα (πιστωτικοί, τίτλοι, και χρεώγραφα) που σήμερα λέγονται περισσότερο κινητές αξίες (έντοκα γραμμάτια του δημοσίου, ομόλογα και ομολογίες του δημοσίου και τραπεζών, μετοχές ανωνύμων εταιρειών κ.ά.)

Οι αγοραπωλησίες με αντικείμενο τα παραπάνω έγγραφα είναι συνηθισμένες και ασφαλώς εμπορικές.

Εμπορική Αγοραπωλησία

Α. Ορισμός

Αγοραπωλησία καλείται η σύμβαση, στην οποία ο ένας συμβαλλόμενος (πωλητής) αναλαμβάνει την υποχρέωση να παραδώσει στον άλλο συμβαλλόμενο (αγοραστή) την κυριότητα ενός πράγματος ή δικαιώματος και να εισπράξει το τίμημα με βάση τους συμφωνημένους όρους.

Ο Α π.χ. συμφωνεί να αγοράσει από τον Β 20 κιλά λάδι προς 2 ευρώ. το κιλό. Ο Α καλείται αγοραστής, ο Β πωλητής, η σύμβαση αγοραπωλησία, το λάδι είναι το αντικείμενο της αγοραπωλησίας και το χρηματικό ποσό των 40 € το τίμημα.

Αναλύοντας τον ορισμό της Αγοραπωλησίας διακρίνουμε τα παρακάτω στοιχεία:

1. Η αγοραπωλησία είναι διμερής σύμβαση δηλαδή συμφωνία ανάμεσα σε δύο πρόσωπα. Ο ένας είναι ο πωλητής και ο άλλος αγοραστής.
2. Το αντικείμενο της αγοραπωλησίας, η από μέρους του πωλητή μεταβίβαση και παράδοση του πράγματος στον αγοραστή.
3. Η αγοραπωλησία διέπεται από τους όρους που συμφωνήθηκαν και αφορούν είτε τον πωλητή (ως προς την ποσότητα, την ποιότητα του πράγματος), είτε τον αγοραστή (ως τον τόπο, τον χρόνο και τρόπο πληρωμής) είτε και τους δύο (ως προς την τιμή και το τίμημα).

Επειδή συναλλαγή είναι κάθε πράξη στην οποία λαμβάνει μέρος το χρήμα, η αγοραπωλησία είναι συναλλαγή. Αλλά συναλλαγή είναι και το δάνειο και η μίσθωση ενός έργου και η μίσθωση ενός πράγματος κλπ. Συνεπώς κάθε αγοραπωλησία είναι και συναλλαγή, κάθε συναλλαγή όμως δεν είναι και αγοραπωλησία.

Από αυτά προκύπτει ότι η συναλλαγή είναι έννοια με μεγαλύτερο πλάτος σε σχέση με την έννοια της αγοραπωλησίας γιατί περιλαμβάνει εκτός από την αγοραπωλησία και το δάνειο, τη μίσθωση ενός έργου, πράγματος κλπ.

Β) Απαραίτητα στοιχεία για την εγκυρότητα τις Αγοραπωλησίας

Αυτά είναι:

1. Η δικαιοπρακτική ικανότητα των συμβαλλομένων. Σύμφωνα με τον Αστικό Κώδικα ικανός για κάθε δικαιοπραξία είναι ο ενήλικος, εκείνος δηλαδή που συμπλήρωσε το 18^ο έτος της ηλικίας του
2. Η σύμπτωση της δήλωσης βούλησης των συμβαλλομένων για τη σύναψη της αγοραπωλησίας ειδικά ως προς το αντικείμενο και το τίμημα. Η συμφωνία μπορεί να είναι έγγραφη ή και προφορική.

Σήμερα με την ταχύτητα των συναλλαγών οι συμφωνίες μεταξύ γνωστών συναλλασσομένων κλείνονται τηλεφωνικά και αν ακόμη είναι άγνωστοι, με Η/Υ ή με fax στο οποίο σημειώνονται τα στοιχεία των τηλεφώνων αυτών που επικοινωνούν, η ημερομηνία και η ώρα διαβίβασης του κειμένου κλπ.

Υποχρεώσεις και δικαιώματα των συμβαλλομένων**A. Υποχρεώσεις του πωλητή.**

Αυτές είναι:

1. Να μεταβιβάσει την κυριότητα του εμπορεύματος ή το δικαίωμα και να παραδώσει το πράγμα. Η μεταβίβαση πρέπει να γίνει με τους όρους που συμφωνήθηκαν ως προς:

- την ποσότητα,
- την ποιότητα,
- τον χρόνο,
- τον τόπο.

2. Ο πωλητής έχει υποχρέωση να μεταβιβάσει το αντικείμενο της αγοραπωλησίας απαλλαγμένο (ελεύθερο) από κάθε δικαίωμα τρίτων, που αποτελεί νομικό ελάττωμα. Νομικό ελάττωμα υπάρχει, όταν το πράγμα είναι κατασχεμένο ή ενέχυρο.

3. Ο πωλητής φέρει το βάρος των εξόδων για την παράδοση του πράγματος, όπως το ζύγισμα, η μέτρηση ή η αρίθμηση.

4. Ο πωλητής ευθύνεται αν κατά την χρονική στιγμή που ο κίνδυνος περνά στον αγοραστή, το εμπόρευμα που πουλήθηκε έχει πραγματικά ελαττώματα που αναιρούν ή μειώνουν την αξία του ή τη χρησιμότητά του. Πραγματικό ελάττωμα υπάρχει όταν το πράγμα δεν έχει ορισμένη ιδιότητα π.χ. στιλπνότητα, περιέχει ξένες ουσίες, δεν είναι διατηρήσιμο κ.λπ.

5. Ο πωλητής ευθύνεται αν κατά το χρονικό σημείο που πούλησε το πράγμα δεν έχει τις συμφωνημένες ιδιότητες.

B. Υποχρεώσεις του αγοραστή

1. Η καταβολή του τιμήματος -μετρητοίς ή επί πιστώσει- με βάση τη συμφωνία.

2. Η πληρωμή στον πωλητή των δαπανών για τη διατήρηση του πράγματος, από το χρόνο κατάρτισης της συμφωνίας μέχρι το χρόνο εκτέλεσής της.

3. Εφ' όσον παραδοθεί το πράγμα τον κίνδυνο για τυχαία καταστροφή έχει ο αγοραστής.

4. Αν ο πωλητής μετά από αίτηση του αγοραστή στέλνει το εμπόρευμα σε τόπο διαφορετικό από αυτόν της συμφωνίας, ο αγοραστής έχει τον κίνδυνο από τη στιγμή της παράδοσης και βαρύνεται με τα έξοδα της αποστολής και της παραλαβής.

5. Αν δεν καταβληθεί το τίμημα ο αγοραστής οφείλει γι' αυτό τόκους.

6. Αν στη συμφωνία περιλαμβάνεται ο όρος ότι ο πωλητής διατηρεί την κυριότητα έως ότου αποπληρωθεί το τίμημα, σε περίπτωση αμφιβολίας, η μεταβίβαση της κυριότητας γίνεται με την εξόφληση. Σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης πληρωμής ο πωλητής έχει δικαίωμα να απαιτήσει το τίμημα ή να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση ασκώντας τα νόμιμα δικαιώματα που απορρέουν από την κυριότητα.

7. Αν ο αγοραστής παρέλαβε το πράγμα χωρίς επιφύλαξη και γνωρίζοντας το ελάττωμα, θεωρείται ότι το αποδέχθηκε.

Γ. Δικαιώματα του πωλητή

1. Η είσπραξη του τιμήματος με βάση το τιμολόγιο που εξέδωσε στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και ο φόρος προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.).

2. Αν γίνει συμφωνία "εξόφλησης" βάση του Αστικού κώδικα, ο πωλητής έχει δικαίωμα μέσα σε ορισμένη προθεσμία να πάρει πίσω το πράγμα αντί τιμήματος που έχει συμφωνηθεί, και αν δεν συμφωνήθηκε υπολογίζεται το τίμημα της πώλησης. Η "εξόφληση" γίνεται με δήλωση του πωλητή προς τον αγοραστή ότι ασκεί αυτό το δικαίωμα.

Δ. Δικαιώματα του αγοραστή

1. Τα δικαιώματα του αγοραστή αντιστοιχούν προς τις υποχρεώσεις του πωλητή.
2. Αν ο πωλητής δεν εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις του, ο αγοραστής του δίνει προθεσμία για την εκπλήρωσή τους δηλώνοντας ότι μετά την πάροδο της προθεσμίας αυτής δεν δέχεται την παροχή. Αν περάσει άπρακτη η προθεσμία ο αγοραστής έχει δικαίωμα ή να απαιτήσει αποζημίωση ή να ακυρώσει τη σύμβαση.
3. Σε περιπτώσεις ευθύνης του πωλητή για πραγματικό ελάττωμα ο αγοραστής έχει δικαίωμα να απαιτήσει την ανάκληση της πώλησης ή τη μείωση του τιμήματος.
4. Αν στη σύναψη της πώλησης λείπει η συμφωνημένη ιδιότητα του πράγματος έχει δικαίωμα ο αγοραστής να απαιτήσει αποζημίωση για τη μη εκτέλεση της σύμβασης.
5. Το ίδιο ισχύει και αν, κατά τη σύναψη της πώλησης ο πωλητής γνώριζε η όφειλε να γνωρίζει το ελάττωμα του πράγματος. Επίσης αν το ελάττωμα του πράγματος παρουσιαστεί από υπαιτιότητα του πωλητή μετά την πώληση.
6. Σε περίπτωση πώλησης με δοκιμή ο αγοραστής είναι ελεύθερος να εγκρίνει ή να αρνηθεί το εμπόρευμα.

Οι όροι μιας αγοραπωλησίας διακρίνονται σε κύριοι και συμπληρωματικοί. Οι κύριοι όροι της αγοραπωλησίας, όπως αναφέρθηκε είναι: α) Το αντικείμενο (υλικό ή άυλο) και β) το τίμημα.

Οι συμπληρωματικοί όροι μιας αγοραπωλησίας είναι: Η ποσότητα, η ποιότητα, η συσκευασία, ο χρόνος και ο τόπος παράδοσης και ο τρόπος πληρωμής.

Συμπληρωματικοί όροι αγοραπωλησίας

Προσδιορισμός της ποσότητας και της ποιότητας εμπορευμάτων

Σε περίπτωση που η αγοραπωλησία γίνεται αμέσως, δηλαδή παράδοση του εμπορεύματος και καταβολή του τιμήματος με την αγορά δεν προκύπτει κανένα πρόβλημα. Ο αγοραστής θα αποκτήσει το εμπόρευμα της αρεσκείας του, αφού το δει και το ελέγξει εξυπακούεται ότι το αποδέχεται πλήρως.

Σε περιπτώσεις όμως που δεν έχουμε άμεση παράδοση του πράγματος ο αγοραστής πρέπει να εξασφαλιστεί μέσω της σύμβασης και ως προς την ποσότητα και ως προς την ποιότητα του εμπορεύματος που θα παραλάβει.

Προσδιορισμός της ποσότητας

Η ποσότητα του εμπορεύματος προσδιορίζεται ανάλογα με το είδος του:

- α) Με βάση τη μονάδα μήκους (μέτρο, χιλιόμετρο, κάρδα κλπ.).
- β) Με βάση την αριθμητική μονάδα (τεμάχιο, κομμάτι, ζεύγος, δωδεκάδα).
- γ) Με βάση τη μονάδα όγκου (κυβικό μέτρο, κυβικός τόνος, κόρος, κ.λπ.), και
- δ) Η βάση τη μονάδα βάρους (κιλό, τόνος, λίτρο κλπ.)

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις η ποσότητα προσδιορίζεται κατ' αποκοπή. Όταν ο προσδιορισμός της ποσότητας γίνεται με βάση τη μονάδα βάρους προκύπτουν ορισμένα θέματα ως προς τον προσδιορισμό του βάρους.

Στη συμφωνία της αγοραπωλησίας πρέπει να ορίζεται αν το εμπόρευμα θα υπολογιστεί σε καθαρό ή μικτό βάρος.

Καθαρό βάρος είναι το βάρος χωρίς συσκευασία (περικάλυμμα), ενώ μικτό βάρος είναι το βάρος με το περικάλυμμα. Απόβαρο είναι το βάρος του περικαλύμματος του εμπορεύματος.

Είδη απόβαρου

Στο εμπόριο διακρίνουμε τέσσερα είδη απόβαρου:

1. το πραγματικό απόβαρο (βρίσκεται με τη ζύγιση του περικαλύμματος).

2. Το νόμιμο ή τελωνειακό απόβαρο είναι αυτό, που χρησιμοποιείται κυρίως κατά την εισαγωγή ή εξαγωγή του εμπορεύματος για την καταβολή των τελωνειακών δασμών και την αποφυγή της αποσυσκευασίας και την εκ νέου συσκευασία.

3. Απόβαρο κατά μέσο όρο είναι το απόβαρο, που εφαρμόζεται όταν τα περικαλύμματα είναι ομοιόμορφα και έχουν το ίδιο βάρος.

4. Το συμβατικό απόβαρο είναι αυτό, που προσδιορίζεται από τη σύμβαση ή από εμπορική συνήθεια.

Φύρα ή απομείωση είναι κάποια ποσότητα η οποία χάνεται από ορισμένα αγαθά λόγω της φύσης τους ή από την επίδραση άλλων εξωτερικών παραγόντων (υγρασία, μικροοργανισμοί ή άλλες βιομηχανικές αιτίες). Π.χ. το σαπούνι ή το αλάτι λόγω υγρασίας, το αλεύρι, τα δημητριακά ή τα όσπρια επειδή επέδρασαν μικροοργανισμοί κ.λπ.

Το χρηματιστήριο εμπορευμάτων έχει καθορίσει διάφορα ποσοστά φύρας επί τοις % για τα κυριότερα είδη εμπορευμάτων ώστε να αποφεύγονται διαφωνίες μεταξύ των συναλλασσομένων.

Κατά την παραλαβή μιας συμφωνημένης ποσότητας εμπορεύματος γίνεται η εξακρίβωση του βάρους με τη ζύγισή του και της ποσότητας με τη μέτρησή του.

Προσδιορισμός της ποιότητας

Η ποιότητα κάθε εμπορεύματος μπορεί να προσδιοριστεί με τους παρακάτω τρόπους:

α) Βάσει δείγματος. Δείγμα είναι πολύ μικρή ποσότητα από ένα εμπόρευμα, που αντιπροσωπεύει την ποιότητά του ή την κατάστασή του. Η λήψη δείγματος καλείται δειγματοληψία και γίνεται από ειδικό πρόσωπο και με ειδικό όργανο για κάθε εμπόρευμα, ώστε το δείγμα να είναι αντιπροσωπευτικό του εμπορεύματος.

Το δείγμα σφραγίζεται από τους συμβαλλόμενους και παραδίδεται ή στον αγοραστή, ή στο εμπορικό επιμελητήριο ή σε τρίτο πρόσωπο και φυλάσσεται μέχρι να παραδοθεί και η τελευταία ποσότητα του εμπορεύματος. Για ορισμένα είδη (λ.χ. υφάσματα, δέρματα, χρώματα) κυκλοφορούν έντυπα και συρραμμένα δειγματολόγια, τα οποία είναι ταξιθετημένα και αριθμημένα κατάλληλα, ώστε ο αγοραστής να επιλέγει το δείγμα που θέλει και να δίνει την παραγγελία του χρησιμοποιώντας το ενδεικτικό αριθμό του δείγματος.

β) Βάσει σήματος. Εμπορικό και βιομηχανικό σήμα είναι το διακριτικό γνώρισμα, το οποίο φέρουν τα προϊόντα για να διακρίνονται από τα άλλα ομοειδή ως προς την προέλευσή τους (βιομηχανική παραγωγή) ή ως προς την κυκλοφορία (εμπορική διανομή). Το σήμα μπορεί να παριστάνει απεικονίσεις έγχρωμες ή άχρωμες, λέξεις, αριθμούς, γράμματα κλπ, ανάλογα με την ικανότητα ή τη φαντασία που διαθέτει ο επιχειρηματίας. Σήμα είναι π.χ. η λέξη «Παπαστράτος» πάνω στα τσιγάρα ή οι κύκλοι της Ολυμπιακής αεροπορίας, ο παπαγάλος στον καφέ Λουμίδη κ.λπ. Τα σήματα προστατεύονται από τις διεθνείς συμβάσεις και από την ελληνική νομοθεσία.

Για να προστατευθεί ένα σήμα πρέπει να καταχωρηθεί στο τμήμα σημάτων του Υπουργείου εμπορίου. Δεν γίνονται δεκτά τα παραπλανητικά σήματα, τα ασαφή, τα σύμβολα του κράτους, τα χρησιμοποιούμενα ήδη από άλλες επιχειρήσεις, τα αντιβαίνουν στα χρηστά ήθη και τη δημόσια τάξη κλπ.

Όποιος χρησιμοποιεί παράνομα ξένο σήμα τιμωρείται και υποχρεούνται σε αποζημίωση προς εκείνο στον οποίο ανήκει το σήμα.

γ) Βάσει του τύπου. Τύπος είναι η ονομασία, η οποία προσδιορίζει τον τόπο προέλευσης ενός συγκεκριμένου εμπορεύματος. Τα προϊόντα γίνονται γνωστά από τον τόπο της παραγωγής τους και διαφέρουν από άλλα όμοια τους ως προς την ποιότητα π.χ. Κορινθιακή σταφίδα, λάδι Καλαμάτας, λουκούμια Σύρου, χαλβάς Φαρσάλων κλπ. Με μόνη δηλαδή την ονομασία του τόπου προέλευσης (ΤΥΠΟΥ) του εμπορεύματος γίνεται απόλυτα σαφές και γνωρίζουμε επακριβώς ποια είναι η ποιότητα την οποία αγοράζουμε.

δ) Βάσει χημικής ανάλυσης. Πολλές φορές ο προσδιορισμός της ποιότητας ενός εμπορεύματος δεν είναι δυνατόν να γίνει μόνο από τα εξωτερικά του χαρακτηριστικά, αλλά απαιτείται χημική ανάλυση, προκειμένου να διαπιστωθούν τα συστατικά του και επομένως η ποιότητά του.

Για το λάδι π.χ. καθορίζεται ο βαθμός οξύτητας, για τα κράματα η περιεκτικότητά τους σε κάθε είδους μέταλλο κλπ.

Στην περίπτωση αυτή κατά τη σύμβαση καθορίζονται: 1) Πως και που θα γίνει η δειγματοληψία 2) Τα σημεία ανοχής, δηλαδή τα λεγόμενα ποσοστά υπέρβασης. Το πολύ 5% ή 7% πάνω κάτω από την περιεκτικότητα που συμφωνήθηκε, και 3) Το χημικό εργαστήριο στο οποίο θα γίνει η ανάλυση (Χημείο ή Πανεπιστήμιο, Κρατικό ή ιδιωτικό). Στο λιανικό εμπόριο η διαπίστωση της ποιότητας γίνεται κατόπιν εξέτασης ή δοκιμής.

Προσδιορισμός της τιμής πώλησης - Παράγοντες που επηρεάζουν τις τιμές των εμπορευμάτων

Τιμή πώλησης είναι το χρηματικό ποσό που εισπράττει ο πωλητής και πληρώνει ο αγοραστής για κάθε μονάδα ενός αγαθού (υλικού αγαθού ή υπηρεσίας).

Ο πολλαπλασιασμός των μονάδων του αγαθού που αποτελεί το αντικείμενο της αγοραπωλησίας επι την τιμή πώλησης αποτελεί το τίμημα.

Για τον προσδιορισμό της τιμής πώλησης πρέπει να λάβουμε υπόψη μας τους διάφορους παράγοντες, που επιδρούν σ' αυτή.

Αυτοί οι παράγοντες είναι:

- Η τιμή αγοράς
- Τα ειδικά έξοδα (Τιμή κτήσεως, τιμή κόστους, τιμή πώλησης)
- Τα γενικά έξοδα
- Το κέρδος

Τιμή αγοράς είναι το ποσό που καταβάλλεται στον πωλητή από τον αγοραστή για την απόκτηση του εμπορεύματος

Ειδικά έξοδα είναι εκείνα τα έξοδα που καταβάλλονται ειδικά για την απόκτηση και διάθεση του κάθε εμπορεύματος (έξοδα συσκευασίας, φόρτωσης, μεταφοράς, ναύλος, ασφάλιστρα κλπ.). Η τιμή αγοράς προσαυξημένη με τα ειδικά έξοδα μας δίνουν την τιμή κτήσεως. Γενικά έξοδα, ονομάζονται εκείνα τα έξοδα που καταβάλλονται για τη λειτουργία γενικά της επιχείρησης (ενοίκια, μισθοί προσωπικού, ο φωτισμός, τηλεφωνικά και τηλεγραφικά, θέρμανση, καθαριότητα, γραφική ύλη κλπ.).

Η τιμή κτήσης προσαυξημένη με την αναλογία των γενικών εξόδων μας δίνουν την τιμή κόστους.

Η τιμή κόστους προσαυξημένη με το επιθυμητό κέρδος μας δίνουν την τιμή πώλησης.

Αίτια που επηρεάζουν τις τιμές των εμπορευμάτων

Όλοι οι παράγοντες που αναφέρθηκαν παραπάνω επιδρούν στον προσδιορισμό της τιμής και αποτελούν αίτια που επηρεάζουν την διαμόρφωσή της. Υπάρχουν όμως και άλλα αίτια τα οποία επηρεάζουν τις τιμές των εμπορευμάτων. Έτσι οι τιμές μπορούν να επηρεαστούν:

1. Από την αυξομείωση του κόστους παραγωγής και του συνολικού κόστους, αν δηλαδή για κάποιο λόγο μεταβληθεί ένα στοιχείο του κόστους (π.χ. η τιμή των πρώτων υλών, ή της εργασίας κλπ.).

2. Από τη στάση των καταναλωτών απέναντι στο συγκεκριμένο προϊόν. Αν η επιχείρηση διαπιστώσει ύστερα από έρευνα της αγοράς ότι οι καταναλωτές είναι ικανοποιημένοι από το προϊόν της και δεν θα αντιδράσουν σε τυχόν αύξηση της τιμής του, προχωρεί στην αύξηση αυτή. Αντίθετα, αν διαπιστωθεί ότι οι καταναλωτές είναι δυσαρεστημένοι από την τιμή και ότι κατευθύνονται για αγορά ομοειδών προϊόντων είναι υποχρεωμένη να μειώσει την τιμή του προϊόντος που παράγει.

3. Από την πολιτική της επιχείρησης ως προς τις τιμές. Η επιχείρηση αναγκάζεται στη διαδρομή του χρόνου να αλλάξει πολιτική, είτε για να προσεγγίσει περισσότερο τους καταναλωτές, είτε για να εξοντώσει τους ανταγωνιστές της και να μειώσει τις τιμές των εμπορευμάτων (επίθεση τιμών).

4. Από τη μεταβολή της μορφής και των συνθηκών αγοράς. Είναι σημαντικός ο ρόλος της προσφοράς και της ζήτησης στη διαμόρφωση των τιμών. Η αύξηση της προσφοράς, όταν δεν αυξάνει η ζήτηση έχει ως συνέπεια την μείωση της τιμής και η αύξηση της ζήτησης όταν η προσφορά παραμένει σταθερή έχει ως συνέπεια την αύξηση της τιμής.

Αντίθετα, η μείωση της προσφοράς έχει ως συνέπεια την αύξηση της τιμής, όταν βέβαια η ζήτηση παραμένει σταθερή.

3. Από τις παρεμβάσεις του κράτους. Αυτές μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τη διαμόρφωση των τιμών με τα διάφορα μέτρα που μπορεί να λάβει όπως π.χ. η επιβολή νέων φόρων, η αλλαγή στα ποσοστά του Φ.Π.Α., η αλλαγή στο ποσοστό κέρδους, οι περιορισμοί ή ελευθερία στις συναλλαγές κ.ο.κ.

Εκτός από τους παραπάνω παράγοντες τις τιμές μπορεί να επηρεάζουν:

- α) Η μεταβολή της συμπεριφοράς των ανταγωνιστών ως προς τις τιμές
- β) Ο πληθωρισμός, ο οποίος προκαλεί αύξηση του κόστους παραγωγής.
- γ) Ο καθορισμός της τιμής ανάλογα με την αγοραζόμενη ποσότητα (δηλαδή μικρότερες τιμές για μεγάλες ποσότητες).
- δ) Ο καθορισμός της τιμής ανάλογα με το χρόνο και τον τρόπο πληρωμής (χαμηλότερες τιμές σε πληρωμή τοις μετρητοίς και υψηλότερες σε πληρωμή με πίστωση).
- ε) Ο καθορισμός της τιμής ανάλογα με τον τόπο παράδοσης του εμπορεύματος (στο εργοστάσιο ή στο κατάστημα).
- στ) Ο καθορισμός της τιμής ανάλογα με την εποχή του έτους (χαμηλές τιμές στο τέλος εποχής).
- ζ) Η εμφάνιση υποκατάστατων αγαθών σε ευνοϊκότερες τιμές (δηλαδή αγαθά που μπορούν να αντικαταστήσουν άλλα).
- η) Οι προβλέψεις και οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για το μέλλον.

Χρόνος και τρόπος πληρωμής των εμπορευμάτων

Κατά τη σύμβαση πρέπει να καθορίζεται και ο χρόνος και ο τρόπος πληρωμής των εμπορευμάτων.

Ο χρόνος πληρωμής είναι ή **άμεσος** ή **προθεσμιακός**.

Στην πρώτη περίπτωση έχουμε πληρωμή τοις μετρητοίς και στη δεύτερη πληρωμή με πίστωση ή με δόσεις που είναι στην ουσία πληρωμή με πίστωση.

Η περίπτωση της πληρωμής με μετρητά περιλαμβάνει τους εξής τρόπους (μπορεί να γίνει μέσα σ' ένα οκταήμερο):

1. Καταβολή των μετρητών από τον αγοραστή στα χέρια του πωλητή.
2. Κατάθεση της αξίας του τιμολογίου από τον αγοραστή στο λογαριασμό Τραπέζης του πωλητή, ώστε να μπορεί να εισπράξει άμεσα το ποσό.
3. Πληρωμή με έμβασμα μέσω τραπέζης.
4. Πληρωμή με παράδοση στον αγοραστή των φορτωτικών εγγράφων.
5. Άνοιγμα πίστωσης από τον αγοραστή υπέρ του πωλητή σε μια τράπεζα βάση "προτιμολογίου"
6. Αποστολή στον πωλητή επιταγής από τον αγοραστή αξίας ίσης με την αξία των εμπορευμάτων που αγόρασε.

Η περίπτωση της πληρωμής με πίστωση περιλαμβάνει τους εξής τρόπους, με την σημείωση ότι στη συμφωνία της αγοραπωλησίας έχει ρητά καθοριστεί ο μελλοντικός χρόνος της πληρωμής:

1. Στους συναλλασσόμενους με εμπιστοσύνη και γνωριμία ορίζεται ο χρόνος πληρωμής και το χρόνο εκείνο ο αγοραστής πληρώνει με καταβολή μετρητών ή με κατάθεση στο λογαριασμό του πωλητή.
2. Με υπογραφή γραμματίου ή συναλλαγματικής λήξης στο χρόνο που συμφωνήθηκε για την πληρωμή.
3. Με έκδοση μεταχρονολογημένων επιταγών που στις μέρες μας (νομιμοποιούμενη) έχει γενικευθεί.

Ο αγοραστής με την παραλαβή του εμπορεύματος παραδίδει στον πωλητή ισόποση με την αξία του εμπορεύματος επιταγή, με ημερομηνία λήξης εκείνη η οποία συμφωνήθηκε για την πληρωμή. Ο πωλητής συνήθως κυκλοφορεί την επιταγή (τζιράρει) για εξυπηρέτησή του.

Μια μορφή πώλησης με πίστωση αποτελεί η πώληση με δόσεις.

Το τίμημα καταβάλλεται στο μέλλον τμηματικά (σε δόσεις) και καθορίζεται ο χρόνος των δόσεων. Σε περιπτώσεις που το πωλούμενο είδος είναι μεγάλης αξίας, συμφωνείται να διατηρηθεί η κυριότητα από τον πωλητή, μέχρις ότου εξοφληθεί και η τελευταία δόση.

Σε περίπτωση καθυστέρησης ή άρνησης καταβολής μιάς ή περισσότερων δόσεων, ο πωλητής μπορεί να παρακρατήσει ή να πάρει πίσω το εμπόρευμα. Η πώληση αυτή λέγεται πώληση υπό αναβλητική αίρεση.

Συσκευασία

Συσκευασία λέγοντας εννοούμε τις δραστηριότητες που αποβλέπουν στο περιτύλιγμα που σκοπό έχει την προστασία του προϊόντος και την ελκυστικότητά του.

Η συσκευασία δεν αποτελεί μέρος του προϊόντος, αλλά χρησιμοποιείται ως περικάλυμμα για να προστατεύεται κατά την μεταφορά από τόπο σε τόπο ή κατά τη διάθεσή του στον καταναλωτή.

Ανάλογα με το είδος και τη φύση του προϊόντος χρησιμοποιούνται και διάφοροι τρόποι συσκευασίας όπως:

1. Συσκευασία κατά μεγάλες ποσότητες (βαρέλια, σάκκοι, κιβώτια κλπ.) ή κατά μικρή ποσότητα (πακέτα, σακκούλες, χαρτοκιβώτια κλπ.).
2. Συσκευασία σε εμπορευματοκιβώτια (containers) ενοποιημένα δηλαδή φορτία για μεταφορά με πλοία, αυτοκίνητα, σιδηρόδρομο.
3. Συσκευασία κατά μονάδα (τεμάχιο). Γίνεται για ορισμένα είδη που απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή και μεταχείριση (φάρμακα, καλυντικά κλπ.) ή για ορισμένα εξατομικευμένα είδη όπως σοκολάτες, τσιγάρα, σαπούνια κ.ο.κ.

Λειτουργίες συσκευασίας.

Με τη συσκευασία επιδιώκεται:

1. Η προστασία του προϊόντος,
2. Η προώθηση του προϊόντος,
3. Η διευκόλυνση του πελάτη,
4. Η τροποποίηση του προϊόντος,
5. Η αποθάρρυνση της κλοπής,
6. Η επίδειξη του προϊόντος,
7. Η προστασία των παιδιών και
8. Η μείωση του κόστους διανομής.

Είδη συσκευασίας

Τα είδη της συσκευασίας είναι:

Α) Η τεχνολογική συσκευασία, η οποία έχει ως στόχο την προστασία του προϊόντος, την καλύτερη αποθήκευση την προώθηση και την πώλησή του.

Στηρίζεται σε υλικά ανθεκτικά στις καιρικές συνθήκες και στην πίεση βάρους. Αυτή η συσκευασία είναι χημικά ουδέτερη, τόσο στη θερμότητα όσο και στην οξείδωση.

Β) Καταναλωτική συσκευασία. Αποτελεί τη διαφήμιση των προϊόντων, μέσα από συνδυασμούς χρωμάτων, σχήματος, μεγέθους και εικόνων.

Η καταναλωτική συσκευασία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στις ατομικές και οικογενειακές ανάγκες και να αποβλέπει στην τόνωση της ζήτησης (αύξηση των πωλήσεων).

Μορφές καταναλωτικής συσκευασίας:

Ανάλογα με τη χρήση διακρίνεται σε:

- Συσκευασία απλής χρήσης
- Επαναχρησιμοποίησης για τον ίδιο ή διαφορετικό σκοπό.

Ανάλογα με τον αριθμό των προϊόντων που περιλαμβάνονται στη συσκευασία διακρίνεται σε:

- Απλή συσκευασία, που αφορά ένα προϊόν
- Πολλαπλή συσκευασία που επιδιώκει τη μείωση του κόστους και την αύξηση των πωλήσεων
- Οικογενειακή συσκευασία.

Χρόνος και τόπος παράδοσης εμπορευμάτων

Χρόνος παράδοσης

Από άποψη χρόνου παράδοσης του εμπορεύματος οι συναλλακτικές συνήθειες έχουν καθιερώσει μερικούς όρους τόσο στις αγοραπωλησίες του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού.

1. Αγοραπωλησίες εσωτερικού

- α) Άμεση παράδοση του εμπορεύματος. Σημαίνει εμπόρευμα έτοιμο προς παράδοση στον αγοραστή σε μικρό διάστημα, το πολύ εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την ημέρα της σύναψης της αγοραπωλησίας.
- β) Μελλοντική παράδοση του εμπορεύματος, δηλαδή το εμπόρευμα παραδίνεται στον αγοραστή σε χρόνο μεταγενέστερο από την ημερομηνία που έγινε η συμφωνία της αγοραπωλησίας.
- γ) Τμηματική παράδοση του εμπορεύματος, δηλαδή το εμπόρευμα δεν παραδίνεται όλο μια φορά στον αγοραστή, αλλά σε διαφορετικά διαστήματα και τμηματικά (λίγο-λίγο).
- δ) Εμπόρευμα στη διάθεση του αγοραστή δηλαδή ο πωλητής έχει το εμπόρευμα στη διάθεση του αγοραστή, ο οποίος καθορίζει την ποσότητα και το χρόνο παραλαβής σύμφωνα με την επιθυμία του.

2. Αγοραπωλησίες εξωτερικού

- α) Άμεση φόρτωση, δηλαδή φόρτωση μέσα σε λίγες μέρες.
- β) Φόρτωση σε καθορισμένη ημερομηνία, δηλαδή φόρτωση σε ορισμένη ημέρα, π.χ. την 25 Απριλίου 1999.
- γ) Φόρτωση μέσα σε ορισμένη προθεσμία δηλαδή ορίζεται η προθεσμία (ένας μήνας) και η φόρτωση γίνεται μέσα σ' αυτή την προθεσμία.
- δ) Ταχεία φόρτωση δηλαδή φόρτωση που θα γίνει μέσα σε καθορισμένα χρονικά πλαίσια (π.χ. σε 20 μέρες από τη συμφωνία)
- ε) Φορτίο εν πλω δηλαδή συμφωνείται η αγοραπωλησία όταν το εμπόρευμα ταξιδεύει, η δε παράδοση θα πραγματοποιηθεί αμέσως με την άφιξη του πλοίου στο λιμάνι εκφόρτωσης.
- στ) Φορτίο για φόρτωση δηλαδή το εμπόρευμα βρίσκεται στο λιμάνι φόρτωσης και είναι έτοιμο να φορτωθεί.
- ζ) Φόρτωση στο πρώτο πλοίο δηλαδή η φόρτωση του εμπορεύματος θα πραγματοποιηθεί από τον πωλητή με την άφιξη ή διέλευση στο λιμάνι φόρτωσης του πρώτου πλοίου που θα περάσει από το λιμάνι που βρίσκεται το εμπόρευμα.
- η) Φόρτωση σε ορισμένο πλοίο δηλαδή προσδιορίζουμε το πλοίο, το δρομολόγιο του οποίου γνωρίζουμε και επιθυμούμε να φορτώσουμε το εμπόρευμα, και ορίζουμε φόρτωση π.χ. με το πλοίο "ΠΟΣΕΙΔΩΝ".

II. Τόπος παράδοσης

Ο τόπος παράδοσης των εμπορευμάτων αναφέρεται στη συμφωνία της αγοραπωλησίας.

Ο προσδιορισμός του τόπου παράδοσης έχει τεράστια σημασία τόσο για τον αγοραστή, όσο και για τον πωλητή. Γιατί απ' αυτόν εξαρτάται ποιος θα επιβαρυνθεί με τα έξοδα αποστολής, τα ασφάλιστρα των εμπορευμάτων και μέχρι ποιο σημείο θα ισχύει η επιβάρυνση του ενός ή του άλλου.

Θα εξετάσουμε τον τόπο παράδοσης των εμπορευμάτων σε τρεις ξεχωριστές περιπτώσεις: α) Στην περίπτωση της χερσαίας μεταφοράς και β) στην περίπτωση της θαλάσσιας μεταφοράς και γ) στην περίπτωση της εναέριας μεταφοράς.

A) ΧΕΡΣΑΙΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ

Οι συνηθέστεροι όροι, οι οποίοι αναφέρονται στον τόπο παράδοσης των εμπορευμάτων κατά την χερσαία μεταφορά είναι οι εξής:

1. Μεταφορά με αυτοκίνητο

- **Στο εργοστάσιο (ex works) ex:w.** Τα εμπορεύματα παραδίδονται έξω από το εργοστάσιο ή την αποθήκη. Όλα τα έξοδα (μεταφορικά, ασφάλιση) βαρύνουν τον αγοραστή (εισαγωγέα).
- **Στην αποθήκη ή το κατάστημα του αγοραστή.** Εδώ τα έξοδα και την ευθύνη αναλαμβάνει ο πωλητής.
- **Στο πρακτορείο μεταφορικής εταιρείας.** Ο πωλητής αναλαμβάνει τα έξοδα μεταφοράς από το κατάστημά του μέχρι στο πρακτορείο στο οποίο παραδίνει το εμπόρευμα στον αγοραστή.

2. Η μεταφορά με σιδηρόδρομο.

- **Παράδοση στην αποθήκη του σταθμού φόρτωσης.** Ο πωλητής ευθύνεται μέχρι την παράδοση στο σταθμό.
- **Παράδοση στην αποθήκη του σταθμού εκφόρτωσης.** Ο πωλητής ευθύνεται και για την μεταφορά στον σταθμό εκφόρτωσης.
- **Παράδοση σε βαγόνι στο σταθμό φόρτωσης.** Ο πωλητής ευθύνεται και για τη φόρτωση και την τοποθέτηση του εμπορεύματος στο σιδηρόδρομο.
- **Παράδοση σε βαγόνι στο σταθμό εκφόρτωσης** δηλαδή ο πωλητής με ευθύνη και έξοδά του αναλαμβάνει την μεταφορά, φόρτωση και εκφόρτωση του εμπορεύματος μέχρι το σταθμό εκφόρτωσης.

B) Θαλάσσια μεταφορά εμπορευμάτων

- **Εμπορεύματα παραδοτέα στην προκυμαία (na quai).** Ο πωλητής οφείλει να παραδώσει τα εμπορεύματα στην προκυμαία του λιμένα φόρτωσης, οπότε ο αγοραστής αναλαμβάνει τα έξοδα για τη φόρτωση στο πλοίο και την ευθύνη μεταφοράς, καθώς και την ευθύνη εκφόρτωσης και αποθήκευσης των εμπορευμάτων. Εάν όμως συμφωνηθεί ότι η παράδοση των εμπορευμάτων θα γίνει στην προκυμαία του λιμένα εκφόρτωσης, ο πωλητής αναλαμβάνει τα έξοδα και τους κινδύνους μεταφοράς μέχρι την προκυμαία της εκφόρτωσης.
- **Εμπορεύματα ελεύθερα δίπλα στο πλοίο. (Free – A long side ship-)** Η παράδοση των εμπορευμάτων γίνεται στο λιμάνι φόρτωσης. Διεθνής κωδικός F.A.S. Η φόρτωση των εμπορευμάτων στο πλοίο και όλες οι σχετικές διαδικασίες (τελωνείο κλπ.) βαρύνουν τον εισαγωγέα (αγοραστή).
- **Εμπορεύματα παραδοτέα πάνω στο πλοίο (Free on Board)** Διεθνής κωδικός F.O.B. Ο όρος αυτός σημαίνει ότι ο πωλητής υποχρεούται να παραδώσει το εμπόρευμα στο κατάστρωμα του πλοίου, συσκευασμένο και ελεύθερο από κάθε εξαγωγικό δασμό και εφόσον το πλοίο βρίσκεται στο λιμάνι της φόρτωσης. Συνήθως προστίθεται και το όνομα του λιμένα φόρτωσης F.O.B. Πειραιά F.O.B. Βόλου κλπ.
- **Εμπορεύματα παραδοτέα στον τόπο προορισμού και ασφαλισμένα (Cost, Insurance, Freight)** Διεθνής κωδικός C.I.F. Ο πωλητής υποχρεούται να παραδώσει τα εμπορεύματα στο κατάστρωμα του πλοίου και εφ' όσον το πλοίο βρίσκεται στο λιμένα προορισμού (εκφόρτωσης). Ο πωλητής επιπλέον υποχρεούνται να

καταβάλλει τα ναύλα και τα ασφάλιστρα των εμπορευμάτων μέχρι να φτάσει το πλοίο στο λιμένα προορισμού. Συνήθως και εδώ προστίθεται και το όνομο του λιμένα CIF Πειραιά, CIF Βόλο κλπ.

- **Εμπορεύματα παραδοτέα στον τόπο προορισμού (cost and freight)** Διεθνής κωδικός CFR. Ο πωλητής υποχρεούται να καταβάλλει τα έξοδα και το ναύλο για την μεταφορά των εμπορευμάτων μέχρι το λιμένα του προορισμού, όχι όμως και τα ασφάλιστρα τα οποία αναλαμβάνει ο εισαγωγέας αγοραστής.
- **Εμπορεύματα παραδοτέα πάνω στο πλοίο στο λιμάνι προορισμού (ex ship)** Διεθνής κωδικός exs. Ο αγοραστής σύμφωνα με την άποψη που επικρατεί, πρέπει να παραλάβει τα εμπορεύματα μόλις λάβει τα φορτωτικά έγγραφα. Αν παραλείψει να τα παραλάβει θεωρείται υπεύθυνος για την πληρωμή ασφαλειών.
- Εκτός από τους πιο πάνω συνηθισμένους όρους είναι δυνατόν οι συμβαλλόμενοι να καθορίσουν και άλλους όρους οι οποίοι εφαρμόζονται όχι μόνο στη θαλάσσια αλλά και στην χερσαία μεταφορά όπως:
- **Τράνζιτο (Transit).** Ο αγοραστής θα παραλάβει τα εμπορεύματα από τις αποθήκες του τελωνείου του τόπου προορισμού καταβάλλοντας μόνο τους τελωνειακούς δασμούς. Όλα τα άλλα έξοδα βαρύνουν τον πωλητή.
- **Εμπορεύματα παραδοτέα στα σύνορα (Delivered at frontier)** Διεθνής όρος D.A.F. Οι υποχρεώσεις του πωλητή (εξαγωγέα) εκπληρώνονται όταν α εμπορεύματα φθάσουν στα σύνορα και συγκεκριμένα στο συνοριακό τελωνείο της χώρας που έχει καθοριστεί στη σύμβαση πώλησης. Τα έξοδα φόρτωσης βαρύνουν τον εξαγωγέα.
- **Εμπορεύματα παραδοτέα ελεύθερα στον μεταφορέα (Free Carrier)** Διεθνής κώδικας FRC. Ο πωλητής (εξαγωγέας) εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του όταν παραδώσει τα εμπορεύματα στον μεταφορέα, σε προκαθορισμένο, από τη σύμβαση, σημείο.

Γ) ΕΝΑΕΡΙΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ

- Εάν τα εμπορεύματα μεταφέρονται με αεροπλάνο, οι συνηθέστερες συμφωνίες μεταφοράς είναι : "Στις αποθήκες του αερολιμένα της φόρτωσης ή εκφόρτωσης", "στο αεροπλάνο και στον αερολιμένα της φόρτωσης", "στο αεροπλάνο και στον αερολιμένα της εκφόρτωσης" κ.λπ.

Διάκριση αγοραπωλησιών

Οι αγοραπωλησίες ανάλογα με τον τρόπο που γίνονται διακρίνονται σε

1. Άμεσες
2. Έμμεσες
3. Με διαγωνισμό – Δημοπρασία

1. Άμεση Αγοραπωλησία

Καλείται εκείνη, η οποία γίνεται απευθείας μεταξύ του αγοραστή και του πωλητή, ή του αγοραστή και προσώπου το οποίο βρίσκεται σε υπαλληλική σχέση με τον πωλητή (εξάρτηση εργασίας) π.χ. με τον διευθυντή της επιχείρησης, το λογιστή, τον πωλητή, τον αποθηκάριο, τον περιοδεύοντα υπάλληλο κλπ. όχι όμως με τον αντιπρόσωπο, τον παραγγελιοδόχο και το μεσίτη.

Όταν αγοραστής και πωλητής βρίσκονται στον ίδιο τόπο (ίδια αγορά) η αγοραπωλησία γίνεται μεταξύ τους προφορικά ή τηλεφωνικά ή με fax. Όταν όμως βρίσκονται σε διαφορετική τοποθεσία (αγοράς) τότε η αγοραπωλησία μπορεί να γίνει μεταξύ τους με αλληλογραφία ή με μεσολάβηση τρίτων προσώπων (πωλητές, πλασιέ, περιοδεύοντες υπάλληλοι). Συνήθως οι πωλητές χρησιμοποιούν υπαλλήλους τους που ονομάζονται πλασιέ ή περιοδεύοντες υπάλληλοι, οι οποίοι με δείγματα και τιμοκαταλόγους έρχονται σε άμεση επαφή με τους πελάτες της επιχείρησης και συνάπτουν αγοραπωλησίες.

Όλες οι αγοραπωλησίες που συνάπτονται με τους πιο πάνω τρόπους ονομάζονται άμεσες.

2. Έμμεση αγοραπωλησία

Καλείται εκείνη, η οποία γίνεται όχι απευθείας μεταξύ αγοραστή και πωλητή, αλλά από τρίτα πρόσωπα που δεν προσφέρουν εξαρτημένη εργασία στην επιχείρηση, που έχει τα εμπορεύματα, αλλά ενεργούν κατά εντολή και για λογαριασμό τους. Τα πρόσωπα αυτά είναι οι εμπορικοί αντιπρόσωποι, οι παραγγελιοδόχοι και οι μεσίτες.

Ο έμπορος ή ο βιομήχανος ο οποίος επιθυμεί να αυξήσει τις πωλήσεις του χρησιμοποιεί και τρίτα πρόσωπα, όπως τους αντιπροσώπους, τους παραγγελιοδόχους και τους μεσίτες στους οποίους παρέχει το δικαίωμα να ενεργούν για λογαριασμό του πωλήσεις με αμοιβή κάποιας προμήθειας. Οι αγοραπωλησίες αυτές καλούνται έμμεσες.

3. Αγοραπωλησία με διαγωνισμό - Δημοπρασία.

Πολλές φορές η αγορά ή πώληση αγαθών σε μεγάλες ποσότητες, γίνεται δημόσια δηλαδή μπροστά σε πολλούς πωλητές ή αγοραστές, ώστε μέσω του συναγωνισμού να επιτευχθούν καλύτερες τιμές.

Έτσι το Υπουργείο Παιδείας ή η Νομαρχία ή ο Δήμος προκειμένου να προμηθευτούν γραφική ύλη ή φωτοτυπικά μηχανήματα καλεί πολλούς πωλητές να προσφέρουν τιμές, για τα είδη που θέλει με τις προδιαγραφές και τους όρους τους οποίους θέτει το Υπουργείο.

Οι κάτοχοι των ειδών αυτών προκειμένου να αποκτήσουν πελάτη, το υπουργείο, την Νομαρχία ή το Δήμο προσφέρουν την καλύτερη τιμή και τους καλύτερους δυνατούς όρους.

Παλαιότερα χρησιμοποιούνταν συχνά ο όρος "δημοπρασία" αλλά σήμερα στην ιδιωτική οικονομία χρησιμοποιείται ο όρος διαγωνισμός, ενώ ο όρος δημοπρασία χρησιμοποιείται από ορισμένες δημόσιες υπηρεσίες.

Αγοραπωλησία με διαγωνισμό ενεργούν οι Κρατικές υπηρεσίες, τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, οι Δήμοι και οι Κοινότητες, τα ευαγή ιδρύματα, οι τράπεζες και οι μεγάλες εταιρείες.

Για να επιτευχθεί η ευνοϊκότερη τιμή, ο διαγωνισμός επιβάλλεται να διακρίνεται από:

- α) Αμεροληψία και αντικειμενικότητα
- β) Ελεύθερη και απρόσκοπτη συμμετοχή όλων όσων έχουν τις προϋποθέσεις.
- γ) Απόλυτη δημοσιότητα

Διακρίσεις του διαγωνισμού

Οι διαγωνισμοί διακρίνονται σε:

- i) Μειοδοτικούς διαγωνισμούς και
- ii) Πλειοδοτικούς διαγωνισμούς

Μειοδοτικοί καλούνται οι διαγωνισμοί κατά τους οποίους ο αγοραστής για να προμηθεύει τα εμπορεύματα που θέλει καλεί τους πωλητές να δώσουν τιμές και εκλέγει εκείνον ο οποίος θα προσφέρει αυτά στην καλύτερη τιμή με τους ευνοϊκότερους όρους. Π.χ. Το Νοσοκομείο Ευαγγελισμού προκειμένου να προμηθευτεί καρδιογράφους προκηρύσσει μειοδοτικό διαγωνισμό.

Πλειοδοτικοί διαγωνισμοί ονομάζονται εκείνοι κατά τους οποίους ο πωλητής έχοντας το εμπόρευμα καλεί πολλούς αγοραστές να προσφέρουν τιμές και όρους και εκλέγει εκείνον ο οποίος θα του δώσει τη δυνατότητα να πουλήσει στην καλύτερη δυνατή τιμή.

Οι πλειοδοτικοί διαγωνισμοί ή δημοπρασίες διακρίνονται σε εκούσιες, οι οποίες δηλαδή γίνονται με τη θέληση των πωλητών και σε αναγκαστικές, οι οποίες γίνονται χωρίς τη θέληση αυτών που κατέχουν τα εμπορεύματα ή άλλα πράγματα.

Διαδικασία και προϋποθέσεις συμμετοχής στο διαγωνισμό

Η όλη διαδικασία διεξαγωγής ενός διαγωνισμού περιλαμβάνει τα παρακάτω στάδια.

Πρώτο στάδιο: Δημοσίευση της διακήρυξης του διαγωνισμού. Η δημοσίευση πρέπει να γίνει σε διάφορες, μεγάλης κυκλοφορίας πολιτικές και οικονομικές εφημερίδες, ώστε να λάβουν γνώση όσο το δυνατόν περισσότεροι ενδιαφερόμενοι.

Η διακήρυξη πρέπει να είναι σαφής και να αναφέρει όλα τα στοιχεία της αγοράς ή πώλησης (ποσότητα, ποιότητα, τεχνικά χαρακτηριστικά κλπ.) καθώς και τα στοιχεία διενέργειας του διαγωνισμού (ημερομηνία και ώρα διεξαγωγής, τόπο διεξαγωγής, μορφή του διαγωνισμού – μυστικός ή φανερός κ.ά.).

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν από την αρμόδια υπηρεσία ή τον οργανισμό να ζητήσουν περισσότερες πληροφορίες και να μελετήσουν και ολόκληρη τη διακήρυξη.

Πιθανόν μεταξύ των όρων συμμετοχής στο διαγωνισμό να περιλαμβάνεται και η κατάθεση εγγυητικής επιστολής τράπεζας.

Δεύτερο στάδιο: Καθορισμός των προσώπων παρουσία των οποίων θα γίνει ο διαγωνισμός.

Τρίτο στάδιο: Διενέργεια του διαγωνισμού. Οι αρμόδιοι για τη διαδικασία αυτή, ελέγχουν τα τυπικά στοιχεία και προχωρούν α) στη μεν περίπτωση μυστικού διαγωνισμού στο άνοιγμα των ενσφράγιστων προσφορών με την παρουσία των ενδιαφερομένων, στο δε β) φανερό (προφορικό) διαγωνισμό στην παρακολούθηση των προσφορών.

Πολλές φορές προβλέπεται από τη διακήρυξη η συνέχιση του μυστικού διαγωνισμού και προφορικά, ώστε να επιτευχθεί η καλύτερη τιμή.

Τέταρτο στάδιο: Είναι η κατακύρωση του διαγωνισμού και η ανακήρυξη του μειοδότη ή του πλειοδότη (ανάλογα με τη μορφή του διαγωνισμού).

Αυτός που έκανε την καλύτερη προσφορά καλείται για υπογραφή της σύμβασης, μέσα σε ορισμένη προθεσμία όπου επαναλαμβάνονται οι όροι της αγοραπωλησίας.

Πέμπτο στάδιο: Εκτέλεση της σύμβασης.

Σε περίπτωση όπου η αξία του αγοραζόμενου αγαθού είναι μικρή ο νόμος επιτρέπει στις Δημόσιες Υπηρεσίες και τα Ν.Π.Δ.Δ. να το προμηθεύονται με πρόχειρο μειοδοτικό διαγωνισμό. Κατά τον πρόχειρο μειοδοτικό διαγωνισμό ο οικονομικός προϊστάμενος της Υπηρεσίας ή τον Ν.Π.Δ.Δ. καλεί τους ενδιαφερομένους, οι οποίοι με ανοικτή επιστολή ή και προφορικά δίνουν τις προσφορές τους και στη συνέχεια συντάσσεται πρακτικό, με το οποίο κατακυρώνονται η προμήθεια στον τελευταίο μειοδότη. Δεν απαιτείται ούτε δημοσίευση, ούτε καταβολή εγγύσεως από τους διαγωνιζομένους, ούτε συγκρότηση επιτροπής προμηθευτή, ούτε άλλη διαδικασία.

Όταν το αγαθό ή υλικό που πρόκειται να αγοραστεί δεν παράγεται στην Ελλάδα ή είναι μεγάλης αξίας όπως π.χ. η προμήθεια ενός αντιδραστήρα από τη ΔΕΗ, ενός τηλεοπτικού σταθμού από την ελληνική τηλεόραση κλπ. στο διαγωνισμό μπορούν να λάβουν μέρος και ξένα κράτη. Οι διαγωνισμοί αυτοί καλούνται διεθνείς.

Διεθνείς διαγωνισμοί προκηρύσσονται και για την εκτέλεση μεγάλων έργων, όπως γεφυρών, αεροδρομίων, μετρό ή για διακοσμήσεις εκκλησιών, ή φιλοτέχνηση καλλιτεχνικών έργων μεγάλης αξίας, κ.λπ.

Σήμερα στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ένωσης έχουν δικαίωμα να παίρνουν μέρος στους διαγωνισμούς και των κρατικών υπηρεσιών, με ίσους όρους επιχειρήσεις και των 15 κρατών-μελών.

Έγγραφα αγοραπωλησίας

Σημασία και διάκριση των εγγράφων αγοραπωλησίας

Έγγραφα αγοραπωλησίας λέγονται τα έγγραφα εκείνα τα οποία συντάσσονται και εκδίδονται κατά τη συμφωνία, την εκτέλεση και το διακανονισμό κάθε αγοραπωλησίας.

Τα έγγραφα αγοραπωλησίας, καλούνται και εμπορικά έγγραφα.

Η έκδοση των εγγράφων αυτών έχει τεράστια σημασία γιατί χρησιμεύουν τόσο σαν αποδεικτικά στοιχεία των όρων της σύμβασης της αγοραπωλησίας, όσο και σαν δικαιολογητικά για την εγγραφή των μεταβολών, που γίνονται από τις συναλλαγές, στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης.

Βασικά τα έγγραφα αγοραπωλησίας διακρίνονται σε:

Α) Εσωτερικά, αυτά που εκδίδει η επιχείρηση και

Β) Εξωτερικά, αυτά που εκδίδουν τα πρόσωπα που συναλλάσσονται με την επιχείρηση.

Τα περισσότερα από τα έγγραφα αγοραπωλησίας προβλέπονται να εκδίδονται με βάση τον ΚΒΣ ή άλλους νόμους και γι' αυτό καλούνται υποχρεωτικά έγγραφα. Τέτοια έγγραφα είναι το τιμολόγιο, το δελτίο αποστολής, το προτιμολόγιο, το πιστωτικό τιμολόγιο, το δελτίο λιανικής πώλησης, το δελτίο παροχής υπηρεσιών, οι αποδείξεις είσπραξης και πληρωμής, η φορτωτική, η απόδειξη παραλαβής κλπ.

Υπάρχουν και έγγραφα που δεν προβλέπονται από το νόμο, αλλά εκδίδονται από τους συμβαλλόμενους για την καλύτερη εκτέλεση της αγοραπωλησίας.

Αυτά τα έγγραφα καλούνται προαιρετικά.

Τα βασικότερα προαιρετικά έγγραφα είναι:

Η εμπορική επιστολή, η σημείωση παραγγελίας, το ζυγολόγιο, το μετρολόγιο, τα δελτία εισαγωγής και εξαγωγής από την αποθήκη, εντάλματα πληρωμής, τα γραμμάτια είσπραξης κλπ.

Ανάλογα με τη σκοπιμότητα, στην οποία αποβλέπουν τα έγγραφα της αγοραπωλησίας διακρίνονται σε έγγραφα που αναφέρονται

1. Στη σύναψη της αγοραπωλησίας

2. Στην εκτέλεση της αγοραπωλησίας

3. Στον διακανονισμό της αγοραπωλησίας.

Επίσης μια σειρά εγγράφων εκδίδονται κατά την εσωτερική διακίνηση των εμπορευμάτων όπως είναι τα δελτία εισαγωγής και εξαγωγής από την αποθήκη, τα δελτία εξαγωγής πρώτων υλών για βιομηχανοποίηση κλπ.

Σύμφωνα με το ΕΓΛΣ τα εμπορικά έγγραφα πρέπει απαραίτητα να φέρουν τις εξής ενδείξεις:

- α) Τα στοιχεία του εκδότη: Ονοματεπώνυμο, επάγγελμα, διεύθυνση και Α.Φ.Μ. Αναγράφονται συνήθως με τον τύπο ή με σφραγίδα.
- β) Τα στοιχεία του αντισυμβαλλόμενου: ονοματεπώνυμο, επάγγελμα, διεύθυνση, Α.Φ.Μ.
- γ) Το είδος την ποσότητα, την τιμή μονάδος και την αξία του αγαθού ή της υπηρεσίας.
- δ) Την ημερομηνία έκδοσης του εγγράφου.

Όλα τα έγγραφα υποχρεωτικά και μη εκδίδονται σε περισσότερα από ένα αντίτυπο. Υποχρεωτικά από ένα αντίτυπο παραδίδεται στους αντισυμβαλλόμενους.

2.4.1. Έγγραφα που αποδεικνύουν τη σύναψη της αγοραπωλησίας

Τα εμπορικά έγγραφα που χρησιμεύουν για τη σύναψη της αγοραπωλησίας και αποδεικνύουν τους όρους της σύμβασης είναι:

1. Η εμπορική επιστολή
2. Το συμφωνητικό αγοραπωλησίας και
3. Η σημείωση ή το Δελτίο παραγγελίας

1. Εμπορική επιστολή

Οι καλά οργανωμένες επιχειρήσεις και αν ακόμη συνάψουν αγοραπωλησία προφορικά ή με το τηλέφωνο ή τηλεγράφημα ή fax, στέλνουν και επιστολή στην οποία καταγράφονται όσα συμφωνήθηκαν προφορικά ή με άλλο τρόπο.

Η σύναψη της αγοραπωλησίας με εμπορική επιστολή είναι ασφαλέστερη, γιατί τα γραπτά μένουν και διασφαλίζεται η συμφωνία από τους δύστροπους αγοραστές ή πωλητές.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Κων/νος Φωτόπουλος

Έμπορος Τροφίμων

Λαρίσης 50, Τρίκαλα

fax 0431-70612

Τρίκαλα, 10 Μαΐου 2019

Αρ. Πρωτ: 155

ΠΡΟΣ

κ. Γούλα Κων/νο

Κασταμονής 65 Ν. ΙΩΝΙΑ

142 35, Αθήνα

Κύριε,

Μετά από τη σημερινή μας τηλεφωνική συνδιάλεξη παρακαλώ να μου αποστείλετε το συντομότερο τα παρακάτω:

α) Ρύζι γλασσέ κιλά 100 προς 0,50 €.	50
β) Φακές φολόης κιλά 200 προς 0,80 €.	160
γ) Κρασί 1L DIONYSOS τεμ. 50 προς 1,50 €	75
Σύνολο Ευρώ	285

Η αποστολή θα γίνει με τα φορτηγά αυτοκίνητα Τρικάλων, Κηφισού 50, μέχρι την 16^η τρέχοντος και η παραλαβή στο κατάστημά μου, η δε πληρωμή 1/2 με μετρητά και 1/2 με δίμηνη συναλλαγματική.

Περιμένουμε ειδήσεις σας για τη φόρτωση, ώστε να φροντίσουμε για την παραλαβή.

Με εκτίμηση

Κων/νος Φωτόπουλος

2. Συμφωνητικό αγοραπωλησίας

Το συμφωνητικό αγοραπωλησίας περιέχει τα ίδια στοιχεία που περιέχει η εμπορική επιστολή και συντάσσεται σε δύο αντίτυπα, ένα για κάθε συμβαλλόμενο. Το συμφωνητικό αγοραπωλησίας συντάσσεται στις παρακάτω περιπτώσεις:

α. Στις αγοραπωλησίες ακινήτων ή αγοράς πλοίων κλπ. όπου απαιτείται συμβολαιογραφικό (δημόσιο) συμφωνητικό (αμφιμερώς αστικές αγοραπωλησίες).

β) Στις αγοραπωλησίες γεωργικών, κτηνοτροφικών, αλιευτικών και μεταλλευτικών προϊόντων όπου απαιτείται ιδιωτικό συμφωνητικό (μονομερώς αστικές πράξεις).

γ) Στις αγοραπωλησίες που συνάπτονται στο χρηματιστήριο εμπορευμάτων. Σήμερα ιδιωτικά συμφωνητικά συντάσσονται σε μεγάλη έκταση στις ενοικιάσεις κινητών ή ακινήτων (αυτοκινήτων, διαμερισμάτων κλπ.) και στις εργολαβίες, όπως ελαιοχρωματισμοί, υδραυλικές και ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις και στην κατασκευή οποιουδήποτε έργου.

Τα στοιχεία που περιέχει το συμφωνητικό αγοραπωλησίας είναι εκείνα που προβλέπονται από τον Κ.Β.Σ όπως φαίνονται και στο σχετικό υπόδειγμα.

ΣΥΜΦΩΝΗΤΙΚΟ ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΑΣ

Στην Αθήνα και στο κατάστημα του κ. Γούλα Κων/νου, οδός Κασταμονής 65 Ν. ΙΩΝΙΑ σήμερα την 10 Μαΐου 2019 ημέρα Τρίτη και ώρα 13.00, οι υπογεγραμμένοι, κ. Γούλας Κων/νος έμπορος τροφίμων οδός Κασταμονής 65 αφενός και αφ' ετέρου ο κ. Κων/νος Φωτόπουλος έμπορος ειδών διατροφής Τρίκαλα, οδός Λαρίσης 65 συμφώνησαν και συναποδέχτηκαν τα εξής:

1°. Ο πρώτος συμβαλλόμενος κ. Γούλας Κων/νος καλούμενος στο εξής πωλητής, πωλεί στο δεύτερο συμβαλλόμενο κ. Κων/νο Φωτόπουλο, καλούμενο στο εξής αγοραστή 100 κιλά ρύζι γλασσέ προς 0,50 € το κιλό, 200 κιλά φακές Φολόης προς 0,80 € το κιλό και 50 φιάλες κρασί 1L DIONYSOS προς 1,50 €. τη φιάλη.

2°. Ο πωλητής έχει υποχρέωση να αποστείλει τα εμπορεύματα στο κατάστημα του αγοραστή μέχρι τις 28 Μαΐου 2019 με φορτηγό αυτοκίνητο.

3°. Ο αγοραστής έχει υποχρέωση αφού παραλάβει τα εμπορεύματα να καταβάλλει το 1/2 της αξίας τους με μετρητά για δε το υπόλοιπο 1/2 να υπογράψει συναλλαγματική λήξης δύο μηνών σε διαταγή του πωλητή.

Το συμφωνητικό αυτό γράφτηκε σε δύο αντίτυπα και αφού ο κάθε συμβαλλόμενος έλαβε από ένα υπογράφεται ως ακολούθως:

Ο πωλητής

Γούλας Κων/νος

Ο αγοραστής

Φωτόπουλος Κων/νος

3. Σημείωση ή Δελτίο παραγγελίας

Οι περισσότερες παραγγελίες σήμερα δίνονται στις βιομηχανίες ή τους μεγαλεμπόρους μέσω των υπαλλήλων που περιοδεύουν ή με τους εμπορικούς αντιπροσώπους με την παρακάτω διαδικασία:

Κάθε περιοδεύων υπάλληλος έχοντας μαζί του βιβλίο "Παραγγελιών" περνά από τα καταστήματα μιας περιοχής σημειώνοντας τις παραγγελίες που παίρνει από τους πελάτες.

Κάθε παραγγελία εκδίδεται σε τρία αντίτυπα. Το πρώτο δίνεται στον έμπορο που κάνει την παραγγελία. Έτσι γνωρίζει τα είδη, την τιμή, την ποσότητα και το χρόνο της παραγγελίας του.

Το δεύτερο αποστέλλεται στη βιομηχανία ή το εργοστάσιο ή το μεγαλέμπορο για να εκτελεστεί η παραγγελία.

Το τρίτο παραμένει στο στέλεχος του περιοδεύοντος υπαλλήλου για τον υπολογισμό και την είσπραξη της προμήθειάς του.

Τα στοιχεία που περιέχει το δελτίο παραγγελίας είναι εκείνα που προβλέπονται και που φαίνονται στο υπόδειγμα που ακολουθεί.

Σημείωση ή Δελτίο παραγγελίας

Έστω ότι στο προηγούμενο παράδειγμά μας, της εμπορικής επιστολής, η παραγγελία δόθηκε στον κ. Γούλα με τον αντιπρόσωπό του κ. Γιώργο Τσακνή. Η σημείωση παραγγελίας θα έχει ως εξής:

ΓΟΥΛΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΕΜΠΟΡΟΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΚΑΣΤΑΜΟΝΗΣ 65

Αθήνα 10 Μαΐου 2019

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ

Του κ. Κων/νου Φωτόπουλου

Λαρίσης 50 Τρίκαλα

ΠΡΟΣ

Κ. ΓΟΥΛΑ ΚΩΝ/ΝΟ,

Αθήνα

Με τον αντιπρόσωπο κ. Γεώργιο Τσακνή

Χρόνος παράδοσης : Αρχές επόμενης εβδομάδας

Τόπος παράδοσης : Κατάστημα αγοραστή

Τρόπος αποστολής : Με αυτοκίνητο

Τρόπος πληρωμής : 1/2 μετρητοίς και 1/2 με συναλλαγματική λήξης 2 μηνών.

Α/Α	ΕΙΔΟΣ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΟΣ	ΑΞΙΑ
1	Ρύζι γλασσέ	100 κιλά	0,50	50
2	Φακές Φολόης	200 κιλά	0,80	160
3	Κρασί IL DIONYSOS	50 τεμ.	1,50	75

Ο ΠΕΡΙΟΔΕΥΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Τσακνής Γεώργιος

Ο ΑΓΟΡΑΣΤΗΣ

Φωτόπουλος Κων/νος

Σημείωση: Οι ανωτέρω τιμές επιβαρύνονται και με ΦΠΑ 13% τα τρόφιμα και 24% τα ποτά.

2.4.2. Έγγραφα που εκδίδονται κατά την εκτέλεση της Αγοραπωλησίας

Τα έγγραφα, που εκδίδονται κατά την εκτέλεση της αγοραπωλησίας είναι τα εξής: α) Το τιμολόγιο, β) το ζυγολόγιο - μετρολόγιο, γ) το πιστοποιητικό προέλευσης ή παραγωγής, δ) το πιστοποιητικό ποιότητας ε) η απόδειξη παραλαβής στ) το δελτίο αποστολής ζ) το δελτίο λιανικής πώλησης, η) το δελτίο επιστροφής και θ) το πιστωτικό τιμολόγιο.

Α) Το τιμολόγιο

Τιμολόγιο είναι το έγγραφο, το οποίο συντάσσει ο πωλητής κατά την εκτέλεση της αγοραπωλησίας και μάλιστα κατά την παράδοση, τη φόρτωση και τη μεταφορά των εμπορευμάτων από την επιχείρηση.

Το τιμολόγιο υποχρεωτικά εκδίδεται από οποιοδήποτε επιτηδευματία σε άλλο επιτηδευματία για την άσκηση του επαγγέλματός του.

Σύμφωνα με το ΠΔ 186/92 του ΚΒΣ στο τιμολόγιο αναγράφονται, η ημερομηνία έκδοσής του, τα πλήρη στοιχεία των συμβαλλομένων (πωλητή και αγοραστή), τα στοιχεία της συναλλαγής καθώς και ο αριθμός ή οι αριθμοί του Δελτίου αποστολής που εκδόθηκαν κατά τη διακίνηση των εμπορευμάτων που αφορούν το τιμολόγιο.

Επιχειρήσεις που πωλούν αγαθά, τα οποία υπάγονται σε διαφορετικό συντελεστή ΦΠΑ (4%, 8%, 18%) οφείλουν τα τιμολόγια τα οποία εκδίδουν να διαθέτουν τόσες στήλες ΦΠΑ, όσοι είναι και οι συντελεστές στους οποίους υπάγονται τα αγαθά ή οι υπηρεσίες που προσφέρουν.

Κατηγορίες τιμολογίων

Από φορολογική άποψη τα τιμολόγια διακρίνονται σε: α) Τιμολόγια αγορών και β) Τιμολόγια Πωλήσεων.

Τιμολόγια αγορών λέγονται τα τιμολόγια, τα οποία είναι υποχρεωμένος να ζητήσει ο αγοραστής από τον πωλητή, όταν αγοράζει εμπορεύματα χονδρικής.

Τιμολόγια πώλησης λέγονται τα τιμολόγια τα οποία είναι υποχρεωμένος να εκδώσει ο πωλητής όταν πουλάει εμπορεύματα χονδρικής.

Τα τιμολόγια εκδίδονται σε (2) δύο αντίτυπα από τα οποία το ένα δίνεται στον αγοραστή και το άλλο φυλλάσσεται από τον πωλητή.

Εκτός από τις παραπάνω κατηγορίες τα τιμολόγια διακρίνονται και στα εξής είδη, ανάλογα με το σκοπό για τον οποίο εκδίδονται.

1. Προτιμολόγιο. Λέγεται το τιμολόγιο, το οποίο εκδίδεται από τον πωλητή πριν από την εκτέλεση της παραγγελίας και στέλνεται στον αγοραστή για να γνωρίζει την αξία των εμπορευμάτων που περιλαμβάνονται στον παραγγελία του.

2. Προσωρινό τιμολόγιο. Είναι εκείνο, το οποίο εκδίδει ο πωλητής, όταν δεν έχει καθοριστεί ακόμη η ποιότητα και η ποσότητα των εμπορευμάτων και ακυρώνεται, ότι εκδοθεί το οριστικό τιμολόγιο.

3. Τιμολόγιο αγοράς αγροτικών προϊόντων. Είναι εκείνο, το οποίο εκδίδει η επιχείρηση που αγοράζει χονδρικής γεωργικά, κτηνοτροφικά, πτηνοτροφικά κλπ. προϊόντα. Το τιμολόγιο αγοράς αγροτικών προϊόντων υπογράφεται από τον αγοραστή και τον παραγωγό.

4. Τιμολόγιο αγοράς με προμήθεια. Είναι εκείνο το οποίο εκδίδει ο παραγγελιοδόχος αγοράς και περιλαμβάνει την αξία των εμπορευμάτων που αγόρασε για λογαριασμό του παραγγελιοδότη καθώς και τα έξοδα που πραγματοποίησε για την αγορά αυτή και την προμήθειά του.

Ο πωλητής είναι υποχρεωμένος να στείλει πιστοποιητικό ποιότητας για εμπορεύματα που η ποιότητά τους καθορίζεται με χημική ανάλυση (π.χ. Ελαιόλαδο, λιπάσματα κλπ.).

ε) Απόδειξη παραλαβής

Είναι το έγγραφο που εκδίδεται από τον πωλητή και με το οποίο αποδεικνύεται η παραλαβή από τον αγοραστή των εμπορευμάτων που πουλήθηκαν.

στ) Δελτίο Αποστολής

Όταν τα εμπορεύματα δεν παραλαμβάνονται από τον αγοραστή αλλά αποστέλλονται εκδίδεται δελτίο αποστολής από τον πωλητή που συνοδεύει τα εμπορεύματα κατά τη διακίνησή τους.

Στο δελτίο αποστολής αναγράφονται τα στοιχεία πωλητή και αγοραστή, η ώρα αποστολής, ο αριθμός φορολογικού μητρώου του πωλητή, η υπογραφή του πωλητή και ο αριθμός του τιμολογίου στο οποίο αναφέρεται.

Ο πωλητής αντί να εκδίδει χωριστά τιμολόγιο πώλησης και χωριστά δελτίο αποστολής για κάθε πώληση μπορεί να εκδίδει ενιαίο δελτίο "ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ ΠΩΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΕΛΤΙΟ Αποστολής" στο οποίο αναγράφονται όλα τα στοιχεία του τιμολογίου πώλησης και του δελτίου αποστολής.

Αντίτυπο του τιμολογίου πώλησης – δελτίου αποστολής συνοδεύει τα εμπορεύματα κατά την διακίνησή τους με οποιοδήποτε μεταφορικό μέσο Δημόσιας ή ιδιωτικής χρήσης και παραδίδεται στον αγοραστή.

ζ) Απόδειξη ή Δελτίο λιανικής πώλησης (Α.Λ.Π.)

Εκδίδεται από τον επιτηδευματία για κάθε λιανική πώληση ή παροχή υπηρεσίας προς το κοινό για την ικανοποίηση των αναγκών του και όχι με σκοπό τη μεταπώληση.

Το Δελτίο λιανικής πώλησης περιέχει όλα τα στοιχεία του πωλητή, τον αύξοντα αριθμό και την αξία του αγαθού ή της υπηρεσίας που προσφέρθηκε. Εάν ο πωλητής τηρεί και βιβλίο αποθήκης στο Δ.Λ.Π. αναγράφει και το είδος και την ποσότητα του εμπορεύματος.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν 1809/1988, οι επιτηδευματίες που πωλούν αγαθά λιανικής πώλησης ή κυρίως λιανικής ή παρέχουν υπηρεσίες στο κοινό και τηρούν βιβλία Β' και Γ' κατηγορίας υποχρεούνται να χρησιμοποιούν φορολογικές ταμειακές μηχανές (Φ.Τ.Μ.) για την έκδοση των αποδείξεων λιανικής πώλησης αγαθών και παροχής υπηρεσιών.

Οι επιτηδευματίες αυτοί, αντί να χρησιμοποιούν ΦΤΜ μπορούν να εκδίδουν θεωρημένες διπλότυπες αποδείξεις λιανικής πώλησης αγαθών ή παροχής υπηρεσιών με μηχανογραφικό τρόπο (Η/Υ) στις οποίες, όμως, πρέπει να αναγράφονται τα στοιχεία που πρέπει να περιέχονται στις αποδείξεις των Φ.Τ.Μ.

Βεβαίως επιτρέπεται και η παράλληλη χρησιμοποίηση ΦΤΜ και Η/Υ όταν ο επιτηδευματίας κρίνει σκόπιμο το διαφορετικό είδος απόδειξης, στα διαφορετικά τμήματα της επιχείρησής του.

Στο περιεχόμενο των αποδείξεων ΦΤΜ πρέπει τουλάχιστον να αποτυπώνονται:

- α) Τα ατομικά στοιχεία του εκδότη (επωνυμία, διεύθυνση, επάγγελμα, ΑΦΜ, ΔΟΥ).
- β) Η ημερομηνία και η ώρα έκδοσης
- γ) Ο αύξων αριθμός της απόδειξης
- δ) Το μητρώο της ταμειακής απόδειξης
- δ) Το μητρώο της ταμειακής μηχανής
- ε) Ο αριθμός της ΦΤΜ (ταμείο 1, 2, 3 κλπ.)
- στ) Η ένδειξη "Νόμιμη απόδειξη"
- ζ) Ο χαρακτηριστικός κωδικός ΦΠΑ και η αξία του αγαθού ή της υπηρεσίας αριθμητικά.

η) Δελτίο επιστροφής

Εκδίδεται σε περιπτώσεις επιστροφής πωληθέντων εμπορευμάτων λιανικώς και περιέχει το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνση του πελάτη, την αξία του αγαθού, το είδος και την ποσότητα που επιστρέφεται ώστε να προσδιοριστεί ο ΦΠΑ που αναλογεί.

θ) Πιστωτικό τιμολόγιο

Εκδίδεται από τον αγοραστή ή τον πωλητή σε περίπτωση επιστροφής εμπορευμάτων που πωλήθηκαν χονδρικώς ή στην περίπτωση έκπτωσης. Περιέχει τα στοιχεία αγοραστή και πωλητή, την ημερομηνία, τον αριθμό τιμολογίου με το οποίο έγινε πώληση και την αξία του εμπορεύματος που επιστρέφεται ή το ποσό της έκπτωσης που χορηγείται από τον πωλητή προς τον αγοραστή για τα εμπορεύματα που είχαν αγοραστεί παλαιότερα.

Έγγραφα που εκδίδονται κατά το διακανονισμό της αγοραπωλησίας

Μετά την εκτέλεση της αγοραπωλησίας ακολουθεί ο διακανονισμός της αξίας των εμπορευμάτων. Πρόκειται για τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η εξόφληση και εκδίδονται διάφορα έγγραφα με τα οποία αποδεικνύεται η εξόφλησή τους.

Αυτά είναι:

α) Η απόδειξη είσπραξης.

Είναι το έγγραφο που εκδίδεται από αυτόν που εισπράττει τα χρήματα από αριθμημένο στέλεχος. Με αυτό αποδεικνύεται η είσπραξη των συγκεκριμένων ποσών που αναγράφονται σ' αυτή.

Εκδίδεται σε δύο (2) αντίτυπα, το πρώτο παίρνει αυτός που πλήρωσε το χρηματικό ποσό και το δεύτερο παραμένει στο στέλεχος.

β) Απόδειξη πληρωμής.

Είναι το έγγραφο που εκδίδεται από αυτόν που πλήρωσε το ποσό και έχει σκοπό να αποδείξει την πληρωμή του ποσού, εφόσον δεν προβλέπεται η έκδοση άλλου φορολογικού στοιχείου για τη δαπάνη αυτή. Εκδίδεται εις διπλούν, το πρώτο παίρνει αυτός που εισέπραξε το ποσό και το δεύτερο παραμένει στο στέλεχος.

Μεταξύ των δύο πιο πάνω εγγράφων δεν υπάρχει καμία ουσιαστική διαφορά, διαφέρουν μόνο ως προς το πρόσωπο που τα εκδίδει και ως προς την επικεφαλίδα. Το ένα αναγράφει "ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ" και εκδίδεται από αυτόν που εισπράττει και το άλλο "ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ" και εκδίδεται από αυτόν που πληρώνει. Και τα δύο έγγραφα για να είναι έγκυρα πρέπει η έκδοσή τους να γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Β.Σ.

γ) Γραμμάτιο είσπραξης.

Εκδίδεται από τις μεγάλες επιχειρήσεις αντί της απόδειξης είσπραξης. Είναι δε το έγγραφο με το οποίο δίδεται εντολή στον ταμία να εισπράξει ορισμένο ποσό από ορισμένο πρόσωπο για συγκεκριμένη αιτία.

Εκδίδεται από διπλότυπο ή τριπλότυπο αριθμημένο στέλεχος και περιέχει όλα τα στοιχεία της είσπραξης, καθώς και τον πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο λογαριασμό που θα πιστωθεί.

Δ) Ένταλμα πληρωμής

Εκδίδεται από τις μεγάλες επιχειρήσεις αντί της απόδειξης πληρωμής.

Με το έγγραφο αυτό δίδεται εντολή στον ταμία να πληρώσει ορισμένο χρηματικό ποσό σε συγκεκριμένο πρόσωπο για ορισμένη αιτία.

Εκδίδεται για κάθε πληρωμή από διπλότυπο ή τριπλότυπο αριθμημένο στέλεχος και περιέχει όλα τα στοιχεία της πληρωμής καθώς και τον πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο λογαριασμό που θα χρεωθεί.

Εμπορικά επαγγέλματα

Γενικά

Έμπορος, σύμφωνα με τον εμπορικό νόμο είναι το πρόσωπο που διενεργεί εμπορικές πράξεις και έχει ως σύνηθες επάγγελμα την εμπορία.

Προκειμένου ο νόμος να προσδώσει την εμπορική ιδιότητα σ' ένα πρόσωπο χρησιμοποιεί ως κριτήριο το περιεχόμενο της δραστηριότητάς του. Υπάρχει όμως και το τυπικό κριτήριο σύμφωνα με το οποίο έμποροι είναι ορισμένα πρόσωπα που ορίζονται απ' ευθείας από το νόμο χωρίς να ενδιαφέρει αν ασκούν πράγματι κατά σύνηθες επάγγελμα εμπορικές πράξεις.

Έμποροι κατά το τυπικό κριτήριο είναι τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που χαρακτηρίζονται απευθείας από το νόμο όπως:

- α) Η ανώνυμη εταιρεία
- β) Η εταιρεία περιορισμένης ευθύνης
- γ) Ο συνεταιρισμός
- δ) Ο χρηματιστής του χρηματιστηρίου αξιών
- ε) Οι ελεγχόμενες από το κράτος ανώνυμες εταιρείες (π.χ. ΟΤΕ ΑΕ, ΟΣΕ ΑΕ, κλπ.).

Κύρια πρόσωπα του εμπορίου

Κύρια πρόσωπα του εμπορίου καλούνται εκείνα που ασχολούνται με την αγορά και την πώληση ετοιμών προϊόντων χωρίς επεξεργασία και για δικό τους λογαριασμό. Επίσης τα πρόσωπα που ασχολούνται με την αγορά πρώτων υλών και την πώληση ημικατεργασμένων ή έτοιμων προϊόντων ή με την παροχή υπηρεσιών.

Γενικά τα κύρια πρόσωπα του εμπορίου μεσολαβούν μεταξύ του παραγωγού και του καταναλωτή και μεταφέρουν τα εμπορεύματα από τον τόπο της παραγωγής στον τόπο της κατανάλωσης με σκοπό το κέρδος.

Τέτοια πρόσωπα είναι:

α. Ο κυρίως έμπορος δηλαδή αυτός που αγοράζει αγαθά και τα μεταπωλεί με σκοπό το κέρδος χωρίς μεταποίηση ή μεταβολή στην ποιότητα και την ποσότητα των εμπορευμάτων που αγοράζει. Τέτοιοι έμποροι είναι: οι έμποροι ειδών νεωτερισμού, οι υφασφατέμποροι, οι έμποροι οπτικών κλπ. Αυτοί διακρίνονται στους μεγαλεμπόρους, μικροεμπόρους, λιανοπωλητές, γυρολόγους ή πλανόδιους κλπ.

β. Ο Βιομήχανος και ο βιοτέχνης, ο οποίος αγοράζει πρώτες ύλες και υλικά και τα μετατρέπει με μηχανικά μέσα σ' έτοιμα προϊόντα, όπως ο σαπουνιοί, υφαντουργός κλπ.

γ. Ο Τραπεζίτης είναι ο έμπορος του χρήματος, που δανείζεται με μικρό τόκο και δανείζει με μεγαλύτερο τόκο οπότε κερδίζει τη διαφορά των τόκων. Επί πλέον ο Τραπεζίτης εξοφλεί επιταγές, προεξοφεί ή δέχεται για είσπραξη συναλλαγματικές, αγοράζει χρεόγραφα και διάφορες άλλες αξίες, ανοίγει πιστώσεις υπέρ τρίτων για αγορά εμπορευμάτων κλπ.

δ. Ο πλοιοκτήτης, οποίος έχει την κυριότητα και τη διαχείριση του πλοίου και ο εφοπλιστής που εκμεταλλεύεται για δικό του λογαριασμό ένα ή περισσότερα φορτηγά ή επιβατικά πλοία.

ε. Ο μεταφορέας, ο οποίος αναλαμβάνει τη μεταφορά προσώπων και πραγμάτων από τόπο σε τόπο με δικό του μέσο εισπράττοντας κόμιστρο. Μεταφορέας είναι ο αυτοκινητιστής δηλαδή ο ιδιοκτήτης φορτηγού αυτοκινήτου, ο ιδιοκτήτης επιχειρήσεων μεταφοράς, με πλοία, αεροπλάνα, τρένα κλπ.

στ. Ο ασφαλιστής, είναι αυτός ο οποίος αναλαμβάνει έναντι ασφαλιστρού να αποζημιώσει κάποιον, για μια ζημία που μπορεί να συμβεί στον ίδιο ή στα περιουσιακά του στοιχεία από ένα τυχαίο ή απρόοπτο γεγονός.

Ο έμπορος π.χ. Α ασφαρίζει τα εμπορεύματά του για 50.000.000 δρχ. από κλοπή και πυρκαγιά και καταβάλλει 120.000 δρχ. ως ετήσιο ασφάλιστρο. Ο ασφαλιστής είναι υποχρεωμένος να αποζημιώσει τον έμπορο αν η πυρκαγιά προέλθει από ένα τυχαίο γεγονός. Εάν όμως προέλθει από τον ίδιο τον ασφαλιζόμενο με σκοπό να εισπράξει την αποζημίωση, όχι μόνο δεν θα δοθεί αποζημίωση, αλλά θα ασκηθεί εναντίον του και ποινική δίωξη για εμπρησμό.

Πρέπει δηλαδή η ζημιά ή η κλοπή να προέλθει από ένα τυχαίο και απρόοπτο γεγονός και όχι από προμελέτη ώστε ο ασφαλιζόμενος να καλυφθεί από τον ασφαλιστή του.

Σύμφωνα με το νόμο, ασφαλιστικές εργασίες μπορούν να κάνουν μόνον Ανώνυμες Εταιρείες και ονομάζονται ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ. Η σύμβαση της ασφάλειας αποδεικνύεται με έγγραφο που συντάσσεται και ονομάζεται ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ, ισχύει δε συνήθως για ένα χρόνο, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά.

Τα βοηθητικά πρόσωπα του εμπορίου

Ο έμπορος, για την ανάπτυξη και την ευημερία της επιχείρησής του δεν στηρίζεται μόνο στις δικές του προσπάθειες. Υποβοηθείται και από άλλα πρόσωπα με ειδικές γνώσεις τα οποία καλούνται βοηθητικά πρόσωπα του εμπορίου.

Τα βοηθητικά πρόσωπα του εμπορίου διακρίνονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες.

1. Σε εξαρτημένα βοηθητικά πρόσωπα και
2. Σε ανεξάρτητα βοηθητικά πρόσωπα

Εξαρτημένα βοηθητικά πρόσωπα του εμπορίου καλούνται εκείνα τα φυσικά πρόσωπα που ανήκουν στο προσωπικό της επιχείρησης (συνδέονται δηλαδή με τα κύρια πρόσωπα με υπαλληλική σχέση) και παρέχουν τις υπηρεσίες τους έναντι αμοιβής που καλείται μισθός.

Τα πρόσωπα αυτά ονομάζονται ιδιωτικοί υπάλληλοι του εμπορίου και εργάζονται υπό την επίβλεψη και την εποπτεία των κυρίων προσώπων του εμπορίου. Ο αριθμός των υπαλλήλων εξαρτάται από το μέγεθος και το αντικείμενο δραστηριότητας της επιχείρησης.

Τα κυριότερα εξαρτημένα πρόσωπα του εμπορίου είναι:

1) Ο Γενικός Διευθυντής 2) Ο υποδιευθυντής 3) Ο προϊστάμενος λογιστηρίου 4) Ο λογιστής 5) Ο ταμίας 6) Ο αποθηκάριος 7) Οι υπάλληλοι πωλητές 8) Ο πλασιέ και 9) Οι περιοδεύοντες υπάλληλοι.

1. Γενικός διευθυντής. Είναι εκείνος ο οποίος διευθύνει και εποπτεύει την επιχείρηση. Στις ατομικές επιχειρήσεις γενικός διευθυντής συνήθως είναι ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης. Δεν αποκλείεται όμως τη διεύθυνση της επιχείρησης να αναλάβει ο ικανότερος από τους υπαλλήλους. Στις εταιρικές επιχειρήσεις (Ανώνυμες εταιρείες) την ανώτατη διοίκηση ασκούν επιλεγμένα πρόσωπα λόγω μόρφωσης και εμπειρίας και παίρνουν αποφάσεις σαν να είναι δικές τους οι επιχειρήσεις. Αυτά τα πρόσωπα ελέγχονται και λογοδοτούν στους μετόχους στις Γενικές Συνελεύσεις, παραμένουν δε στη θέση τους με ευρύτατες εξουσίες εφόσον κρίνονται επιτυχημένοι στη θέση αυτή.

2. Ο υποδιευθυντής. Είναι εκείνος ο οποίος αναπληρώνει το γενικό διευθυντή κατά την απουσία του, αλλά και συμβάλλει υποβοηθώντας αυτόν, στην ολοκλήρωση του έργου του.

3. Ο προϊστάμενος λογιστηρίου. Είναι εκείνος ο οποίος διευθύνει το λογιστικό τμήμα της επιχείρησης. Βρίσκεται ψηλά στην ιεραρχία της επιχείρησης και εκτός από την εμπορική και λογιστική του μόρφωση θα πρέπει να διακρίνεται για την τιμιότητα και την εχεμύθεια, διότι κατ' ανάγκη γνωρίζει όλα τα μυστικά της επιχείρησης, τα οποία δεν πρέπει να γίνονται γνωστά στους ανταγωνιστές της.

4. Ο λογιστής είναι αυτός που αναλαμβάνει τη λογιστική εργασία της επιχείρησης και βρίσκεται πολύ ψηλά στην ιεραρχία των υπαλλήλων. Είναι το πρόσωπο το οποίο καταγράφει την περιουσία της επιχείρησης, παρακολουθεί τις μεταβολές των περιουσιακών στοιχείων, τις αναλύει και τις παρουσιάζει στα λογιστικά βιβλία.

5. Ο ταμίας. Είναι εκείνος ο οποίος αναλαμβάνει τις εισπράξεις και τις πληρωμές για λογαριασμό της επιχείρησης. Είναι πρόσωπο το οποίο πρέπει να διακρίνεται για την τιμιότητά του.

6. Ο αποθηκάριος είναι εκείνος που ευθύνεται για την παραλαβή, παράδοση και διαφύλαξη των εμπορευμάτων στο κατάστημα ή την αποθήκη της επιχείρησης. Είναι έμπιστο άτομο της επιχείρησης που γνωρίζει τα είδη που συνήθως διαχειρίζεται και πρέπει να διακρίνεται από ηθικές αξίες και υπευθυνότητα, ώστε και η παρακολούθηση των αγαθών να είναι σωστή και να μειώνονται στο ελάχιστο οι ζημιές κατά την εισαγωγή και εξαγωγή των προϊόντων από την αποθήκη.

7. Υπάλληλοι πωλητές. Υπάλληλοι πωλητές είναι εκείνοι οι οποίοι διαπραγματεύονται την πώληση των εμπορευμάτων και υποδέχονται τους πελάτες αγοραστές. Για το λόγο αυτό οι πωλητές πρέπει να είναι πρόσωπα με μόρφωση και γνώσεις πάνω στην τεχνική των πωλήσεων. Να γνωρίζουν τα είδη, τις τιμές, τις ποιότητες και την προέλευση των εμπορευμάτων. Να είναι άτομα σοβαρά, ευγενικά και εργατικά με προσωπικότητα, η οποία εμπνέει εμπιστοσύνη, ευέλικτα και με ικανότητα διαπραγμάτευσης. Να διακρίνονται από ετοιμότητα και να υποστηρίζουν τις απόψεις τους με επιχειρήματα.

8. Ο πλασιέ. Είναι εκείνος ο οποίος αναλαμβάνει να διαθέσει στην αγορά ένα νέο προϊόν της επιχείρησης με βάση τα δείγματα τα οποία φέρει μαζί του. Βρίσκεται σε υπαλληλική σχέση με την εμπορική ή βιομηχανική επιχείρηση που αντιπροσωπεύει και λαμβάνει μισθό αλλά και ποσοστό επί των πωλήσεων.

9. Οι περιοδεύοντες υπάλληλοι. Περιοδεύοντες υπάλληλοι είναι εκείνα τα πρόσωπα, τα οποία αναλαμβάνουν να επισκέπτονται για λογαριασμό της επιχείρησης, σε καθορισμένα χρονικά διαστήματα, τα διάφορα καταστήματα με τα οποία συνεργάζεται η επιχείρηση με σκοπό την πώληση των προϊόντων της. Εκτός από τις πωλήσεις, οι περιοδεύοντες υπάλληλοι, οι οποίοι βρίσκονται σε υπαλληλική σχέση με την επιχείρηση, αναλαμβάνουν και άλλα έργα. Είναι εξουσιοδοτημένοι να επιλύουν διαφορές με τους πελάτες, να δίνουν τις κατάλληλες εξηγήσεις και να διακανονίζουν τους λογαριασμούς των πελατών.

Στους περιοδεύοντες υπαλλήλους ανατίθεται η παρακολούθηση των πελατών, η συγκέντρωση πληροφοριών σχετικά με την οικονομική τους κατάσταση και του τρόπου που εμπορεύονται, η εξακρίβωση των αναγκών και των προτιμήσεων των καταναλωτών, η παρακολούθηση του συναγωνισμού κλπ.

Ο ανταγωνισμός και η τεχνολογική εξέλιξη στις μεγάλες επιχειρήσεις οδήγησαν στην ανάγκη υποβοήθησης των κυρίων προσώπων του εμπορίου και από τα παρακάτω πρόσωπα:

A. Προϊστάμενος προγραμματισμού, εκείνος ο οποίος με το επιτελείο του καταρτίζει τα μηνιαία και ετήσια προγράμματα που αναφέρονται στην αγορά πρώτων υλών και στις πωλήσεις ετοιμών προϊόντων.

B. Οι χειριστές Η/Υ που τηρούν στοιχεία αγορών, πωλήσεων, επιταγών, συναλλαγματικών, κίνησης των αποθηκών κλπ.

Γ. Χειριστές τηλεπικοινωνιακών μέσων που παρακολουθούν τηλεφωνήματα, στέλνουν fax και telex για το κλείσιμο αγοραπωλησιών κλπ.

Δ. Οι εμπορικοί σύμβουλοι που υποδεικνύουν τις προσφορότερες αγορές και πωλήσεις της επιχείρησης.

Ε. Οι ειδικοί της έρευνας αγοράς του τομέα marketing, που με τα στοιχεία τους πληροφορούν την επιχείρηση για τη συμπεριφορά των καταναλωτών και των ανταγωνιστών, καθώς και για τις τάσεις και προτιμήσεις τους ως προς τα προϊόντα της επιχείρησης ή τα ομοειδή προϊόντα.

Ανεξάρτητα βοηθητικά πρόσωπα του εμπορίου

Ανεξάρτητα βοηθητικά πρόσωπα καλούνται εκείνα, τα οποία ασκούν αυτοτελές και ανεξάρτητο επάγγελμα, το έργο τους όμως είναι παράλληλο και υποβοηθητικό με το έργο των κυρίων προσώπων του εμπορίου.

Τα πρόσωπα αυτά διευκολύνουν πολύ τον έμπορο, ώστε να διευρύνει τον κύκλο των εργασιών του. Δεν εξαρτώνται, όπως οι υπάλληλοι, από τα κύρια πρόσωπα του εμπορίου, αλλά διατηρούν την ανεξαρτησία τους, ιδρύουν ιδιαίτερα γραφεία και ασκούν ιδιαίτερο επάγγελμα. Η εργασία τους όμως αυτή δεν γίνεται για δικό τους λογαριασμό, αλλά για λογαριασμό τρίτων (των κυρίων προσώπων του εμπορίου).

Ανεξάρτητα πρόσωπα του εμπορίου είναι:

- α) Ο παραγγελιοδόχος
- β) Ο εμπορικός αντιπρόσωπος
- γ) Ο μεσίτης

A. Ο ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΟΔΟΧΟΣ

Παραγγελιοδόχος είναι εκείνος που αναλαμβάνει κατά επάγγελμα να πραγματοποιεί εμπορικές πράξεις με το όνομά του, αλλά για λογαριασμό άλλων προσώπων αντί μιας αμοιβής που καλείται προμήθεια. Για να πραγματοποιηθεί μια πράξη εκ μέρους του παραγγελιοδόχου απαιτείται ειδική συμφωνία μεταξύ του παραγγελιοδόχου και του τρίτου προσώπου, ο οποίος ονομάζεται Παραγγελέας.

Η προμήθεια που λαμβάνει ο παραγγελιοδόχος υπολογίζει σε ποσοστό επί τοις εκατό % πάνω στην πράξη που έκανε.

Με βάση τα παραπάνω συμπεραίνουμε τα εξής:

1. παραγγελιοδόχος ενεργεί με το δικό του όνομα
2. Αναλαμβάνει εμπορικές πράξεις (αγορές ή πωλήσεις) για λογαριασμό τρίτου που του δίνει παραγγελία (παραγγελέα).
3. παραγγελιοδόχος πρέπει να κρατάει μυστικό το όνομα του παραγγελέα, εκτός αν έχει συμφωνηθεί αλλιώς.
4. Η παραγγελία μπορεί να αφορά μία ή περισσότερες πράξεις.
5. Η αμοιβή του παραγγελιοδόχου είναι η προμήθεια, η οποία υπολογίζεται σε ποσοστό επί τοις % πάνω στην τιμή αγοράς ή πώλησης.
6. Ανάμεσα στον παραγγελέα και παραγγελιοδόχο υπάρχει σχέση "εντολής" με εντολέα τον πρώτο και εντολοδόχο το δεύτερο.

Διακρίσεις των παραγγελιοδόχων

Αυτοί διακρίνονται σε:

1. *Παραγγελιοδόχους αγοράς*
2. *Παραγγελιοδόχους πώλησης και*
3. *Παραγγελιοδόχους μεταφοράς*

1. Παραγγελιοδόχος αγοράς, είναι εκείνος ο οποίος κατά επάγγελμα αγοράζει εμπορεύματα για λογαριασμό άλλων στο όνομά του με αμοιβή που ονομάζεται προμήθεια.

Ο Βιομήχανος π.χ. Θεσσαλονίκης κ. Χυτήρογλου έδωσε εντολή στον παραγγελιοδόχο Καρδίτσας κ. Θώδη να του αγοράσει 2000 κιλά βαμβάκι με ανώτατη τιμή 250 δρχ. το κιλό και προμήθεια δική του 3% στην τιμή αγοράς. Ο παραγγελιοδόχος κ. Θώδης υποχρεούται να αγοράσει το βαμβάκι στην τιμή μέχρι 250 δρχ. το κιλό, εάν όχι πρέπει να ζητήσει από το βιομήχανο νέα εντολή. Με την αγορά ο παραγγελιοδόχος οφείλει να φροντίσει για την συσκευασία και την αποστολή του εμπορεύματος στον εντολέα.

Όλα τα έξοδα βαρύνουν τον εντολέα κ. Χυτήρογλου.

Μετά την αποστολή των εμπορευμάτων παραγγελιοδόχος υποχρεούται να εκδώσει διπλότυπο "τιμολόγιο αγοράς με προμήθεια" που περιέχει τα στοιχεία του, το είδος του εμπορεύματος, την ποσότητα, την τιμή, τη συνολική αξία, τα καταβληθέντα έξοδα την προμήθειά του και φυσικά το ΦΠΑ.

2. Παραγγελιοδόχος πώλησης. Οι παραγγελίες προς αυτόν αφορούν πωλήσεις εμπορευμάτων σε ορισμένη τιμή. Ο παραγωγός Εδέσσης π.χ. Καρασάβας αναθέττει στον παραγγελιοδόχο κ. Μήνου να πουλήσει για λογαριασμό του 4000 κιλά κεράσια, με κατώτερη τιμή 300 δρχ. το κιλό και με προμήθεια 4% στην τιμή πώλησης. Ο παραγγελιοδόχος πώλησης αναλαμβάνει την πώληση στο όνομά του, αλλά για λογαριασμό τρίτου σε ορισμένη τιμή, κάτω από την οποία δεν μπορεί να πωλήσει. Ο παραγωγός εντολέας στην προκειμένη περίπτωση, καθορίζει την κατώτατη τιμή πώλησης.

Μετά την πώληση των εμπορευμάτων, ο παραγγελιοδόχος πώλησης υποχρεούνται να αποστείλει στον εντολέα το "τιμολόγιο πώλησης με προμήθεια" το οποίο περιέχει τα στοιχεία του το είδος, του εμπορεύματος, την ποσότητα, την τιμή μονάδας, την συνολική αξία του πωληθέντος εμπορεύματος, τα έξοδα, την προμήθεια και το ΦΠΑ.

3. Παραγγελιοδόχος μεταφοράς. Είναι εκείνος που αναλαμβάνει την μεταφορά εμπορευμάτων από τόπο σε τόπο με το όνομά του για λογαριασμό άλλων αντί αμοιβής που καλείται προμήθεια.

Ο παραγγελιοδόχος μεταφοράς παραλαμβάνοντας το εμπόρευμα, οφείλει να φροντίσει για τη γρήγορη μεταφορά προβαίνοντας σ' όλες τις διατυπώσεις που χρειάζονται.

Το έργο του είναι αρκετά δύσκολο και απαιτούνται γνώσεις και πείρα. Οφείλει να γνωρίζει όλα τα τιμολόγια τρίτων, αυτοκινήτων, αεροπλάνων και πλοίων, να συνάπτει συμφωνίες με τις ασφαλιστικές εταιρείες, ώστε να πετυχαίνει καλύτερες τιμές ασφάλισης και γενικά να γνωρίζει τους οικονομικότερους "δρόμους" για την παραγγελία.

Διευκολύνει πάρα πολύ τον έμπορο εντολέα γιατί τον απαλλάσσει από πολλές φροντίδες και οι μεταφορές γίνονται γρήγορα και με τους ευνοϊκότερους όρους για αυτόν.

Σύμφωνα με τον Κ.Β.Σ. ο παραγγελιοδόχος είναι υποχρεωμένος να τηρεί θεωρημένο από την Οικονομική Εφορία Βιβλίο "ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΩΝ" στο οποίο πρέπει να καταχωρούνται:

- α. Ο αύξων αριθμός και η χρονολογία της παραγγελίας,
- β. Τα στοιχεία του εντολέα (παραγγελέα),
- γ. Το είδος, η ποσότητα και η ποιότητα του εμπορεύματος,
- δ. Οι όροι παράδοσης,
- ε) Οι όροι πληρωμής, και
- στ) Ο αριθμός και η αξία του τιμολογίου που εκδόθηκε.

Β. ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ

Εμπορικός αντιπρόσωπος είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο πραγματοποιεί εμπορικές πράξεις (αγορές-πωλήσεις) με τη δική του επωνυμία για λογαριασμό ελληνικών ή ξένων επιχειρήσεων, μετά από έγγραφη συμφωνία που κάνει μ' αυτές, έναντι ορισμένης αμοιβής.

Τα κύρια στοιχεία του ορισμού αυτού είναι:

1. Ο αντιπρόσωπος χρησιμοποιεί δική του επωνυμία
2. Αγοράζει ή πουλάει προϊόντα για λογαριασμό ελληνικών ή ξένων εμπορικών ή βιομηχανικών επιχειρήσεων, που έχουν τα δικά τους χαρακτηριστικά και το δικό τους σήμα.
3. Αναλαμβάνει τη δραστηριότητα μετά από έγγραφη συμφωνία με την επιχείρηση την οποία αντιπροσωπεύει.
4. Η αμοιβή του είναι προμήθεια που υπολογίζεται σε ποσοστό επί τοις %.

Οι υπηρεσίες που προσφέρει ο εμπορικός αντιπρόσωπος είναι ανεκτίμητες τόσο στην οικονομία της περιφέρειάς του όσο και στην εθνική οικονομία.

Ο νόμος 307/1976 ορίζει τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα που πρέπει να έχει κάποιος για την απόκτηση της άδειας άσκησης του επαγγέλματος του εμπορικού αντιπροσώπου.

Αφού εξασφαλίσει άδεια άσκησης επαγγέλματος ο αντιπρόσωπος αναλαμβάνει την αντιπροσωπεία, με γραπτή συμφωνία που ονομάζεται "**Σύμβαση αντιπροσωπείας**".

Στην Σύμβαση αυτή περιλαμβάνονται:

1. Το αντικείμενο (προϊόντα) της αντιπροσωπείας
2. Η διάρκεια της σύμβασης
3. Η περιφέρεια που θα αντιπροσωπεύει
4. Κάθε άλλο στοιχείο που κρίνεται απαραίτητο για την κατοχύρωση του αντιπροσώπου και της επιχείρησης που αντιπροσωπεύει. (παροχή αποκλειστικότητας ή μη, διαφήμιση, εισπράξεις, πληρωμές, καταβολή προμήθειας κλπ.)

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ο εμπορικός αντιπρόσωπος διαφέρει από τον παραγγελιοδόχο διότι η σύμβαση παραγγελίας σταματά μετά από μια ή λίγες πράξεις, ενώ η σύμβαση αντιπροσωπείας έχει μονιμότερο χαρακτήρα.

Επίσης ο παραγγελιοδόχος κρατάει μυστικό το όνομα του εντολέα, ενώ ο εμπορικός αντιπρόσωπος κάνει γνωστό και προβάλλει το όνομα αυτού που αντιπροσωπεύει.

Διακρίσεις εμπορικών αντιπροσώπων

- Αντιπρόσωπος αγορών,
- Αντιπρόσωπος πωλήσεων,
- Αντιπρόσωπος εισαγωγής,
- Αντιπρόσωπος εξαγωγής,
- Αντιπρόσωπος για προϊόντα,
- Αντιπρόσωπος για υπηρεσίες,
- Αποκλειστικός αντιπρόσωπος (ένας μόνο για μια χώρα ή περιφέρεια),
- Γενικός Αντιπρόσωπος (για ολόκληρη την χώρα),
- Περιφερειακός Αντιπρόσωπος (Θεσσαλίας, Μακεδονίας Θράκης κλπ.),
- Τοπικός Αντιπρόσωπος (Καρδίτσας, Τρίπολης, Πάτρας, κλπ.).

Η πώληση των εμπορευμάτων από τον αντιπρόσωπο μπορεί να γίνει με δύο τρόπους:

A) Χωρίς παρακαταθήκη και

B) Με παρακαταθήκη

Η πώληση εμπορευμάτων χωρίς παρακαταθήκη γίνεται ως εξής:

Ο αντιπρόσωπος δεν έχει εμπορεύματα στα χέρια του. Έρχεται σε διαπραγματεύσεις με τον πελάτη και αν κλείσει συμφωνία με βάσει τις εντολές και υποδείξεις της επιχείρησης που αντιπροσωπεύει, εκδίδει δελτίο παραγγελίας εις τριπλούν.

Το ένα αποστέλεται στην επιχείρηση που αντιπροσωπεύει, το δεύτερο δίνεται στον αγοραστή και το τρίτο παραμένει στο στέλεχος, για να υπολογίσει ο αντιπρόσωπος την προμήθειά του. Σήμερα αυτός ο τρόπος πώλησης εμπορευμάτων σπανίζει και αποφεύγεται, χρησιμοποιείται όμως η πώληση με παρακαταθήκη.

Η πώληση με παρακαταθήκη γίνεται ως εξής. Η αντιπροσωπευόμενη επιχείρηση στέλνει ορισμένη ποσότητα εμπορευμάτων στην αντιπρόσωπο, ως παρακαταθήκη.

Τα εμπορεύματα αυτά εκθέτει ο αντιπρόσωπος σε κατάστημα (έκθεση) ή αποθήκη.

Τα έξοδα (ενοίκιο, θέρμανση, φωτισμός, καθαριότητα) αναλαμβάνει η εταιρεία που αντιπροσωπεύεται ή από κοινού κατόπιν συμφωνίας με τον αντιπρόσωπο.

Η κυριότητα όμως των εμπορευμάτων ανήκει στην αντιπροσωπευόμενη επιχείρηση και ο αντιπρόσωπος τα χρησιμοποιεί για επίδειξη στους αγοραστές, οι οποίοι μπορεί να αγοράσουν τα ίδια, ή με βάση αυτά, να παραγγείλουν άλλα από την επιχείρηση.

Ο εμπορικός αντιπρόσωπος υποχρεούται σύμφωνα με το ΚΒΣ στην τήρηση βιβλίου "Παραγγελιών" το οποίο έχει τις ίδιες στήλες με το βιβλίο του παραγγελιοδόχου.

Ο εμπορικός αντιπρόσωπος είναι το πρόσωπο που επιτυγχάνει τη διάθεση των πάσης φύσεως προϊόντων και ιδίως των βιομηχανικών, ώστε να ικανοποιούνται οι ανάγκες της κατανάλωσης με τον ταχύτερο τρόπο.

Οι αντιπρόσωποι γνωρίζουν τις συνθήκες τις αγορές κάθε περιοχής και με το σύστημα των υποαντιπροσώπων επιτυγχάνουν τη διάθεση των προϊόντων ακόμη και στις πιο απομακρυσμένες πόλεις και κωμοπόλεις της χώρας.

Επειδή οι εμπορικοί αντιπρόσωποι παίζουν πρωτεύοντα ρόλο στο πρόβλημα της διάθεσης των προϊόντων και συμβάλλουν πολύ στην επίλυσή του, θεωρείται το επάγγελμα του μέλλοντος.

Γ. ΜΕΣΙΤΗΣ

Μεσίτης είναι το πρόσωπο το οποίο φέρει σε επαφή δύο ή περισσότερα πρόσωπα με σκοπό τη σύναψη από αυτά κάποιας συμφωνίας χωρίς αυτός να παίρνει μέρος σε αυτή και χωρίς να αναλαμβάνει ευθύνη για την πραγματοποίησή της.

Π.χ. Ο έμπορος Α αναθέτει στον μεσίτη Β να το φέρει σε επαφή με παραγωγό που διαθέτει λάδι. Το έργο του μεσίτη είναι να φέρει σε επαφή τον πωλητή με τον αγοραστή, να βρίσκει αυτόν που έχει ανάγκη και θέλει να πουλήσει εφόσον έχει εντολή αγοράς, ή να βρίσκει αυτόν που θέλει να αγοράσει εφόσον έχει εντολή πώλησης. Καμία άλλη υποχρέωση δεν έχει και δεν παίρνει μέρος στην αγοραπωλησία. Αυτοί θα συμφωνήσουν τους όρους της αγοραπωλησίας και μετά το κλείσιμό της θα ζητήσει την αμοιβή από αυτόν που του ανέθεσε την εντολή.

Η αμοιβή του καλείται ΜΕΣΙΤΕΙΑ και εξαρτάται από το ύψος και τη μορφή της συναλλαγής.

Διάκριση μεσιτών

Αυτοί διακρίνονται σε :

A) Μεσίτες ακινήτων (αστικών συμβάσεων)

B) Μεσίτες προϊόντων

Γ) Ασφαλειών

Δ) Ναυλώσεων και

Ε) Χρηματοστηρίου εμπορευμάτων

Οι μεσίτες ακινήτων καλούνται και μεσίτες αστικών συμβάσεων. Τέτοιες αστικές συμβάσεις είναι η αγοραπωλησία ακινήτων, η μίσθωση ακινήτων δηλαδή οικοπέδων, κατοικιών, καταστημάτων, αποθηκών κλπ.

Για να γίνει ένας μεσίτης αστικών συμβάσεων πρέπει

1^ο να έχει συμπληρώσει το 25^ο έτος της ηλικίας του

2^ο να είναι Έλληνας υπήκοος

3^ο Να μπορεί να ασκεί τα πολιτικά του δικαιώματα

4^ο Να μην έχει καταδικαστεί για κλοπή, πλαστογραφία, υπεξαίρεση κλπ.

5^ο Να έχει επαρκείς, γραμματικές γνώσεις.

Διορίζονται με πράξη του Υπουργείου εμπορίου που δημοσιεύεται στο φύλλο εφημερίδας της κυβερνήσεως.

Η μεσιτεία συμφωνείται συνήθως προφορικά, σε περιπτώσεις όμως που η αμοιβή είναι μεγάλη η συμφωνία γίνεται εγγράφως.

Οι μεσίτες για καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών τους, διατηρούν ιδιαίτερα γραφεία τα λεγόμενα μεσιτικά γραφεία.

Οι ιδιοκτήτες γραφείου συννοικεσίων είναι και αυτοί μεσίτες αστικών συμβάσεων και δικαιούνται να λάβουν μεσιτεία ανάλογα με τις συνήθειες ή τη συμφωνία.

Σύμφωνα με τον ΚΒΣ οι μεσίτες υποχρεούνται για την προμήθεια που εισπράτουν, να εκδίδουν διπλότυπη απόδειξη είσπραξης, στην οποία θα αναφέρονται τα στοιχεία του πελάτη, η αιτία είσπραξης και το ποσό της είσπραξης. Το ένα αντίτυπο παίρνει ο πληρωτής και το άλλο παραμένει στο στέλεχος.

2. Μεσίτης προϊόντων. Είναι εκείνος που μεσολαβεί μεταξύ παραγωγού και εμπόρου για τη διάθεση των προϊόντων του παραγωγού. Τα εγχώρια προϊόντα που μπορούν να πωλούνται με τη μεσολάβηση του μεσίτη είναι καπνός, η σταφίδα, το λάδι, οι ελιές κλπ.

Ο Διορισμός του μεσίτη προϊόντων γίνεται από το Εμπορικό και Βιομηχανικό επιμελητήριο κάθε περιφέρειας, το οποίο καθορίζει τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για το διορισμό τους. Επίσης το ΕΒΕ καθορίζει και το ύψος της αμοιβής τους.

3. Μεσίτης ασφαλειών. Μεσίτες ασφαλειών είναι εκείνα τα πρόσωπα, τα οποία μετά από συμφωνία με διάφορες ασφαλιστικές επιχειρήσεις, έχουν ως αποκλειστικό έργο, να αναζητούν πρόσωπα που επιθυμούν να ασφαλίσουν τη ζωή τους ή την περιουσία τους κατά διαφόρους κινδύνους, να φέρουν τα πρόσωπα αυτά σε επαφή με τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις και να συμβάλλουν στην κατάρτιση ασφαλιστικών συμβάσεων.

Για κάθε ασφαλιστική σύμβαση που καταρτίζεται ο μεσίτης ασφαλειών αμοιβεται με προμήθεια που καταβάλλεται από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις.

Σύμφωνα με το νόμο 2170/1993 "περί ιδιωτικής ασφαλίσεως" ο μεσίτης ασφαλειών για την άσκηση του επαγγέλματός του πρέπει να είναι γραμμένος στο επαγγελματικό επιμελητήριο της περιοχής του.

Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την εγγραφή του είναι

- A) Απολυτήριο λυκείου ή ισότιμου σχολείου της ημεδαπής ή αλλοδαπής.
- B) Πιστοποιητικό Ποινικού Μητρώου
- Γ) Πιστοποιητικό από το οποίο θα προκύπτει ότι δεν βρίσκεται υπό δικαστική απαγόρευση ή αντίληψη.
- Δ) Πιστοποιητικό από το οποίο θα προκύπτει ότι δεν έχει κηρυχθεί σε πτώχευση.
- E) Έγγραφα που αποδεικνύουν ότι δεν χρωστάει σε ασφαλιστική επιχείρηση ή σε ασφαλισμένο που με τελεσίδικη απόφαση έχουν βεβαιωθεί εις βάρος του

Στ) Πιστοποιητικά από τα οποία θα προκύπτουν: ότι έχει εργαστεί στο παρελθόν ως πράκτορα ή ως συντονιστής ασφαλιστικών συμβούλων και για χρονικό διάστημα:

- 1) Τέσσερα χρόνια ή
- 2) Τρία χρόνια και ένα χρόνο ειδική εκπαίδευση σε ασφαλιστικά θέματα ή
- 3) 2 χρόνια και είναι κάτοχος πτυχίου ΑΕΙ ή
- 4) 1 χρόνο και είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου.

Τα παραπάνω δικαιολογητικά υποχρεούται ο μεσίτης ασφαλειών να ανανεώνει στο 1^ο τρίμηνο του τρίτου έτους (εκτός από απολυτήριο Λυκείου).

Οι ίδιες προϋποθέσεις ισχύουν και για τους υπηκόους των κρατών μελών της ευρωπαϊκής Ένωσης.

4. Μεσίτης Ναυλώσεων. Μεσίτης ναυλώσεων ή ναυλομεσίτες καλούνται εκείνοι οι οποίοι μεσολαβούν μεταξύ πλοιοκτήτη ή εφοπλιστή που διαθέτει πλοίο για ναύλωση και του φορτωτή που επιθυμεί να μεταφέρει εμπορεύματα, ρυθμίζοντας τις λεπτομέρειες της σύμβασης ναύλωσης.

Στα ναυλοσύμφωνα μπαίνει και "ρήτρα μεσιτών" που καθορίζει ποιά είναι η προμήθεια και ποιος ή ποιοι την πληρώνουν.

5. Μεσίτες χρηματιστηρίου εμπορευμάτων. Μεσίτες χρηματιστηρίου εμπορευμάτων είναι εκείνοι που μεσολαβούν για την πώληση εμπορευμάτων στα χρηματιστήρια εμπορευμάτων. Στην Ελλάδα υπάρχουν δύο χρηματιστήρια εμπορευμάτων, το ένα στον Πειραιά και το άλλο στη Θεσσαλονίκη.

Στα χρηματιστήρια εμπορευμάτων δεν εισάγονται όλα τα εμπορεύματα, αλλά ορισμένα κυρίως τυποποιημένα, τα οποία εύκολα μπορούμε να διακρίνουμε για την ποιότητά τους και τα οποία ονομάζονται "χρηματιστηριακά πράγματα".

Για να διοριστεί κάποιος μεσίτης του Χρηματιστηρίου απαιτούνται ορισμένες προϋποθέσεις που ορίζει η Διοίκηση του Χρηματιστηρίου και απόφαση του Υπουργείου Εμπορίου μετά από πρόταση της Διοίκησης του Χρηματιστηρίου.

Οι μεσίτες για κάθε μεσολάβησή τους, η οποία όμως δεν είναι υποχρεωτική, έχουν δικαίωμα να εισπράξουν μεσιτικά το ύψος όμως και ο τρόπος καταβολής τους καθορίζονται από τον κανονισμό του Χρηματιστηρίου εμπορευμάτων.

Ανακεφαλαίωση

Κάθε άτομο το οποίο αγοράζει ορισμένα αγαθά, κατά σύνηθες επάγγελμα και έχει ως σκοπό τη μεταπώλησή τους, λέγεται ΕΜΠΟΡΟΣ και οι ενέργειες του αυτές -της αγοράς και μεταπώλησης των αγαθών με σκοπό το κέρδος- χαρακτηρίζονται ως εμπόριο.

Αντικείμενο του εμπορίου αποτελούν οι αγοραπωλησίες υλικών και άυλων αγαθών, οι κινητές αξίες (μετοχή, ομολογία, συνάλλαγμα κλπ), καθώς και η αγορά ακινήτων που γίνεται επαγγελματικά με σκοπό την μεταπώλησή τους με κέρδος.

Η σημασία του εμπορίου στην ανάπτυξη ολόκληρης της οικονομίας είναι τεράστια.

Μέσω του εμπορίου επιτυγχάνεται:

α) Ο καταμερισμός των έργων, ώστε ο κάθε άνθρωπος να μπορεί να ασχολείται με την παραγωγή των αγαθών σε συγκεκριμένο έργο και να διαμορφώνει τη διαφοροποίηση της παραγωγής και να αναπτύσσει τα διάφορα επαγγέλματα.

β) Η ανάπτυξη της γεωργίας, της βιομηχανίας και της συγκοινωνίας με την αύξηση της παραγωγής και τη μεταφορά της από τόπο σε τόπο.

γ) Η κάλυψη όσο το δυνατό περισσότερων αναγκών με αγαθά και η ρύθμιση της κίνησης των αγορών με βάση την προσφορά και τη ζήτησή τους.

δ) Η σύσφιξη των σχέσεων και στην επικοινωνία των λαών.

Για την άσκηση του εμπορίου έχουν τεθεί ορισμένοι περιορισμοί, οι οποίοι αφορούν το σύνολο των απασχολούμενων στο εμπόριο (αντικειμενικοί περιορισμοί) και περιορισμοί που αφορούν ορισμένα πρόσωπα (υποκειμενικοί περιορισμοί).

Αντικείμενο εμπορικής συναλλαγής είναι κάθε πράγμα υλικό ή άυλο που προορίζεται για μεταπώληση. Εφόσον το πράγμα γίνει αντικείμενο εμπορικής συναλλαγής χαρακτηρίζεται σαν "ΕΜΠΟΡΕΥΜΑ".

Η πράξη ανταλλαγής πράγματος αντί χρήματος και χρήματος αντί πράγματος μεταξύ αγοραστή και πωλητή ονομάζεται αγοραπωλησία.

Οι σύγχρονες συναλλαγές ασχολούνται με τις εμπορικές αγοραπωλησίες (συμβάσεις μεταξύ πωλητών αγοραστών) και όχι με τις αστικές αγοραπωλησίες.

Οι όροι της αγοραπωλησίας διακρίνονται σε κύριοι και συμπληρωματικοί.

Οι κύριοι όροι είναι α) το **αντικείμενο της αγοραπωλησίας** (υλικό ή άυλο) και β) το **τίμημα**.

Οι συμπληρωματικοί όροι μιας αγοραπωλησίας είναι:

α) Η **ποσότητα του εμπορεύματος** που προσδιορίζεται ανάλογα με το είδος του

β) Η **ποιότητα** που μπορεί να προσδιοριστεί βάσει του δείγματος, βάσει του σήματος, βάσει του τύπου και βάσει της χημικής ανάλυσης.

γ) Ο **χρόνος παράδοσης του εμπορεύματος**.

δ) Ο **τόπος παράδοσης του εμπορεύματος**.

ε) Ο **τρόπος πληρωμής** που μπορεί να γίνει τοις μετρητοίς ή επί πιστώσει και

στ) Η **συσκευασία** που είναι ο τρόπος και το είδος περιτυλίγματος ενός αγαθού.

Στα εμπορεύματα με συσκευασία, για την αναγνώρισή τους είναι απαραίτητα να αναγράφονται ορισμένα στοιχεία όπως το ονοματεπώνυμο και η διεύθυνση του αγοραστή, ο αριθμός των συσκευασμένου εμπορεύματος κλπ. Τα χαρακτηριστικά αυτά γνωρίσματα ονομάζονται ΑΡΙΘΜΟΙ ή ΣΗΜΕΙΑ.

Οι αγοραπωλησίες ανάλογα με τον τρόπο που γίνονται διακρίνονται σε άμεσες και έμμεσες και αγοραπωλησίες με διαγωνισμό ή Δημοπρασία.

Κάθε αγοραπωλησία με διαγωνισμό επιβάλλεται να διακρίνεται από

α) Αμεροληψία και αντικειμενικότητα

β) Απόλυτη δημοσιότητα και

γ) Ελεύθερη και απρόσκοπτη συμμετοχή όλων, που επιθυμούν να λάβουν μέρος και έχουν τις προϋποθέσεις.

Κατά τη σύναψη, την εκτέλεση και το διακανονισμό μιας αγοραπωλησίας εκδίδονται μια σειρά εμπορικών εγγράφων. Από αυτά άλλα είναι υποχρεωτικά και επιβάλλονται από τον ΚΒΣ και άλλα είναι προαιρετικά και συμβάλλουν στην καλύτερη εκτέλεση της αγοραπωλησίας.

Τα εμπορικά έγγραφα που εκδίδονται κατά τη σύναψη της αγοραπωλησίας είναι:

1. Η εμπορική επιστολή
2. Το συμφωνητικό αγοραπωλησίας και
3. Το Δελτίο παραγγελίας.

Τα έγγραφα που εκδίδονται κατά την εκτέλεση της αγοραπωλησίας είναι:

Το τιμολόγιο, το ζυγολόγιο-μετρολόγιο, το πιστοποιητικό προέλευσης, το πιστοποιητικό ποιότητας, η απόδειξη παραλαβής, το δελτίο αποστολής, το δελτίο λιανικής πώλησης κλπ.

Τα έγγραφα που εκδίδονται κατά το διακανονισμό της αξίας των εμπορευμάτων είναι:

Η απόδειξη είσπραξης, ή απόδειξη πληρωμής, το γραμμάτιο είσπραξης και το ένταλμα πληρωμής.

Οι έμποροι επειδή μεσολαβούν μεταξύ του παραγωγού και του καταναλωτή και μεταφέρουν τα εμπορεύματα από τον τόπο της παραγωγής στον τόπο της κατανάλωσης με σκοπό το κέρδος καλούνται και κύρια πρόσωπα του εμπορίου.

Τα κύρια πρόσωπα του εμπορίου είναι:

α) Οι κυρίως έμποροι, β) Οι βιομήχανοι και οι βιοτέχνες γ) Οι τραπεζίτες, δ) Οι πλοιοκτήτες-εφοπλιστές ε) Οι μεταφορείς και στ) Οι ασφαλιστές.

Εκτός από τα κύρια πρόσωπα έχουμε και τα βοηθητικά πρόσωπα του εμπορίου. Αυτά διακρίνονται σε:

Ανεξάρτητα βοηθητικά πρόσωπα : παραγγελιοδόχος - εμπορικός αντιπρόσωπος - μεσίτης και **εξαρτημένα βοηθητικά πρόσωπα:** γενικός διευθυντής, υποδιευθυντής, προϊστάμενος λογιστηρίου, λογιστής, ταμίας, αποθηκάριος, υπάλληλος πωλητής, πλασιέ, περιοδεύοντες υπάλληλοι.

Τα εξαρτημένα βοηθητικά πρόσωπα ανήκουν στο προσωπικό των επιχειρήσεων και συνδέονται με τα κύρια πρόσωπα με υπαλληλική σχέση. Προσφέρουν τις υπηρεσίες τους έναντι αμοιβής που καλείται μισθός.

Τα κύρια πρόσωπα του εμπορίου συνεργάζονται και με άλλα πρόσωπα που ασκούν αυτοτελές και ανεξάρτητο επάγγελμα, που το έργο τους είναι παράλληλο και υποβοηθητικό του έργου των κυρίων προσώπων.

Τα ανεξάρτητα βοηθητικά πρόσωπα παίζουν πρωτεύοντα ρόλο στο πρόβλημα της διάθεσης των προϊόντων, συμβάλλουν πολύ στην επίλυσή του και θεωρούνται τα επαγγέλματα του μέλλοντος.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- Ποιά η έννοια του εμπορίου σήμερα;
- Ποιές πράξεις αποτελούν αντικείμενο του εμπορίου;
- Ποιές οι διακρίσεις του εμπορίου;
- Ποιες είναι οι μοντέρνες μορφές εμπορίου;
- Ποιά είναι τα χαρακτηριστικά των υπεραγορών (Super Markets);
- Τι επιτυγχάνεται με την ανάπτυξη του εμπορίου;
- Ποιοι είναι οι περιορισμοί του εμπορίου;
- Τι γνωρίζετε για τους αντικειμενικούς περιορισμούς του εμπορίου;

- Ποια πρόσωπα είναι ικανά για άσκηση εμπορίας;
- Ποια επαγγέλματα είναι ασυμβίβαστα με την άσκηση του εμπορικού επαγγέλματος;
- Τι καλείται εμπόρευμα και ποια τα χαρακτηριστικά του εμπορεύματος;
- Τι καλείται αγοραπωλησία;
- Τι καλείται συναλλαγή;
- Ποια τα απαραίτητα στοιχεία για την εγκυρότητα της αγοραπωλησίας;
- Ποιες οι υποχρεώσεις του πωλητή και ποιες του αγοραστή;
- Ποια τα δικαιώματα του πωλητή και ποια του αγοραστή;
- Πως προσδιορίζεται η ποσότητα ενός εμπορεύματος;
- Τι καλείται απόβαρο και ποια τα είδη απόβαρου;
- Τι καλείται φύρα και τι προβλέπει το χρηματιστήριο εμπορευμάτων γι' αυτήν;
- Ποιοι είναι οι κυριότεροι τρόποι προσδιορισμού της ποιότητας ενός εμπορεύματος (απλή αναφορά);
- Τι καλείται δείγμα;
- Τι καλείται σήμα;
- Όταν η ποιότητα ενός εμπορεύματος καθορίζεται βάσει χημικής ανάλυσης τι πρέπει να προσδιοριστεί κατά τη σύμβαση;
- Ποιοι παράγοντες επιδρούν στη διαμόρφωση της τιμής πώλησης ενός εμπορεύματος;
- Τι καλείται τιμή αγοράς και ποια έξοδα καλούνται ειδικά;
- Που αποβλέπει με τη χάραξη της πολιτικής της ως προς τις τιμές μια επιχείρηση;
- Από που επηρεάζεται η πολιτική τιμών μιας επιχείρησης;
- Σε τι διακρίνουμε τις πωλήσεις όσον αφορά το χρόνο πληρωμής;
- Ποιους τρόπους περιλαμβάνει η πληρωμή τοις μετρητοίς;
- Ποιους τρόπους πληρωμής περιλαμβάνει η πώληση με πίστωση;
- Τι καλείται συσκευασία και ποιά τα είδη συσκευασίας;
- Τι επιδιώκεται μέσω της συσκευασίας;
- Ποιες οι μορφές της καταναλωτικής συσκευασίας;
- Όταν το εμπόρευμα πρόκειται να μεταφερθεί από τόπο σε τόπο ποιοι είναι συνηθέστεροι όροι για τις αγοραπωλησίες εσωτερικού;
- Γιατί έχει μεγάλη σημασία ο προσδιορισμός του τόπου παράδοσης του εμπορεύματος;
- Ποιοι είναι οι συνηθέστεροι όροι, οι οποίοι αναφέρονται στον τόπο παράδοσης του εμπορεύματος κατά τη θαλάσσια μεταφορά; (απλή αναφορά).
- Τι σημαίνει ο όρος "εμπορεύματα παραδοτέα στην προκυμαία";
- Τι σημαίνει ο όρος F.O.B. και τι ο όρος C.I.F.;
- Τι σημαίνει ο όρος τράνζιτο;
- Πως διακρίνουμε τις αγοραπωλησίες ανάλογα με τον τρόπο εκτέλεσής τους;
- Ποιες αγοραπωλησίες καλούνται άμεσες και ποιες έμμεσες;
- Σε τι διακρίνουμε τους διαγωνισμούς;

- Ποιοι διαγωνισμοί καλούνται μειοδοτικοί και ποιοι πλειοδοτικοί. Αναφέρατε παραδείγματα.
- Ποια η διαδικασία διεξαγωγής ενός διαγωνισμού;
- Ποιοι διαγωνισμοί καλούνται διεθνείς; Αναφέρατε παραδείγματα.
- Ποια λέγονται έγγραφα αγοραπωλησίας και ποια η σημασία των εγγράφων αυτών;
- Ποια είναι τα έγγραφα που αποδεικνύουν τη σύναψη της αγοραπωλησίας;
- Ποια είναι τα έγγραφα που εκδίδονται κατά την εκτέλεση της αγοραπωλησίας;
- Ποια έγγραφα εκδίδονται κατά τον διακανονισμό της αγοραπωλησίας;
- Ποια πρόσωπα του εμπορίου καλούνται κύρια;
- Ποια πρόσωπα καλούνται βοηθητικά πρόσωπα του εμπορίου και σε ποιες κατηγορίες διακρίνονται;
- Ποια πρόσωπα του εμπορίου καλούνται εξαρτημένα και ποια ανεξάρτητα;
- Ποιος καλείται παραγγελιοδόχος;
- Ποιος καλείται εμπορικός αντιπρόσωπος;
- Ποιος καλείται μεσίτης;
- Σε ποιες κατηγορίες διακρίνουμε τους μεσίτες;

Τα χρηματιστήρια και οι διακρίσεις τους

Η ίδρυση των χρηματιστηρίων

Τα χρηματιστήρια ιδρύθηκαν μέσα από τις συγκεκριμένες ιστορικές ανάγκες των εκάστοτε κοινωνιών και αναπτύχθηκαν διαμέσου των αιώνων χάρη στην πρόοδο των αντίστοιχων οικονομιών. Καταλυτικός παράγοντας σε αυτήν την πορεία υπήρξε η αισθητή βελτίωση του παγκόσμιου οικονομικού περιβάλλοντος κατά το δεύτερο ήμισυ του 20ού αιώνα όπου δημιουργήθηκε παράλληλα το σύγχρονο πλαίσιο λειτουργίας τους, με καθοριστική τη συνεισφορά των τεχνολογικών και επικοινωνιακών μέσων.

Ιστορικά, τα Χρηματιστήρια προέκυψαν μέσα από την ανάγκη ανταλλαγής αγαθών και εμπορευμάτων στις πρώτες οικονομίες αλλά και αγροτικές κοινωνίες της Ευρώπης. Αντίθετα, σε χώρες με πλουτοπαραγωγικούς πόρους, όπως στον Καναδά και την Αφρική, η εμπορία μεταλλευμάτων στάθηκε ως αφορμή για την ίδρυση χρηματιστηρίων.

Η πρώτη γαλλική χρηματιστηριακή αγορά μπορεί να λειτουργούσε άτυπα ακόμη και από το 12ο αιώνα, με αντικείμενο συναλλαγών τα κυβερνητικά τραπεζογραμμάτια. Με παρόμοιο τρόπο εμφανίσθηκαν οι πρώτες αφανείς αγορές στην Ευρώπη, στη θέση περιοχών όπου ανθούσε το εμπόριο αλλά και υπήρχε οικονομική πρόοδος, όπως τις χώρες της Ολλανδίας, της Βρετανίας, της Δανίας και της Γερμανίας.

Παράλληλα η ανάπτυξη του εμπορίου οδήγησε στην ίδρυση τραπεζών και ασφαλιστικών εταιριών των οποίων οι μετοχές ήταν από τις πρώτες που διαπραγματεύθηκαν στις ιδρούμενες αγορές. Είναι ενδεικτικό ότι στην πρώτη επίσημη χρηματιστηριακή αγορά του κόσμου, εκείνη του Άμστερνταμ κατά το 17ο αιώνα, διαπραγματεύονταν οι μετοχές της εμπορικής εταιρίας Dutch East India Company. Αυτή η αγορά αλλά και εκείνη του Λονδίνου είχαν ήδη πραγματοποιήσει κατά το 17ο αιώνα αξιοθαύμαστη πρόοδο με υψηλές για την εποχή συναλλαγές. Αυτό βελτίωσε επίσης τη δυνατότητα των χωρών να χρηματοδοτούν πολέμους και να «καλλιεργούν» επεκτατικές πολιτικές.

Η σύγχρονη μορφή των χρηματιστηρίων

Τη σύγχρονη μορφή τους την οφείλουν κυρίως στους παρακάτω λόγους:

Στην εξάπλωση των συναλλαγών με κινητές αξίες,

Στη διερεύνηση των παγκόσμιων οικονομικών σχέσεων και την ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου.

Στην καθιέρωση μεγάλων οικονομικών μονάδων που λειτουργούν με τη μορφή των ανωνύμων επιχειρήσεων.

Στις μεγάλες διαστάσεις που έχουν πάρει τα δημόσια και τραπεζικά δάνεια,

Στην ανάπτυξη εμπορικών συναλλαγών μεγάλων ποσοτήτων τυποποιημένων ή ημικατεργασμένων προϊόντων ή πρώτων υλών και ενέργειας που εφοδιάζουν οικονομικές μονάδες βαριάς βιομηχανίας

Τα είδη των χρηματιστηρίων

Χρηματιστήρια ονομάζονται σήμερα οι οργανωμένες οικονομικές υπηρεσίες, στις οποίες διεξάγονται οι αγοραπωλησίες κινητών αξιών (μετοχές, ομολογίες, ομόλογα τραπεζών) και οι αγοραπωλησίες εμπορευμάτων.

Τα χρηματιστήρια στα οποία γίνονται οι αγοραπωλησίες των κινητών αξιών τα ονομάζουμε Χρηματιστήρια Αξιών ενώ εκείνα όπου διεξάγονται αγοραπωλησίες εμπορευμάτων ονομάζονται Χρηματιστήρια Εμπορευμάτων. Η ποικιλία των αξιών και εμπορευμάτων τα οποία γίνονται σήμερα αντικείμενο χρηματιστηριακών συναλλαγών, οδήγησε στη δημιουργία ειδικών χρηματιστηρίων, όπως το Χρηματιστήριο Συναλλάγματος, το Χρηματιστήριο Ασφαλειών, το Χρηματιστήριο Πολυτίμων Μετάλλων κ.ά.

Στην Ελλάδα λειτουργεί Χρηματιστήριο Αξιών στην Αθήνα

Η σημασία του Χρηματιστηρίου Αξιών

Το Χρηματιστήριο Αξιών αποτελεί τόπο συναντήσεως πωλητών και αγοραστών τίτλων και εξυπηρετεί κάθε μικρό ή μεγάλο εισοδηματία που θέλει να τοποθετήσει μέρος από το εισόδημά του σε κινητές αξίες που του παρέχουν ασφάλεια και κέρδος μαζί. Ακόμη το Χρηματιστήριο Αξιών εξυπηρετεί κάθε οικονομικό φορέα που θέλει να πουλήσει τις κινητές αξίες που έχει στα χέρια του. Πρέπει να τονισθεί ότι στο Χρηματιστήριο αξιών, οι συναλλαγές γίνονται με αυστηρά καθορισμένους τύπους και με τη μεσολάβηση των Χρηματιστών, οι οποίοι

είναι πρόσωπα εμπιστοσύνης και ισχυρής οικονομικής βάσεως, ώστε να εξασφαλίζονται τα συμφέροντα των συναλλασσόμενων. Επίσης, τις τιμές δεν τις καθορίζει ούτε το Χρηματιστήριο, ούτε οι χρηματιστές, αλλά ο νόμος της προσφοράς και ζήτησης, έτσι ώστε να βρίσκονται πάντοτε μέσα στα όρια των πραγματικών τιμών,

Το Χρηματιστήριο Αξιών, με την έκδοση μετοχών ή μακροπρόθεσμων ομολογιακών δανείων, χρηματοδοτεί τις βιομηχανικές και τις άλλες επιχειρήσεις με χρήματα που αντλούνται απ' ευθείας από το κοινό που επιθυμεί να αγοράσει τίτλους Έτσι, ενώ η επιχείρηση πετυχαίνει μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση χωρίς τόκους και χρεωλύσια, το κοινό κατορθώνει να επενδύσει τις οικονομίες του. Ταυτόχρονα από μια γενική οικονομική άποψη, οδηγείται το πλεονάζον χρήμα στην εξυπηρέτηση παραγωγικών σκοπών.

Μετοχές και ομολογίες

Οι ομολογίες είναι από τα πλέον σημαντικά προϊόντα για τους επενδυτές. Το κάθε ομόλογο είναι ένα χρεόγραφο για το οποίο ο εκδότης υποχρεούται να καταβάλει την ονομαστική αξία αυτού κατά τη λήξη της σύμβασης. Στην περίπτωση μάλιστα που πρόκειται για ομόλογα με κουπόνι ο εκδότης οφείλει να καταβάλει συγκεκριμένο ποσό χρημάτων σε τακτά χρονικά διαστήματα. Κατά συνέπεια τα ομόλογα εκδίδονται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, μεγαλύτερο του ενός έτους και πρόκειται για δάνειο το οποίο αντλείται από τον εκδότη του μέσω των κεφαλαιαγορών. Ο εκδότης είναι ο οφειλέτης, ο οποίος δανείζεται κεφάλαια από τους επενδυτές με την έκδοση του ομολόγου. Επομένως ο κάτοχος ομολόγων είναι ο δανειστής. Το κουπόνι δεν είναι υποχρεωτικό να υπάρχει και αποτελεί τις περιοδικές πληρωμές τόκου που καταβάλλονται στον κάτοχο του ομολόγου.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι υπάρχουν διάφορα είδη ομολόγου. Ανάλογα με τον εκδότη τους διακρίνονται σε κρατικά, επιχειρηματικά, δημοτικά και υπερεθνικά. Υπάρχουν επίσης ομόλογα σταθερού και μεταβλητού επιτοκίου καθώς και ομόλογα με και χωρίς κουπόνι. Σε κάθε περίπτωση είναι εξαιρετικής σημασίας για τους επενδυτές εφ' όσον μπορούν να κερδίσουν σταθερές αποδόσεις ελαχιστοποιώντας ή εκμηδενίζοντας τον κίνδυνο. Παράλληλα όσο θέλουν να κερδοσκοπήσουν δύνανται να αποκτήσουν μεγαλύτερες αποδόσεις με τις μεταβολές των επιτοκίων.

Η μετοχή αποτελεί επίσης ένα αξιόγραφο στο οποίο περιλαμβάνονται τα δικαιώματα του μετόχου λόγω της συμμετοχής του σε μία ανώνυμη εταιρεία. Το κεφάλαιο των ανωνύμων εταιρειών διαιρείται σε ίσα μερίδια, καθένα από τα οποία καλείται ως μετοχή. Οι εν λόγω μετοχές είναι ανώνυμες ή ονομαστικές και μεταβιβάζονται ελεύθερα εκτός αν το καταστατικό προβλέπει συγκεκριμένους περιορισμούς. Οι μέτοχοι ευθύνονται μέχρι και το ποσό της εισφοράς τους. Δεν έχουν συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης και ως εκ τούτου αποτελούν προϊόντα μακροπρόθεσμης ισχύος. Οι μέτοχοι συμμετέχουν πλήρως στην αύξηση των κερδών ενώ σε περίπτωση εκκαθάρισης πληρώνονται τελευταίοι.

Είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί ότι οι μετοχές διακρίνονται σε κοινές και προνομιούχες. Αναφέροντας τα χαρακτηριστικά των κοινών μετοχών, οι μέτοχοι ευθύνονται μόνο μέχρι του ονομαστικού κεφαλαίου των μετοχών που κατέχουν. Κάθε μέτοχος δικαιούται να μετάσχει στη Γενική συνέλευση της εταιρείας και κάθε μετοχή παρέχει το δικαίωμα μίας ψήφου.

Οι προνομιούχες μετοχές από την άλλη τυγχάνουν καλύτερης μεταχείρισης καθώς από τα κέρδη κάθε χρήσης η διανομή γίνεται πρώτα στις προνομιούχες και μετά στις κοινές μετοχές. Επίσης κατά την εκκαθάριση το κεφάλαιο αποδίδεται προνομιακά στους κατόχους προνομιούχων μετοχών. Δεν έχουν ωστόσο, συνήθως, δικαίωμα ψήφου στη Γενική Συνέλευση.

Πρωτογενείς και δευτερογενείς αγορές

Με τον όρο πρωτογενείς αγορές νοούνται εκείνες στις οποίες πραγματοποιούνται οι νέες εκδόσεις χρηματοοικονομικών προϊόντων όπως για παράδειγμα ομολόγων και μετοχών. Τα εν λόγω προϊόντα πωλούνται στους αρχικούς επενδυτές από τους εκδότες. Οι αρχικοί επενδυτές είναι οι τράπεζες, οι ασφαλιστικές εταιρείες και τα ταμεία, οι εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου καθώς και οι ιδιώτες. Κατά την έκδοση οι αρχικοί αγοραστές των χρηματοοικονομικών προϊόντων εγγυώνται την τιμή των προϊόντων. Η τιμή αυτή σε συνδυασμό με την ποσότητα των τίτλων, προσδιορίζει το ύψος του κεφαλαίου χρηματοδότησης. Στη συνέχεια οι αρχικοί επενδυτές μπορούν να μεταπωλήσουν τα προϊόντα στο επενδυτικό κοινό.

Από την άλλη πλευρά, δευτερογενείς είναι οι αγορές στις οποίες τα ήδη εκδοθέντα χρηματοοικονομικά προϊόντα μεταπωλούνται μεταξύ των επενδυτών. Στις εν λόγω αγορές η αγοραπωλησία προϊόντων δεν αφορά στη χρηματοδότηση των εκδοτών των προϊόντων. Εκεί δραστηριοποιούνται χρηματομεσίτες, οι οποίοι εκτελούν

τις εντολές αγοράς και πώλησης των προϊόντων για λογαριασμό των επενδυτών - πελατών τους αλλά και δημιουργοί αγοράς, οι οποίοι πωλούν ή αγοράζουν τα προϊόντα για δικό τους λογαριασμό.

Οργάνωση του Χρηματιστηρίου Αθηνών

Πάνω από το ιστορικό καφενείο «Η Ωραία Ελλάς» στη διασταύρωση των οδών Ερμού και Αιόλου βρισκόταν από το 1870 η Λέσχη Εμπόρων των Αθηνών, που χρησίμευε ως τόπος συναντήσεως των επαγγελματιών, αλλά συχνά και ως πρακτορείο ειδήσεων. Στο χώρο αυτό κάθε απόγευμα διεξάγονταν διαπραγματεύσεις επί των ομολογιών των εθνικών δανείων που εκδίδονταν τότε.

Σταδιακά και με τη διάδοση των μετοχικών τίτλων, δημιουργήθηκε η διάθεση για σημαντικότερες συναλλαγές. Με την πάροδο του χρόνου, η λέσχη πάνω από το καφενείο «Η Ωραία Ελλάς» μετατράπηκε από ψυχαγωγικό κέντρο ορισμένης επαγγελματικής τάξης σε «Μετοχοπρατήριο» σύμφωνα με τον Τρ. Ευαγγελίδη που της έδωσε αυτή την ονομασία. Και αυτό διότι οι συναλλαγές που εισήγαγαν οι πρώην «χαβιαροχανίτες» ομογενείς ήταν γνήσιες χρηματιστηριακές πράξεις, που είχαν αναπτυχθεί στα ήδη οργανωμένα Χρηματιστήρια άλλων χωρών. Έτσι άρχισε να λειτουργεί ένα «ανεπίσημο» Χρηματιστήριο στη πόλη της Αθήνας. Έμβλημά του ήταν ο Φτερωτός Ερμής, απ' όπου αργότερα εμπνεύσθηκε και το έμβλημα του το «επίσημο» Χρηματιστήριο.

Το Χρηματιστήριο Αθηνών παίζει μεγάλο ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας στο τελευταίο μισό του 20ου αιώνα. Γεγονότα τα οποία επηρέασαν ο Χρηματιστήριο είναι η ένταξη της Ελλάδας στην Νομισματική και Οικονομική Ενοποίηση (ΟΝΕ) και το Χρηματιστηριακό κραχ του 1999, το οποίο σημάδεψε τις ζωές πολλών ελληνικών οικογενειών.

Ο Όμιλος Χρηματιστηρίου Αθηνών αποτελείται από την εταιρεία Ελληνικά Χρηματιστήρια – Χρηματιστήριο Αθηνών Α.Ε. Συμμετοχών (ΕΧΑΕ) και τις θυγατρικές της ΕΧΑΕ εταιρείες Ελληνικό Κεντρικό Αποθετήριο Τίτλων Α.Ε. (ΑΤΗΕΧCSD) και Εταιρεία Εκκαθάρισης Συναλλαγών Χρηματιστηρίου Αθηνών Α.Ε. (ΑΤΗΕΧClear).

Το χρηματιστήριο μετατράπηκε σε ανώνυμη εταιρεία του ελληνικού δημοσίου με την επωνυμία Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών Α.Ε. το 1995. Ακολούθησε το 1997 η αγορά από ιδιώτες του 39,67% και εν συνεχεία του 12% των μετοχών της εταιρείας το 1998, με το μερίδιο του ελληνικού δημοσίου να φτάνει στο 47,7% των μετοχών το 1999. Η εταιρεία χαρτοφυλακίου Ελληνικά Χρηματιστήρια Α.Ε. δημιουργήθηκε το 2000.

Η εταιρεία Χρηματιστήριο Αθηνών Α.Ε. προέκυψε από τη συγχώνευση των εταιρειών Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών Α.Ε. και Χρηματιστήριο Παραγώγων Αθηνών Α.Ε., θυγατρικών της Ελληνικά Χρηματιστήρια Α.Ε., το Σεπτέμβριο του 2002. Οι μετοχές της Ελληνικά Χρηματιστήρια Α.Ε. αποκτήθηκαν από 7 τράπεζες το 2003. Η Ελληνικά Χρηματιστήρια Α.Ε. απέκτησε το 100% των μετοχών των θυγατρικών εταιρειών Κεντρικό Αποθετήριο Αξιών Α.Ε. (ΚΑΑ) και Εταιρεία Εκκαθάρισης Συναλλαγών επί Παραγώγων Α.Ε. (ΕΤΕΣΕΠ) το 2006. Ένα χρόνο νωρίτερα, το 2005, η Ελληνικά Χρηματιστήρια Α.Ε. απέκτησε τον πλήρη έλεγχο της θυγατρικής Ανάπτυξη Συστημάτων και Υποστήριξης Κεφαλαιαγοράς Α.Ε. (ΑΣΥΚ). Έπειτα, το 2013, η Χρηματιστήριο Αθηνών Α.Ε. συγχωνεύθηκε με την Ελληνικά Χρηματιστήρια Α.Ε. δημιουργώντας την Ελληνικά Χρηματιστήρια – Χρηματιστήριο Αθηνών Α.Ε. Συμμετοχών (ΕΧΑΕ) η οποία είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

Ο Σκοπός και η σημασία του Χ.Α.Α

Ο σκοπός και σημασία του Χ.Α.Α. συνίσταται στα εξής :

Το ευρύ επενδυτικό κοινό αλλά και οι επιχειρήσεις μπορούν να τοποθετήσουν τα ρευστά διαθέσιμα τους σε μετοχές και ομολογίες που είναι εισηγμένες στο ΧΑΑ με σκοπό να τους αποφέρουν κέρδη ένα σταθερό εισόδημα,

Για την χρηματοδότηση των επενδυτικών τους προγραμμάτων οι επιχειρήσεις καταφεύγουν στην έκδοση μετοχών ομολογιών για την άντληση κεφαλαίων, με αποτέλεσμα να αποφεύγεται η προσφυγή των επιχειρήσεων στον τραπεζικό δανεισμό που είναι δαπανηρότερος.

Εκτός από τις επιχειρήσεις και το επενδυτικό κοινό στο Χ.Α.Α. καταφεύγουν και οι Δήμοι, οι Δημόσιοι Οργανισμοί, το Κράτος κ.α. με σκοπό την συγκέντρωση χρημάτων για την πραγματοποίηση έργων που θα βοηθήσουν στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Συνεπώς στο Χ.Α.Α. επιτυγχάνεται εύκολη, γρήγορη, ασφαλής εκτέλεση των χρηματιστηριακών συναλλαγών και διάδοση κινητών αξιών στο επενδυτικό κοινό, γεγονός που συμβάλλει στη γρήγορη ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας και στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του λαού της.

Η διοίκηση και εποπτεία του ΧΑΑ

Το χρηματιστήριο Αθηνών εποπτεύεται από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας. Η επιτροπή κεφαλαιαγοράς εποπτεύει την ελληνική αγορά κεφαλαίου έχοντας ως αντικειμενικό της σκοπό την προστασία των επενδυτών και την εύρυθμη και ομαλή λειτουργία της αγοράς και γνωμοδοτεί προς το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας. Ο ρόλος της εν λόγω επιτροπής λοιπόν είναι καίριας σημασίας για τη λειτουργία του χρηματιστηρίου. Από τις βασικές της αρμοδιότητες είναι η σύμφωνη γνώμη που παρέχει για την πιθανή αναστολή της διαπραγμάτευσης μίας μετοχής καθώς και η απόφαση, ύστερα από πρόταση του διοικητικού συμβουλίου, για τη διαγραφή μιας εταιρείας από το χρηματιστήριο αξιών Αθηνών.

Επιπλέον, η επιτροπή κεφαλαιαγοράς χορηγεί άδεια σύστασης χρηματιστηριακής εταιρείας, εγκρίνει το διορισμό χρηματιστηριακού εκπροσώπου υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις και διορίζει τους χρηματιστές.

Οι χρηματιστηριακοί δείκτες

Οι χρηματιστηριακοί δείκτες είναι ενδεικτικοί της βαρύτητας και της αξίας των μετοχών και κατ' επέκταση της λειτουργίας του χρηματιστηρίου στο βαθμό που μπορούν να προσδιορίσουν τη μέση κίνηση της χρηματιστηριακής αγοράς. Είναι μετρήσιμοι σε καθημερινό επίπεδο και με σχετική ευκολία και παράλληλα είναι ανακοινώσιμοι από όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Παρέχουν επομένως τη δυνατότητα στους επενδυτές να συγκρίνουν μεταξύ των αξιόγραφων και να κάνουν την καλύτερη δυνατή επιλογή ώστε να έχουν το κατά το δυνατόν αποτελεσματικότερο χαρτοφυλάκιο, εκείνο δηλαδή ε τη μεγαλύτερη απόδοση και ταυτόχρονα τον μικρότερο δυνατό κίνδυνο. Όσο πιο ακριβής είναι ο δείκτης στην αποτύπωση της πραγματικότητας της αγοράς τόσο πιο χρήσιμο εργαλείο αποτελεί για τους επενδυτές.

Ο γενικός δείκτης του χρηματιστηρίου αξιών Αθηνών αποτελείται από εξήντα μετοχές αν και καθημερινά γίνονται αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε αυτό πολύ περισσότερες. Ο καθορισμός των χρηματιστηριακών δεικτών εξαρτάται από τον αριθμό και το είδος των μετοχών, τη στάθμισή τους και τον τρόπο υπολογισμού της μεταβολής των τιμών. Μέσα από τις διακυμάνσεις του Δείκτη, αξιολογείται η εμπιστοσύνη του επενδυτικού κοινού στις τιμές των μετοχών. Όπως είναι φυσικό αν ανεβαίνει η αξία των μετοχών που αποτελούν το δείκτη ανεβαίνει και ο δείκτης και το αντίθετο. Γενικότερα, ο δείκτης χαρακτηρίζει τον μέσο όρο της αξίας των μετοχών που τον αποτελούν.

Μία άλλη χρήσιμη διάκριση των χρηματιστηριακών δεικτών είναι εκείνη σε πολυκλαδικούς ή συγκεντρωτικούς δείκτες. Στην πρώτη περίπτωση ο δείκτης αναφέρεται στη συμπεριφορά ορισμένων μετοχών από εταιρείες που δεν ανήκουν στον ίδιο κλάδο. Ο συγκεντρωτικός δείκτης παρακολουθεί τη συμπεριφορά μετοχών που ανήκουν στον ίδιο κλάδο.

Οι Τράπεζες

Ορισμός Τράπεζας

«Τράπεζες είναι οι επιχειρήσεις που δέχονται κατ' επάγγελμα καταθέσεις χρημάτων ή άλλων αξιών» (Ν. 5076/1931)

«Πιστωτικό ίδρυμα είναι η επιχείρηση της οποίας η δραστηριότητα συνίσταται στο να δέχεται καταθέσεις ή άλλα επιστρεπτέα κεφάλαια από το κοινό και να χορηγεί πιστώσεις για λογαριασμό της» (Οδηγία 780/77 Ε.Ε)

Έννοια Τραπεζών

- Είναι ιδιότυπες επιχειρήσεις οι οποίες λειτουργούν κυρίως με ξένα κεφάλαια τα οποία δανείζει
- Είναι χρεωστής και πιστωτής φυσικών προσώπων καθώς δέχεται τις καταθέσεις τους και τους δανείζει ταυτόχρονα για την κάλυψη των αναγκών τους
- Έχουν σκοπό το κέρδος, το οποίο προκύπτει από τη διαφορά του επιτοκίου καταθέσεων και του επιτοκίου δανεισμού.

Είδη Τραπεζών

Από άποψη ιδιοκτησίας:

- Δημόσιες
- Ημικρατικές
- Ιδιωτικές

Από άποψη σκοπού:

Κεντρική Τράπεζα: Είναι υπεύθυνη για τη νομισματική πολιτική και μπορεί να είναι ο δανειστής της τελευταίας λύσης σε περίπτωση κρίσης. Χρεώνεται συχνά με τον έλεγχο του διάθεσης χρήματος, συμπεριλαμβανομένης της έκδοσης νομίσματος. Παραδείγματα κεντρικών τραπεζών είναι η Τράπεζα της Ελλάδος και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Εμπορικές Τράπεζες: Συγκεντρώνουν τα χρήματα των αποταμιευτών με την υποχρέωση να τα επιστρέψουν με τόκο, και σ' όλο αυτό το διάστημα διαχειρίζονται τις "τραπεζικές καταθέσεις" παρέχοντας πιστώσεις στο εμπόριο και τη βιομηχανία.

Κτηματικές Τράπεζες: Παρέχουν δάνεια με παραχώρηση από μέρους των καταθετών για την τ. δικαιώματος υποθήκης ακινήτων ή αντικειμένων που μπορούν να υποθηκευτούν.

Αγροτικές Τράπεζες: Ασκούν αγροτική πιστωτική πολιτική, παρέχοντας βραχυπρόθεσμες, και σε έκτακτες περιπτώσεις μακροπρόθεσμες πιστώσεις.

Ειδικές Τράπεζες

Το Ταμείο Παρακαταθηκών & Δανείων ιδρύθηκε με το Νόμο 1608 του 1919. Αποτελεί αυτόνομο χρηματοπιστωτικό διαχειριστικό οργανισμό (Ν.Π.Δ.Δ.) περιφερειακής ανάπτυξης με δική του περιουσία, κίνδυνο και πίστη, ο οποίος λειτουργεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Οικονομικών, για την εξυπηρέτηση του Δημόσιου και Κοινωνικού συμφέροντος.

Σκοποί του είναι :

Η ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης με χρηματοπιστωτική και τεχνική υποστήριξη της Τοπικής & Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και των επιχειρήσεων τους, καθώς και άλλων Νομικών Προσώπων και Οργανισμών Δημόσιου και Ιδιωτικού Δικαίου. Συγκεκριμένα χορηγεί δάνεια :

- σε Ο.Τ.Α. (Οργανισμούς Τοπικής & Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης)

- σε Δ.Ε.Υ.Α. (Δημοτικές Επιχειρήσεις Υδρευσης-Αποχέτευσης)
- σε άλλες Δημοτικές & Κοινοτικές Επιχειρήσεις εκτός Δ.Ε.Υ.Α.
- Η χορήγηση στεγαστικών δανείων για απόκτηση ή αποπεράτωση πρώτης κατοικίας σε δημόσιους υπάλληλους, σε υπάλληλους των Ν.Π.Δ.Δ. κλπ. καθώς και στους συνταξιούχους των παραπάνω κατηγοριών.
- Η εκτέλεση τραπεζικών εργασιών και η λειτουργία θησαυροφυλακίου για μίσθωση θυρίδων.
- Η αποκλειστική φύλαξη κάθε είδους παρακαταθήκης, χρηματικής ή αυτούσιας (τίτλοι δημοσίου, έντοκα γραμμάτια, τιμαλφή κλπ.).
- Η άσκηση της ταμειακής διαχείρισης των κεφαλαίων των Ο.Τ.Α., των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ειδικών Ταμείων, καθώς και η διενέργεια της ταμειακής υπηρεσίας άλλων νομικών προσώπων.
- Η πληρωμή αποζημιώσεων από απαλλοτρίωση ή προσκύρωση ακινήτου.

Τραπεζικές Εργασίες

Παθητικές Πιστωτικές Εργασίες

Αφορούν την εύρεση των κεφαλαίων για δανεισμούς. Αυτά προέρχονται:

- Από καταθέσεις ιδιωτών και επιχειρήσεων
- Από την εσωτερική και διεθνή κεφαλαιαγορά
- Τα ίδια κεφάλαια

Ενεργητικές Εργασίες

Αφορούν τις πράξεις διάθεσης των κεφαλαίων που αποκτήθηκαν μέσω των παθητικών εργασιών.

Οι χρηματοδοτήσεις διακρίνονται ανάλογα με τον τομέα που απευθύνονται (ιδιωτικό, δημόσιο), τον κλάδο της επιχειρηματικής δραστηριότητας (γεωργία, βιομηχανία, εμπόριο) και το φορέα που δέχεται τις χρηματοδοτήσεις.

Τα δάνεια διακρίνονται σε βραχυπρόθεσμα (μέχρι 18 μήνες), μεσοπρόθεσμα (από 3 ως 8 έτη) και μακροπρόθεσμα (από 8-30 έτη).

Διαμεσολαβητικές Εργασίες

Πράξεις και υπηρεσίες της τράπεζας προς τους πελάτες της που παρέχονται επ αμοιβή με σκοπό την αντιμετώπιση ατομικών ή επιχειρηματικών αναγκών.

Τέτοιες είναι αγοραπωλησίες συναλλάγματος, εμβάσματα, ενοικιάσεις θυρίδων, εγγυητικές επιστολές κλπ.

Ο Ανταγωνισμός: Η έννοια και τα είδη του

Η έννοια του ανταγωνισμού

Ανταγωνισμός είναι η προσπάθεια που γίνεται μεταξύ προσώπων (εμπόρων κτλ.), για να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα, όσον αφορά συγκεκριμένο σκοπό τον οποίο επιδιώκουν ταυτόχρονα και άλλοι.

Επομένως ανταγωνισμός είναι η άμιλλα, η οποία αναπτύσσεται μεταξύ ατόμων του ίδιου επαγγέλματος και προπαντός των εμπόρων με την ίδια δραστηριότητα. Ο αγρότης π.χ. προσπαθεί η παραγωγή του να είναι μεγαλύτερη και καλύτερη, ο βιομήχανος να παρουσιάσει τελειότερα και φθηνότερα προϊόντα, ο μεταφορέας ταχύτερα και καλύτερα μέσα μεταφοράς, ο τραπεζίτης ευνοϊκότερη και γρηγορότερη εξυπηρέτηση των πελατών του κ.ο.κ.

Βέβαια ανταγωνισμός σημαίνει ύπαρξη αγοράς, μέσα στην οποία λειτουργεί ο νόμος της προσφοράς και της ζήτησης και οι τιμές διαμορφώνονται με βάση αυτό το νόμο. Γι' αυτό, όταν λέμε «ανταγωνιστική οικονομία», εννοούμε «οικονομία Αγοράς».

Ο ανταγωνισμός βρίσκεται σε όλους τους κλάδους παραγωγής και σε όλα τα επαγγέλματα. Παρουσιάζεται όμως ισχυρότερος και με μεγαλύτερη ένταση μεταξύ των εμπόρων και σε όλες τις μορφές της εμπορικής δραστηριότητας. Π.χ. ο ένας έμπορος νοικιάζει κεντρικότερο κατάστημα, ο άλλος αποκτά καλό και ειδικευμένο προσωπικό, ο τρίτος πουλάει τα προϊόντα του με ευνοϊκότερους όρους κ.ο.κ.

Για όλα αυτά σημαντικό ρόλο παίζουν η ικανότητα του εμπόρου, η πείρα, οι τεχνικές και επιστημονικές γνώσεις που διαθέτει.

Ο ανταγωνισμός όμως αναφέρεται κυρίως στην επιτυχή διάθεση των εμπορευμάτων, διότι η επιτυχία της εμπορικής δραστηριότητας εξαρτάται από την ικανότητα να διαθέτουν οι έμποροι όσο το δυνατόν περισσότερα εμπορεύματα στην αγορά με τους ευνοϊκότερους όρους.

Σήμερα οι έμποροι διαθέτουν πολλά μέσα για να κατακτήσουν την αγορά. Τα πιο συνηθισμένα είναι: **η διαφήμιση, η καλή συσκευασία, οι ευκολίες πληρωμής, η βελτίωση της ποιότητας, η μείωση της τιμής, η καλή εξυπηρέτηση** κτλ.

Ο ανταγωνισμός στηρίζεται στην ελευθερία των συναλλαγών και παρουσιάζεται όχι μόνο μεταξύ των ατόμων του ίδιου επαγγέλματος αλλά και μεταξύ των κρατών που παράγουν τα ίδια προϊόν

Είδη ανταγωνισμού

Με βάση τον ανταγωνισμό που επικρατεί μεταξύ των επιχειρήσεων (πωλητών) με δεδομένο φυσικά και τον ανταγωνισμό μεταξύ των αγοραστών, οι μορφές αγοράς που μπορούμε να συναντήσουμε είναι:

Ο πλήρης ή τέλειος ανταγωνισμός, όταν σε ένα κλάδο παραγωγής υπάρχουν πάρα πολλές επιχειρήσεις που παράγουν και προσφέρουν ομοιογενή προϊόντα σε πολλούς αγοραστές. Παράδειγμα οι γεωργικές επιχειρήσεις.

Το μονοπώλιο, όταν σε ένα κλάδο παραγωγής υπάρχει μόνο μια επιχείρηση που παράγει και προσφέρει ένα προϊόν σε πολλούς αγοραστές.

Το олиγοπώλιο, όταν σε ένα κλάδο υπάρχουν λίγες επιχειρήσεις που παράγουν και προσφέρουν ομοιογενή ή ελάχιστα διαφοροποιημένα προϊόντα σε πολλούς αγοραστές. Παράδειγμα οι βιομηχανίες αυτοκινήτων.

Ο μονοπωλιακός ανταγωνισμός, όταν σε ένα κλάδο υπάρχουν πολλές επιχειρήσεις που παράγουν και προσφέρουν ελαφρά διαφοροποιημένα προϊόντα σε πολλούς αγοραστές. Παράδειγμα οι εμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις.

Αποτελέσματα του ανταγωνισμού

Τα αποτελέσματα του ανταγωνισμού είναι κατά βάση θετικά (ευμενή), υπάρχουν όμως και μερικά αρνητικά (δυσμενή) αποτελέσματα.

Τα θετικά αποτελέσματα του ανταγωνισμού είναι:

Η βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων αγαθών. Οι επιχειρήσεις προ- κειμένου να αυξήσουν την κατανάλωση των προϊόντων τους χρησιμοποιούν νέους τρόπους και νέες μεθόδους στην παραγωγή. Έτσι με τον ανταγωνισμό προκύπτουν νέες εφευρέσεις και τελειοποιούνται τα προϊόντα σε όφελος τελικά των

καταναλωτών.

Η μείωση της τιμής πώλησης των εμπορευμάτων σε βάρος του κέρδους των εμπόρων.

Η επικράτηση των πιο ικανών, οι οποίοι αποκτούν μεγαλύτερο μερίδιο στην αγορά.

Η καλύτερη εξυπηρέτηση του καταναλωτικού κοινού, γιατί καθιερώνονται ευνοϊκότεροι όροι πώλησης, όπως π.χ. πρόθυμη εξυπηρέτηση, παραδόσεις στο σπίτι, πωλήσεις με πίστωση κ.ο.κ.

Η τεχνολογική πρόοδος. Οι επιχειρήσεις επιδιώκουν το συνεχή εκσυγχρονισμό τους και εφαρμόζουν ό,τι προσφέρει ο αυτοματισμός, η πληροφορική και η ηλεκτρονική για την παραγωγή.

Η αύξηση των εξαγωγών και η μείωση των εισαγωγών με συνέπεια την αύξηση της εισροής συναλλάγματος και τη μείωση των εκροών συναλλάγματος.

Η αναβάθμιση του επιπέδου των επιχειρήσεων. Χρησιμοποιούνται νεότερες επιστημονικές τεχνικές πολιτικής κατάκτησης των αγορών (Marketing) και απασχολούνται για το σκοπό αυτό αρκετά πρόσωπα, με ειδικές επιστημονικές γνώσεις.

Η ταχύτατη διάδοση των εμπορευμάτων σ' όλα τα σημεία της οικουμένης, ώστε να ικανοποιούνται οι ανάγκες των ανθρώπων.

Η επίτευξη ισορροπίας προσφοράς και ζήτησης, με αποτέλεσμα την εξισορόπηση των τιμών

Τα αρνητικά αποτελέσματα του ανταγωνισμού είναι:

Η εξόντωση των μικρών και ασθενέστερων επιχειρήσεων, οι οποίες δεν μπορούν να παρακολουθήσουν την πρόοδο και τις εξελίξεις.

Η δημιουργία κινδύνων για εμφάνιση μονοπωλίων και ολιγοπωλίων με την

επικράτηση του ενός ή των ολίγων. Λέγεται χαρακτηριστικά ότι ο ανταγωνισμός σκοτώνει τον εαυτό του.

Οι τάσεις για παράνομες πράξεις. Οι μικρές επιχειρήσεις, προκειμένου να επιβιώσουν, καταφεύγουν πολλές φορές στη νοθεία, τη φοροδιαφυγή κτλ. με αρνητικές συνέπειες για την εθνική οικονομία και την υγεία των καταναλωτών.

Η αύξηση της ανεργίας. Με τον ανταγωνισμό αχρηστεύονται παραγωγικά μηχανήματα και εγκαταστάσεις με αποτέλεσμα να κλείνουν επιχειρήσεις, να απολύονται εργαζόμενοι και να αυξάνεται η ανεργία.

Θεμιτός και Αθέμιτος Ανταγωνισμός

Θεμιτός Ανταγωνισμός

Θεμιτός ανταγωνισμός καλείται ο ανταγωνισμός που γίνεται μέσα σε πλαίσια που καθορίζουν:

α) οι νόμοι,

β) τα χρηστά ήθη και

γ) οι εμπορικές συνήθειες,

Οι νόμοι διαγράφουν τα πλαίσια του θεμιτού ανταγωνισμού και θεσπίζουν διατάξεις για τον αθέμιτο ανταγωνισμό.

Τα χρηστά ήθη διαγράφουν τη γενική αντίληψη για το τι πρέπει να αποφεύγεται (απάτη, συκοφαντία, ψέμα κτλ.).

Οι εμπορικές συνήθειες ορίζουν τα πλαίσια μιας δεοντολογίας σε σχέση με τη συμπεριφορά απέναντι στους ανταγωνιστές, όπως ο σεβασμός της προσωπικότητάς τους, τα δικαιώματα της εργασίας τους, η αναγνώριση των δικαιωμάτων τους στις συναλλαγές κ.ά.

Θεμιτός Ανταγωνισμός

Τα μέσα που χρησιμοποιεί ο θεμιτός ανταγωνισμός είναι πολλά. Τα κυριότερα είναι:

- α.** Οι χαμηλές τιμές που προσελκύουν το καταναλωτικό κοινό,
- β.** Η καλή ποιότητα που προσελκύει και διατηρεί την πελατεία,
- γ.** Οι διευκολύνσεις στους πελάτες (επιστροφές εμπορευμάτων, ευκολίες στην πληρωμή κτλ.).
- δ.** Η καλή εμφάνιση του εμπορεύματος. Ο τρόπος συσκευασίας, η κομψή εμφάνιση του περικαλύμματος επιδρούν θετικά στον καταναλωτή,
- ε.** Η εμφάνιση του καταστήματος: Ο επιπλέον φωτισμός, η διάταξη των εμπορευμάτων επιδρούν ψυχολογικά στον πελάτη,
- στ.** Η διαφήμιση του καταστήματος και των εμπορευμάτων,
- ζ.** Η φήμη και η καλή συμπεριφορά του εμπόρου προς του πελάτες του.

Αθέμιτος Ανταγωνισμός

Αθέμιτος ανταγωνισμός καλείται ο ανταγωνισμός που γίνεται με παράνομα και δόλια μέσα και χρησιμοποιεί μεθόδους, με τις οποίες επιδιώκει να παραπλανήσει το κοινό.

Οι πιο συνηθισμένες πράξεις αθέμιτου ανταγωνισμού είναι οι εξής:

Η δόλια και ψευδής διαφήμιση. Καταρχήν η διαφήμιση είναι ελεύθερη. Ακόμη και υπερβολές και κάποια ανακρίβεια είναι ανεκτή μέσα σε ορισμένα όρια.

Ο νόμος όμως απαγορεύει την ψευδή διαφήμιση. Συγκεκριμένα ο νόμος απαγορεύει τις ανακριβείς δηλώσεις για την ποιότητα, (βούτυρο αγνό για βούτυρο που είναι αναμιγμένο με φυτίνη), για την προέλευση (κουστούμι Αγγλίας για κουστούμι ελληνικό), για τον τρόπο παραγωγής (χειροποίητο για βιομηχανικό προϊόν), για την αιτία πώλησης (λόγω μετακόμισης, λόγω κατεδάφισης χωρίς να συμβαίνει) κτλ.

Η νοθεία. Η προσπάθεια να προσθέσει ο έμπορος στο εμπόρευμα κάτι που δεν έχει λέγεται νοθεία. Αναμειγνύει π.χ. ελαιόλαδο με σπορέλαιο και το πωλεί στην τιμή του ελαιολάδου, νοθεύει το γάλα με νερό κ.ο.κ.

Η παραποίηση ξένου σήματος ή επωνυμίας. Π.χ. η εταιρεία που παράγει το μπλουζάκι Βήτα χρησιμοποιεί το σήμα της μάρκας Ζήτα, που είναι ανώτερο ποιοτικά από το μπλουζάκι Βήτα. Αυτό παραπλανά το καταναλωτικό κοινό, το ζημιώνει, γιατί δεν προμηθεύεται την ποιότητα που επιθυμεί και το μπλουζάκι Ζήτα στη συγκεκριμένη περίπτωση δυσφημίζεται.

Η μείωση της ποσότητας του εμπορεύματος. Πολλές φορές με ψεύτικη ζύγιση προσφέρεται εμπόρευμα συσκευασμένο με μειωμένο βάρος.

Η δυσφήμιση άλλων εμπόρων. Η δυσφήμιση των προϊόντων του αντιπάλου, ειδήσεις που μπορούν να βλάψουν τις εργασίες της επιχείρησής του ή την πίστη του εμπόρου απαγορεύονται.

Η Δημόσια αγγελία για εκποίηση εμπορευμάτων λόγω κατεδάφισης ή πτώχευσης. Στην περίπτωση της κατεδάφισης, εάν αληθεύει ο ισχυρισμός, ο έμπορος πουλάει φθηνότερα, πολλές φορές κάτω του κόστους, για να αποφύγει τα έξοδα μεταφοράς. Εάν αυτό δεν αληθεύει και με το πρόσχημα της κατεδάφισης συγκεντρώνει μεγάλη πελατεία και πουλάει τα προϊόντα του όπως πρώτα, στις ίδιες τιμές, αυτό είναι αθέμιτος ανταγωνισμός.

Στην περίπτωση της πτώχευσης, εάν είναι αληθινή η πτώχευση, η πώληση των εμπορευμάτων με πλειστηριασμό γίνεται και κάτω του κόστους, εάν όμως η πτώχευση είναι εικονική, η πώληση γίνεται στην τιμή που γινόταν και προηγούμενως και αυτό δεν απαγορεύεται.

Η κοινοποίηση επαγγελματικών μυστικών. Μυστικά που αφορούν τον τρόπο επεξεργασίας ή συσκευασίας ενός προϊόντος ή τον τρόπο με τον οποίο συναλλάσσεται ο έμπορος απαγορεύεται να κοινοποιούνται.

Συνέπειες Αθέμιτου Ανταγωνισμού

Οι συνέπειες του αθέμιτου ανταγωνισμού είναι πολλές. Οι κυριότερες από αυτές είναι:

- Ζημιώνεται το κοινό από πλευράς υγείας με την κυκλοφορία αγαθών κακής ποιότητας και υψηλής

τιμής.

- Θίγονται τα συμφέροντα τρίτων προσώπων και
- Περιορίζεται η κυκλοφορία των καλών εμπορευμάτων και πωλούνται τα υποκατάστατά τους.

Διακρίσεις Βιομηχανιών

Η πρώτη μεγάλη διάκριση των Οικονομικών Οργανισμών μπορεί να γίνει με βάση τη μορφή της ιδιοκτησίας τους, δηλαδή σε ποιον ανήκουν. Έτσι λοιπόν διακρίνονται σε ιδιωτικούς, δημόσιους, δημοτικούς- κοινοτικούς και μικτούς.

Ιδιωτικοί Οργανισμοί

Είναι οι οικονομικές μονάδες στις οποίες ιδιοκτήτες είναι ιδιώτες, φυσικά πρόσωπα ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.). Λειτουργούν με βάση τις αρχές του ιδιωτικού δικαίου και ιδιαίτερες νομικές συμφωνίες. Χαρακτηριστικό τους είναι η μεγάλη διαχειριστική ευελιξία και η ανεξαρτησία, φυσικά κάτω από την προϋπόθεση ότι δρουν μέσα στο πλαίσιο των νόμων. Αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρησιακών οικονομικών μονάδων στο σύστημα της οικονομίας της αγοράς. Επιδιώκουν με την παραγωγή προϊόντων - υπηρεσιών την πραγματοποίηση κέρδους, σύμφωνα με τη βασική οικονομική αρχή, δηλαδή "Ελάχιστο Κόστος - Μέγιστος Κέρδος".

Ι. Διάκριση με βάση τη νομική τους μορφή

Σύμφωνα με το φορέα και τη νομική τους μορφή, οι επιχειρήσεις, κυρίως κερδοσκοπικού χαρακτήρα, διακρίνονται σε ατομικές, εταιρικές και συλλογικές.

α) Ατομικές επιχειρήσεις

Είναι ή πιο παλιά και πιο απλή μορφή επιχείρησης. Ιδρύεται και διοικείται από ένα άτομο, το οποίο ως ιδιοκτήτης και διοικητής έχει την ευθύνη όλων των αποφάσεων και των συνεπειών τους. Η ατομική επιχείρηση χαρακτηρίζεται από μεγάλη ευελιξία και προσαρμοστικότητα στις αλλαγές της αγοράς, ενώ συνδέεται στενά με το πρόσωπο του ιδιοκτήτη της. Από τη σχέση αυτή εξαρτώνται σοβαρά θέματά της, όπως η πιστοληπτική της ικανότητα και η ίδια η ζωή της. Δεν απαιτείται ελάχιστο κεφάλαιο για την ίδρυσή της και είναι κατά κανόνα μικρή και οικογενειακή. Οι ατομικές επιχειρήσεις, μπορεί να πει κανείς, αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας.

β) Εταιρικές επιχειρήσεις

Είναι αποτέλεσμα της συνεργασίας δυο ή περισσότερων ατόμων ή φορέων, με σκοπό το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Εμφανίζονται σε πολλές μορφές, όπως Ο.Ε, Ε.Ε., Α.Ε κτλ. και έχουν πολλά πλεονεκτήματα σε σχέση με τις ατομικές, για παράδειγμα, ευκολότερη συγκέντρωση κεφαλαίων, μεγαλύτερη πιστοληπτική ικανότητα, ορθότητα αποφάσεων λόγω του συλλογικού χαρακτήρα κτλ. Βεβαίως υπάρχουν και μειονεκτήματα, όπως, για παράδειγμα, η βραδύτητα στη λήψη αποφάσεων, η δυσκολία προσαρμογής στις αλλαγές της αγοράς, λόγω της πολυπλοκότητας της παραγωγής της κτλ. Διακρίνονται κυρίως σε: 1) Προσωπικές (Ο.Ε, Ε.Ε, Αφανείς) 2) Κεφαλαιουχικές - Απρόσωπες (Α.Ε., Ε.Π.Ε.).

1. Προσωπικές Εταιρείες

Χαρακτηριστικό γνώρισμα αυτών των επιχειρήσεων είναι ότι στηρίζονται κυρίως στην προσωπικότητα των εταίρων, οι οποίοι δεν εισφέρουν μόνο κεφάλαιο, αλλά και την προσωπική τους εργασία, την εμπειρία και τις γνώσεις τους.

Ομόρρυθμη Εταιρεία (Ο.Ε.)

Την ιδρύουν τουλάχιστον δύο εταίροι εισφέροντας όσο κεφάλαιο τους χρειάζεται ή όσο διαθέτουν, χωρίς να δεσμεύονται για συγκεκριμένο ποσό από το νόμο. Οι λεπτομέρειες της συνεργασίας τους αναφέρονται στο συμβολαιογραφικό έγγραφο, που λέγεται καταστατικό. Το καταστατικό, με τη δημοσίευση του οποίου τυπικά ιδρύεται η Ο.Ε., αναφέρει τους όρους συνεργασίας, δηλ. τι κεφάλαιο εισέφεραν οι εταίροι, πως θα μοιράζονται τα κέρδη, ποιο θα είναι το αντικείμενο της Ο.Ε., η επωνυμία της, η έδρα της, η διάρκεια συνεργασίας κτλ.

Χαρακτηριστικό γνώρισμά της Ο.Ε., που τη διαφοροποιεί μάλιστα από τις άλλες προσωπικές εταιρείες, είναι η ευθύνη των εταίρων, που είναι ίδια για όλους. Καθένας ευθύνεται με όλη του την περιουσία και για το σύνολο των υποχρεώσεων της εταιρείας, όποιο και αν είναι το ύψος της συμμετοχής του στο κεφάλαιο. Στη διοίκηση συμμετέχουν ισότιμα όλοι οι εταίροι, ενώ η πιστοληπτική ικανότητα της, λόγω του τρόπου κατανομής της ευθύνης, είναι αρκετά υψηλή.

Ετερόρρυθμη Εταιρεία (Ε.Ε.)

Και σ' αυτή τη μορφή απαιτείται η συμμετοχή δύο τουλάχιστον εταίρων, από τους οποίους ο ένας ομόρρυθμος, με απεριόριστη ευθύνη. Ακόμη απαιτείται η δημοσίευση του καταστατικού με όλα τα στοιχεία της συνεργασίας (εταίροι, επωνυμία, αντικείμενο, έδρα, διάρκεια συνεργασίας κτλ.). Η ευθύνη των εταίρων είναι το σημείο που τη διαφοροποιεί από την Ο.Ε. Στην Ε.Ε. απεριόριστη ευθύνη και συμμετοχή στη διαχείρισή της έχουν μόνον οι ομόρρυθμοι εταίροι, ενώ οι ετερόρρυθμοι ευθύνονται μόνο στο ποσοστό της συμμετοχής τους στο κεφάλαιο.

Αφανής ή Συμμετοχική Εταιρεία

Αυτή είναι ουσιαστικά μία συμφωνία συνεργασίας δύο ή περισσότερων ανθρώπων χωρίς νομική υπόσταση και καλύπτει βασικά την αδυναμία των ατόμων αυτών να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά. Ένας απ' αυτούς είναι εμφανής και διαχειρίζεται την εταιρεία.

2. Κεφαλαιουχικές Εταιρείες - Απρόσωπες

Στις εταιρείες αυτές κυριαρχεί κυρίως το κεφάλαιο που εισφέρουν οι Εταίροι ή οι Μέτοχοι και όχι τα πρόσωπα. Έχουν τα χαρακτηριστικά των μεγάλων Εταιρικών Επιχειρήσεων και η ίδρυσή τους αντιμετωπίζεται ευνοϊκά από το κράτος.

Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.)

Η Ανώνυμη Εταιρεία ιδρύεται με τη συμμετοχή τουλάχιστον δύο ατόμων και σύμφωνα με το νόμο απαιτείται ένα ελάχιστο κεφάλαιο. Απαιτείται πολύπλοκη νομική και διαχειριστική διαδικασία για την ίδρυσή της, κάτι όμως που της δίνει τη φερεγγυότητα του κεφαλαιουχικού θεσμού και την ισχυροποιεί στη συνείδηση των μετόχων και του κοινού γενικά. Το κεφάλαιο της Α.Ε. μοιράζεται σε ίσα μερίδια, που λέγονται μετοχές. Η ευθύνη κάθε εταίρου είναι ανάλογη προς το ποσοστό συμμετοχής του στο κεφάλαιο, όπως φαίνεται από τον αριθμό των μετοχών που κατέχει. Η διαίρεση του κεφαλαίου σε μετοχές δίνει τη δυνατότητα συγκέντρωσης μεγάλων κεφαλαίων και γι' αυτό οι Α.Ε. είναι μεγάλες οικονομικές μονάδες.

Η περιορισμένη ευθύνη των μετόχων, η εύκολη συγκέντρωση κεφαλαίων, η εύκολη μεταβίβαση των μετοχών και ο τρόπος διοίκησης της Α.Ε. από συλλογικά εκλεγμένο διοικητικό συμβούλιο, αλλά και με συμμετοχή μη μετόχων, είναι τα βασικά της πλεονεκτήματα. Έχει μεγάλη πιστοληπτική ικανότητα και εξασφαλίζει πρόσθετα κεφάλαια με δανεισμό ή με έκδοση ομολόγων. Η έλλειψη όμως ευελιξίας στη λήψη των αποφάσεων, χαρακτηριστικό των μεγάλων επιχειρήσεων, όπως και η υπερεξούσια των μεγαλομετόχων, που ευνοείται από την απροθυμία των υπολοίπων να συμμετάσχουν στις καταστατικές διαδικασίες (συνελεύσεις, κτλ.) και στη διοίκηση της Α.Ε., είναι τα βασικά της μειονεκτήματα. Με προϋποθέσεις που πιστοποιούν κυρίως την οικονομική τους ευρωστία πολλές ΑΕ έχουν εισαχθεί στο χρηματιστήριο. Σ' ό,τι αφορά τα κέρδη των μετόχων, αυτά προέρχονται τόσο από τα κέρδη της ΑΕ (μέρισμα) όσο και από την αύξηση της χρηματιστηριακής τιμής των μετοχών της, εφόσον η πορεία της είναι κερδοφόρα, κτλ.

Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)

Η εταιρεία αυτή ιδρύεται με χαμηλό ελάχιστο κεφάλαιο και διαδικασίες απλούστερες από αυτές της Α.Ε. Το κεφάλαιο της διαιρείται σε ίσα μερίδια, στα οποία δεν ενσωματώνεται η ιδιότητα του μετόχου. Τα μερίδια μεταβιβάζονται με συμβολαιογραφική πράξη και όχι άτυπα, όπως οι μετοχές. Συνδυάζει πλεονεκτήματα της Α.Ε. (π.χ. περιορισμένη ευθύνη μετόχων) και των μικρών επιχειρήσεων (π.χ. ευελιξία, προσαρμοστικότητα κτλ.). Στο καταστατικό της προβλέπεται ο τρόπος διοίκησης και λήψης αποφάσεων, ενώ στη διαχείρισή της συμμετέχουν και μη μεριδιούχοι.

Β. Συλλογικές Εταιρείες**Συνεταιρισμοί**

Στην κατηγορία αυτή, εκτός από τους συνεταιρισμούς, συγκαταλέγονται και άλλες συλλογικές οργανώσεις (π.χ. σωματεία) ως επί το πλείστον αδύναμων οικονομικά και κοινωνικά επαγγελματιών, ιδιαίτερα του πρωτογενή τομέα παραγωγής. Σκοπός τους είναι η προαγωγή των συμφερόντων των μελών τους, η βελτίωση του πνευματικού και πολιτιστικού τους επιπέδου, ενώ πάντα εξέφραζαν το πνεύμα και τη δύναμη του συνεργατισμού. Για τη σύστασή τους απαιτείται η συμμετοχή 7 μελών, ενώ ό,τι έχει σχέση με τη διοίκησή τους, τη διαχείρισή τους, την εκλογή διοικητικών οργάνων κτλ. συμπεριλαμβάνεται στο καταστατικό τους.

Έργο του διοικητικού συμβουλίου είναι να κάνει τις ενέργειες που απαιτούνται (διαπραγματεύσεις κτλ.), προκειμένου οι συνεταιρισμοί να πετύχουν, π.χ. καλύτερες τιμές για τα προϊόντα των μελών τους, ή χαμηλές τιμές για την προμήθεια παραγωγικών πόρων (μηχανήματα, λιπάσματα) και καταναλωτικών αγαθών για τα μέλη τους. Οι συνεταιρισμοί, δηλ., μπορεί να είναι προμηθευτικοί, καταναλωτικοί, οικοδομικοί κτλ.

Το συνεταιριστικό κίνημα στη χώρα μας είναι πολύ παλιό και έχει μεγάλη ιστορία. Είναι γνωστός άλλωστε από την ιστορία ο συνεταιρισμός των Αμπελακίων (1780-1830) με τα περίφημα κόκκινα νήματα και την πλούσια πολιτιστική του δράση.

II) Διάκριση σύμφωνα με το μέγεθος

Κριτήρια με τα οποία καθορίζεται το μέγεθος μίας επιχείρησης χρησιμοποιήθηκαν κατά καιρούς πολλά. Ο αριθμός των εργαζομένων, οι συνολικές πωλήσεις των επιχειρήσεων, η αξία εξοπλισμού τους κτλ., είναι τα επικρατέστερα. Ο αριθμός των εργαζομένων ήταν για μακρύ χρόνο το πλέον έγκυρο, όμως με τον αυτοματισμό της παραγωγής έχασε την εγκυρότητά του και χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με άλλα κριτήρια, όπως τη χρησιμοποιούμενη υποδύναμη (βιομηχανία), την έκταση γης (γεωργία) κτλ. Σύμφωνα με τον αριθμό των εργαζομένων, ιδιαίτερα στο δευτερογενή τομέα (μεταποίηση), οι οικονομικές μονάδες διακρίνονται σε: 1) Οικοτεχνίες (1-4 εργαζόμενοι), 2) Βιοτεχνίες (5-49 εργαζόμενοι), 3) Βιομηχανίες (50 και πάνω). Όσες επιχειρήσεις δεν ξεπερνούν τους 50 εργαζόμενους στην Ελλάδα χαρακτηρίζονται μικρομεσαίες, ενώ κάτι ανάλογο στην Ευρωπαϊκή Ένωση απαιτεί 200 απασχολούμενους. Ένα άλλο σημαντικό κριτήριο είναι το ύψος των πωλήσεων των επιχειρήσεων. Οι πωλήσεις καθορίζουν τα έσοδα των επιχειρήσεων, τα χρηματικά τους διαθέσιμα, τη ρευστότητά τους, στοιχεία που τους δίνουν δυνατότητα εκμετάλλευσης ευκαιριών, ανανέωσης του εξοπλισμού και καθιέρωσης τους στην αγορά.

III) Διάκριση σύμφωνα με το αντικείμενο απασχόλησης

Σύμφωνα με αυτό το κριτήριο, έχουμε επιχειρήσεις Πρωτογενούς, Δευτερογενούς και Τριτογενούς Παραγωγής. Πολλές φορές έχουμε επιχειρήσεις που καλύπτουν δύο αντικείμενα δράσης και ανήκουν σε δύο διαφορετικούς τομείς ή και περισσότερους. Αυτή η διάκριση των επιχειρήσεων βοηθάει στη συγκέντρωση στοιχείων και στην ορθολογική κατανομή πόρων και δραστηριοτήτων της οικονομίας.

1. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με την παραγωγή, συγκέντρωση και διάθεση των αγαθών που υπάρχουν στη φύση (έδαφος-υπέδαφος), όπως οι:

1. Γεωργικές Επιχειρήσεις.
2. Κτηνοτροφικές Επιχειρήσεις.
3. Αλιευτικές Επιχειρήσεις.
4. Δασοκομικές Επιχειρήσεις.
5. Μεταλλευτικές Επιχειρήσεις.
6. Διάφορες (Μελισσοκομικές κτλ.) Επιχειρήσεις.

2. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Στη δευτερογενή παραγωγή περιλαμβάνονται οι μεταποιητικές επιχειρήσεις (βιομηχανίες-βιοτεχνίες). Είναι οι μονάδες που παίρνουν τα προϊόντα του πρωτογενή τομέα (πρώτες ύλες κτλ.), τα επεξεργάζονται περαιτέρω ή τα μετατρέπουν σε άλλα προϊόντα. Από την επεξεργασία αυτή προκύπτουν προϊόντα ενδιάμεσου παραγωγικού σταδίου (βιομηχανικά προϊόντα) ή και έτοιμα προς χρήση από τον τελικό καταναλωτή. Στη δευτερογενή παραγωγή ανήκουν μονάδες παραγωγής, όπως τροφίμων, καπνού, επίπλων, χημικών, ηλεκτρικών συσκευών, κτλ.

3. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει επιχειρήσεις και υπηρεσίες που έχουν αντικείμενο την παραγωγή και παροχή παντός είδους υπηρεσιών τόσο στο καταναλωτικό κοινό όσο και στις επιχειρήσεις των άλλων τομέων. Οι επιχειρήσεις αυτές είναι δημόσιες ή ιδιωτικές και διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

- 1) Εμπορικές επιχειρήσεις (λιανικού -χονδρικού εμπορίου, εισαγωγών - εξαγωγών κτλ.)
- 2) Επιχειρήσεις Μεταφορών - Επικοινωνιών - Συγκοινωνιών.
- 3) Επιχειρήσεις Τραπεζικών και Ασφαλιστικών υπηρεσιών.
- 4) Επιχειρήσεις παροχής Υπηρεσιών Υγείας, Εκπαίδευσης.
- 5) Επιχειρήσεις θεάματος, Τουρισμού, Οργάνωσης και Νομικής στήριξης Επιχειρήσεων κτλ.

ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Με κριτήριο τη γεωγραφική έκταση των δραστηριοτήτων τους θα μπορούσε να προκύψει μια ακόμη κατηγορία επιχειρήσεων, οι πολυεθνικές. Οι πολυεθνικές είναι μεγάλες επιχειρήσεις και εδρεύουν συνήθως στις αναπτυγμένες οικονομικά χώρες από όπου και προέρχονται. Αυτό βεβαίως δεν αποκλείει την ανάπτυξη και σε μικρές χώρες. Η χώρα μας διαθέτει τέτοιες επιχειρήσεις, π.χ. ΠΕΤΖΕΤΑΚΗΣ Α.Ε., ΙΝΤΡΑΚΟΜ κτλ.

Οι επιχειρήσεις αυτές διαθέτουν μεγάλα κεφάλαια και εφαρμόζουν υψηλή τεχνολογία, ώστε να πετυχαίνουν οικονομίες κλίμακας (Μαζική Παραγωγή με Χαμηλό Κόστος). Έχουν καθοριστικό ρόλο στις οικονομίες των χωρών που εγκαθίστανται, αλλά και στην παγκόσμια οικονομία, γιατί ελέγχουν σημαντικές πλουτοπαραγωγικές πηγές σ' όλον τον κόσμο. Διοικούνται από επίλεκτα διοικητικά στελέχη και λειτουργούν σύμφωνα με τους κανόνες του σύγχρονου Management.

Αξιοποιούν κατά τον πλέον αποδοτικό τρόπο τους παραγωγικούς συντελεστές (Εργασία -Κεφάλαιο-Πρώτες Ύλες) των χωρών στις οποίες εγκαθίστανται, ενώ εισάγουν σ' αυτές τεχνολογία, τεχνολογία και κυρίως θέσεις απασχόλησης.

Οι πολυεθνικές έχουν γίνει κατά καιρούς αντικείμενο κριτικής, για το λόγο ότι μπορούν και αποκτούν μονοπωλιακή θέση στις χώρες που δραστηριοποιούνται. Αυτό το πετυχαίνουν, επειδή έχουν τη δυνατότητα να επικρατούν στην αγορά και να απορροφούν σε χαμηλές τιμές τις πρώτες ύλες των χωρών αυτών. Εντούτοις πολλές χώρες υπανάπτυκτες οικονομικά, αλλά και αναπτυσσόμενες παρέχουν κίνητρα για την προσέλκυση πολυεθνικών, για να επωφεληθούν από τα αναμφισβήτητα πλεονεκτήματα που συνεπάγεται η εγκατάστασή τους στον τόπο τους.

Γ. Δημόσιοι Οργανισμοί

Είναι οι Δημόσιες οικονομικές μονάδες στις οποίες ιδιοκτήτης είναι το Δημόσιο. Τέτοιες είναι τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) ή οι δημόσιες επιχειρήσεις, που λειτουργούν κυρίως με τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου (π.χ Δ.Ε.Η., Ο.Τ.Ε., Ε.Τ. κ.ά.). Οι μονάδες αυτές βασικά αποσκοπούν στην παραγωγή αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών για την κάλυψη συλλογικών αναγκών, δηλαδή την εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου σε θέματα ασφάλειας υγείας, παιδείας, δικαιοσύνης μεταφορών κτλ.

Δ. Δημοτικοί Οργανισμοί

Είναι οικονομικές μονάδες που ιδρύονται με πρωτοβουλία των δήμων ή κοινοτήτων, συνήθως για την εξυπηρέτηση τοπικών αναγκών, και έχουν τη μορφή Ν.Π.Ι.Δ.

Ε. Μικτοί Οργανισμοί

Αυτοί είναι αποτέλεσμα της συνεργασίας του δημοσίου και ιδιωτών και έχουν στόχο την παραγωγή και διανομή ως επί το πλείστον υπηρεσιών. Μπορεί να είναι κερδοσκοπικοί, όπως, για παράδειγμα, Εθνική Τράπεζα, όπου τα κέρδη μοιράζονται στους μετόχους, δηλαδή κράτος και ιδιώτες, ανάλογα με τη συμμετοχή τους στο κεφάλαιο του Οργανισμού. Μπορεί όμως να είναι και μη κερδοσκοπικοί, όταν καλύπτουν τις κοινωνικές ανάγκες, όπως

για παράδειγμα, η Εταιρεία Σπαστικών, το Χωριό S.O.S., η Κοινότητα "Ιθάκη", κτλ. Οι υπηρεσίες τους στην περίπτωση αυτή προσφέρονται δωρεάν και σε λίγες περιπτώσεις επιβαρύνουν τους χρήστες.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η χρηματοδότηση των Επιχειρήσεων αφορά κυρίως:

(α) την εύρεση κεφαλαίων με όσο το δυνατόν ευνοϊκότερους όρους, και (β) την πλέον αποδοτική επένδυση των κεφαλαίων (Τζωάννου 2004).

Με τον όρο κεφάλαιο, εννοείται κάθε μέσον πληρωμής ή πιστώσεις που προσφέρονται στην επιχείρηση από διάφορες πηγές. Οι πηγές αυτές μπορεί να είναι εσωτερικές (κέρδη, αποσβέσεις) και εξωτερικές (κεφαλαιαγορές, χρηματαγορές). Από την άλλη, επενδύσεις είναι: (α) απόκτηση ή χρήση παραγωγικών μέσων (π.χ. εξοπλισμός ή μεταφορικά μέσα),

(β) συμμετοχή σε άλλες επιχειρήσεις,

(γ) διατήρηση αποθεμάτων που χρησιμεύουν για την αποδοτική λειτουργία της επιχείρησης,

(δ) πελατειακή χρηματοδότηση

(ε) καταθέσεις και ταμειακά διαθέσιμα

Οι επενδύσεις κεφαλαίου για μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή καταγράφονται στα στοιχεία του ενεργητικού στο ισολογισμό της. Η χρηματοδοτική λειτουργία των επιχειρήσεων απαιτεί την λήψη αποφάσεων που είναι στρατηγικού χαρακτήρα, αφού προσδιορίζουν τον προσανατολισμό τους σχετικά: (α) με τις διαδικασίες που θα αναπτυχθούν, και (β) την προέλευση των πηγών τους.

Μορφές Χρηματοδότησης Επιχειρήσεων

ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΑ ΔΑΝΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση, ένα ομολογιακό δάνειο είναι μέσο χρέωσης του εκδότη ομολόγων στους κατόχους. Οι πιο συνηθισμένοι τύποι ομολόγων περιλαμβάνουν κρατικά και εταιρικά ομόλογα. Είναι μια εγγύηση χρέους, σύμφωνα με την οποία ο εκδότης οφείλει στους κατόχους χρέος και ανάλογα με τους όρους του ομολόγου, υποχρεούται να τους καταβάλει τόκο (το κουπόνι) και να εξοφλήσει τον κύριο υπόχρεο σε μεταγενέστερη ημερομηνία. Οι τόκοι συνήθως καταβάλλονται σε καθορισμένα χρονικά διαστήματα (εξαμηνιαία, ετήσια, μερικές φορές μηνιαία). Πολύ συχνά το ομόλογο είναι διαπραγματεύσιμο, δηλαδή η κυριότητα του μέσου μπορεί να μεταφερθεί στη δευτερογενή αγορά

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ

Κύριος ρόλος των τραπεζών είναι αυτός της διαμεσολάβησης. Λειτουργούν σαν μια δεξαμενή η οποία αποθηκεύει χρήμα από την αγορά και το προμηθεύει με κάποιο κόστος σε τρίτους. Είναι ο ρυθμιστής της προσφοράς και της ζήτησης του χρήματος

Τα συμφέροντα των δανειοληπτών συνήθως έχουν διπλή όψη:

Πρώτον οι δανειολήπτες επιθυμούν να ελαχιστοποιήσουν το κόστος. Το κόστος για τον δανειολήπτη είναι η αποδοχή για τον δανειστή και μπορεί να πάρει οποιαδήποτε μορφή. Οι δανειολήπτες έχουν σαφείς όρους με τους οποίους δανείζονται. Για παράδειγμα μια νέα επιχείρηση που επιθυμεί γρήγορη επέκταση ίσως να προσπαθήσει να χρηματοδοτηθεί με την έκδοση μετόχων. Στα αρχικά της στάδια ανάπτυξης της, τα κέρδη μπορεί να είναι μικρά, ένα μεγάλο μέρος προορίζεται αν επανεπενδύσεις στην επιχείρηση και τα διανεμόμενα μερίσματα θα είναι μικρά.. Όμως οι μέτοχοι μπορεί να επιθυμούν να διακρατούν μετοχές με αυτούς τους όρους επειδή προσδοκούν κεφαλαιακά κέρδη καθώς η επιχείρηση επεκτείνεται. Οι εναλλακτικές επιλογές όπως οι εκδόσεις ομολόγων για παράδειγμα σημαίνουν ότι η επιχείρηση δεσμεύεται σε μια εκροή κεφαλαίων από την έναρξη της λειτουργίας της. Αυτή η αφαίμαξη ρευστών μπορεί να αποβεί κρίσιμη στα πρώτα στάδια της ανάπτυξης.

Δεύτερον και σε αντίθεση με τους δανειστές οι δανειολήπτες επιθυμούν να μεγιστοποιήσουν την όποια για την όποια δανείζονται. Αυτό έχει δυο οφέλη. Μειώνει τον κίνδυνο που δανειστής αναλαμβάνει με τον καθορισμό της προθεσμίας εξόφλησης σε μια χρονική στιγμή που μπορεί να μην είναι βολική για το δανειολήπτη και επίσης

μειώνει την έκθεση του δανειολήπτη στον κίνδυνο ότι το δάνειο μπορεί να πρέπει να ανανεωθεί σε μια χρονική στιγμή που τα επιτόκια θα έχουν αυξηθεί.

Η χορήγηση δανείων ενέχει ωστόσο κινδύνους, καθώς η τράπεζα δεν μπορεί ποτέ να είναι σίγουρη ότι η επιχείρηση ή ο ιδιώτης θα αποπληρώσει το δάνειο εντός της συμφωνηθείσας προθεσμίας. Εάν ο δανειολήπτης σταματήσει την αποπληρωμή δανείου ή τόκου, έπειτα από ένα ορισμένο χρονικό διάστημα η τράπεζα πρέπει να κατατάξει το δάνειο στην κατηγορία «επισφαλή δάνεια» («κόκκινα δάνεια») ή «μη εξυπηρετούμενα δάνεια». Ένα εξυπηρετούμενο δάνειο, σε αντίθεση γενικότερα με το μη εξυπηρετούμενο, παρέχει στην τράπεζα έσοδα από τόκους τα οποία εκείνη χρειάζεται για να αποκομίζει κέρδος και να χορηγεί νέα δάνεια

FACTORING - ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Το Factoring αποτελεί ένα μηχανισμό βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης από τον προμηθευτή, με τον οποίο μια επιχείρηση («πωλητής») εισπράττει μετρητά από εξειδικευμένο ίδρυμα («παράγοντας»), έναντι των εισπρακτέων λογαριασμών της, οι οποίοι προκύπτουν από πωλήσεις αγαθών ή παροχή υπηρεσιών σε πελάτες («Αγοραστές»). Με άλλα λόγια, ο παράγοντας αγοράζει το δικαίωμα να εισπράττει τα τιμολόγια μιας επιχείρησης από τους πελάτες της, καταβάλλοντας στην επιχείρηση την ονομαστική αξία αυτών των τιμολογίων, μείον την έκπτωση. Στη συνέχεια ο παράγοντας προβαίνει στη συλλογή πληρωμών από τους πελάτες της επιχείρησης κατά την ημερομηνία λήξης των τιμολογίων. Η διαφορά μεταξύ της ονομαστικής αξίας των τιμολογίων και του ποσού που προωθεί ο συντελεστής συνιστά τον «λογαριασμό αποθεματικού». Αυτό καταβάλλεται στον πωλητή όταν οι απαιτήσεις καταβάλλονται στον συντελεστή, μείον τα τέλη τόκων και υπηρεσιών. Τυπικά, το επιτόκιο κυμαίνεται από 1,5% έως 3% έναντι των τελών βάσης και των υπηρεσιών που κυμαίνονται από 0,2% έως 0,5% του κύκλου εργασιών.

Ωστόσο, είναι διαφορετικό από το δανεισμό που βασίζεται σε στοιχεία ενεργητικού στις ακόλουθες πτυχές:

1. αφορά αποκλειστικά τη χρηματοδότηση εισπρακτέων λογαριασμών και όχι ευρύτερης κλίμακας περιουσιακών στοιχείων.
2. το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο πωλείται στον παράγοντα με έκπτωση και όχι με εξασφάλιση.
3. είναι μια δέσμη τριών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, δηλαδή μια συνιστώσα χρηματοδότησης, μια πιστωτική συνιστώσα και μια συνιστώσα εισπράξεων, καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις ο οφειλέτης αναθέτει στον παράγοντα τις πιστωτικές και συλλογικές δραστηριότητές του

Το Factoring διαφέρει επίσης από τον συμβατικό τραπεζικό δανεισμό και τον δανεισμό βάσει περιουσιακών στοιχείων, καθώς δεν δημιουργεί χρέος στον ισολογισμό της επιχείρησης και δεν υπάρχουν δάνεια για αποπληρωμή. Με την πώληση εισπρακτέων λογαριασμών σε έναν παράγοντα, η επιχείρηση είναι σε θέση να μετατρέπει γρήγορα εισπρακτέους λογαριασμούς σε άλλο περιουσιακό στοιχείο, σε μετρητά.

LEASING - ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΜΙΣΘΩΣΗ

Συγκεκριμένα, μια μίσθωση είναι μια συμφωνία με την οποία ο ιδιοκτήτης ενός περιουσιακού στοιχείου (εκμισθωτής) παρέχει στον πελάτη (μισθωτή) το δικαίωμα να χρησιμοποιεί το περιουσιακό στοιχείο για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, σε αντάλλαγμα για μια σειρά πληρωμών. Ο εκμισθωτής παραμένει ο νόμιμος ιδιοκτήτης του περιουσιακού στοιχείου καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης και η κυριότητα μπορεί ή δεν μπορεί να μεταφερθεί στον μισθωτή στο τέλος της σύμβασης.